

Průzkum prostorového a technického vybavení veřejných knihoven České republiky

Zpráva o výsledcích průzkumu

**Vít Richter
Vladana Pillerová**

**Národní knihovna ČR
Knihovnický institut
2016**

OBSAH

Shrnutí hlavních výsledků průzkumu prostorového a technického vybavení veřejných

Knihoven.....	4
1 Metoda průzkumu	10
1.1 Kategorie sledovaných knihoven	11
2 Proběhla v knihovně v posledních 20 letech investiční akce?.....	13
3 Byl objekt nebo prostor, ve kterém knihovna působí, projektován a vystavěn pro účely knihovny?	16
4 Plánuje knihovna nebo její provozovatel rekonstrukci nebo rozšíření prostor, vybavení interiéru?	18
5 Kdy proběhla poslední výmalba knihovny nebo její podstatné části?	21
6 Využívá knihovna ke svým službám i některé exteriérové prostory?	22
7 Jaké prostory byste požadovali v případě výstavby či rekonstrukce knihovny?.....	24
8 Máte v knihovně prostory, které jsou naddimenzované, a nemůžete je efektivně využít? ..	27
9 Bezbariérový přístup ke službám knihoven	28
9.1 Má knihovna k dispozici parkovací místa pro veřejnost?	28
9.2 Umožňuje vstup do budovy knihovny bezbariérový přístup do všech prostor pro veřejnost?	30
9.3 Je uvnitř budovy knihovny zajištěn bezbariérový přístup do všech prostor pro veřejnost? ..	31
9.4 Má knihovna orientační systém pro zrakově postižené?	33
9.5 Speciální prostory pro osoby s postižením a jejich vybavení.....	34
10 Jaké aktivity vám současné prostory knihovny neumožňují vykonávat nebo které provozujete jen velmi omezeně?	36
10.1 Knihovny a pobočky v obcích do 5 000 obyvatel	36
10.2 Knihovny a pobočky v městech od 5001 do 20 000 obyvatel.....	36
10.3 Knihovny v městech nad 20 000 obyvatel včetně krajských knihoven.....	36
10.4 Pobočky a zvláštní prostory knihoven v obcích nad 20000 obyvatel a krajských knihoven.	37
11 Jak hodnotíte stávající prostorové podmínky knihovny?	39
11.1 Knihovny v obcích do 5 000 obyvatel.....	39
11.2 Knihovny v městech s 5 001 až 20 000 obyvateli	41
11.3 Knihovny v městech nad 20 000 obyvatel	42
11.4 Pobočky knihoven v městech nad 20 000 obyvatel.....	44
12 Jak hodnotíte současné vybavení interiéru knihovny a sítě?	48
12.1 Knihovny v obcích do 5 000 obyvatel.....	48
12.2 Knihovny v městech 5 001 až 20 000 obyvatel.....	49
12.3 Knihovny v městech nad 20 000 obyvatel	50

12.4	Pobočky knihoven v městech nad 20 000 obyvatel.....	52
13	Časová období obnovy interiéru knihoven	55
13.1	Prostory pro služby veřejnosti	55
13.2	Sociální zázemí veřejnost.....	56
13.3	Sociální zázemí pro pracovníky	56
13.4	Pracovní prostory, kanceláře	57
13.5	Rozvody, sítě.....	57
14	Technické vybavení knihovny	60
14.1	Počet a stáří počítačových stanic.....	60
14.2	Vybavení další technikou	61
15	Plocha knihovny a doporučení Standardu pro dobrou knihovnu.....	64
16	Jaké podmínky pro činnost knihovny nejvíce ovlivní její budoucnost?	67
	PŘÍLOHY.....	69
	Příloha 1 Jak hodnotíte stávající prostorové podmínky knihovny? Knihovny a pobočky do 5 000 obyvatel.....	69
	Příloha 2 Jak hodnotíte stávající prostorové podmínky knihovny? Knihovny a pobočky v městech od 5 000 do 20 000 obyvatel	70
	Příloha 3 Jak hodnotíte stávající prostorové podmínky knihovny? Knihovny v městech nad 20 000 obyvatel	71
	Příloha 4 Jak hodnotíte stávající prostorové podmínky knihovny? Pobočky a zvláštní prostory knihoven v obcích nad 20 000 obyvatel.....	72
	Příloha 5 Jak hodnotíte současné vybavení interiéru/sítí? Hodnocení kvality interiéru a sítí – celkový přehled, knihovny v obcích do 5 000 obyvatel.....	73
	Příloha 6 Jak hodnotíte současné vybavení interiéru/sítí? Hodnocení kvality interiéru a sítí – celkový přehled, knihovny v obcích 5 001 až 20 000 obyvatel	74
	Příloha 7 Jak hodnotíte současné vybavení interiéru/sítí? Hodnocení kvality interiéru a sítí – celkový přehled, knihovny v městech nad 20 000 obyvatel	75
	Příloha 8 Jak hodnotíte současné vybavení interiéru/sítí? Hodnocení kvality interiéru a sítí – celkový přehled, pobočky knihoven v městech nad 20 000 obyvatel	77
	Příloha 9 Informační technologie dostupné v knihovnách	78
	Příloha 10 D O T A Z N Í K Průzkum prostorového a technického vybavení veřejných knihoven ČR.	80

Shrnutí hlavních výsledků průzkumu prostorového a technického vybavení veřejných knihoven

V období od 26. 4. do 31. 5. 2016 uskutečnil Knihovnický institut Národní knihovny ČR ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou a NIPOS průzkum prostorového a technického vybavení veřejných knihoven, tj. knihoven provozovaných obcí, městem či krajem. Cílem průzkumu bylo zjistit současný stav prostorového a částečně i technického vybavení knihoven. Průzkumu se zúčastnilo 2 027 knihoven a poboček různých velikostí. Jedná se o reprezentativní soubor dat, který velmi plasticky a podrobně popisuje současný stav.

Výsledky průzkumu ukazují, že máme přibližně tři stejně velké skupiny knihoven. První z nich tvoří knihovny, do kterých obce investují a proměňují je na moderní informační, vzdělávací a kulturní centra. Druhou skupinou jsou knihovny, ve kterých obce udržují tradiční výpůjční služby s mírnými modernizacemi. Třetí skupinu představují knihovny, kde se zastavil čas někdy před 20 až 30 lety. Zde obce a jejich obyvatelé stojí před rozhodnutím, jak v budoucnu s knihovnou naložit. Zrušit knihovnu je jednoduchý administrativní akt, naopak prosadit rozhodnutí o investici do knihovny bývá někdy složité, ale tam, kde se to podaří, je odměna jistá – dobrá služba a spokojený občan. Potěšitelným zjištěním je, že v posledním desetiletí se do knihoven podstatně více investuje, než tomu bylo v minulosti. Průzkum také naznačil, že tento trend bude v příštích letech pokračovat.

Knihovny mají velmi zajímavý potenciál rozvoje i v době rozvoje internetu a dalších informačních technologií. Jsou a zůstanou přirozenou infrastrukturou školního, celoživotního a neformálního vzdělávání. Knihovny jsou především fyzickým místem, které integruje tradiční služby s nabídkou informačních zdrojů v digitálním prostředí. Jsou také bezpečným místem pro setkávání všech generací a volnočasové aktivity.

Proběhla v knihovně v posledních 20 letech investiční akce?

- **Ve třetině dotázaných veřejných knihoven (35 %, 675 knihoven) v posledních 20 letech neproběhla žádná investiční akce ani obnova interiéru.**
- V posledních 20 letech se v 1351 knihovnách uskutečnila větší investiční akce. Tyto knihovny vykázaly celkem 1762 různých akcí. Do knihoven se začalo investovat nejvíce v posledních deseti letech.
- Nejčastějším typem akce byla přestavba jiné existující budovy či prostory pro potřeby knihovny (26 %, 491 akcí) a renovace či adaptace stávající knihovny (23 %, 434 akcí).
- Nejméně frekventovaným typem stavební akce bylo rozšíření prostor budovy přístavbou (2 %, 38 akcí) a stavba nové budovy knihovny (5 %, 97 akcí).
- Knihovny se také věnovaly revitalizaci celého interiéru (16 %, 300 akcí) a generální obměně mobiliáře (15 %, 257 akcí).
- **I přes řadu investičních aktivit v knihovnách se nedaří zcela odstranit dlouhodobou investiční zanedbanost v této oblasti. V období socialismu výstavba knihoven fakticky neexistovala.**
- **Pětina knihoven byla vymalována naposledy před šestnácti lety.**
- Polovina knihoven obnovuje výmalbu průběžně, zpravidla po pěti letech.

Byl objekt nebo prostor, ve kterém knihovna působí, projektován a vystavěn pro účely knihovny?

- **Pouze 20 % objektů veřejných knihoven a poboček bylo projektováno a vystavěno pro účely knihovny.**
- **Při hodnocení celkové dispozice knihovny označila více než polovina knihoven (57 %) celkovou dispozici prostor jako částečně omezující a nevyhovující.**
- Nejčastěji vznikají knihovny z administrativních prostor (26 %).

- Dalším významným zdrojem jsou prostory či budovy bývalých škol a mateřských škol (25 %). V podstatně menší míře jsou využívány bytové domy, kina, divadla a jiné objekty sloužící kultuře. Pouze 5 % knihoven sídlí v historických objektech s památkovou ochranou

Plánuje knihovna nebo její provozovatel rekonstrukci nebo rozšíření prostor, vybavení interiéru?

- **574 knihoven prohlásilo, že připravují nějakou investiční akci v příštích letech, celkem by mělo být realizováno 672 akcí.**
-
- Nejméně budou obnovovány knihovny v obcích do 5 000 obyvatel a pobočky knihoven v městech nad 20 tisíc obyvatel (19 % knihoven).
- Nejvíce stavebních aktivit plánují knihovny ve velkých městech (54 % knihoven).
- **Výstavba knihoven je v obcích často odkládána pro nedostatek finančních prostředků.**
- **Pro výstavbu knihoven není k dispozici zvláštní dotační program. Nastavení priorit strukturálních fondů podporu výstavby knihoven značně limituje či znemožňuje.**

Využívá knihovna ke svým službám i některé exteriérové prostory?

- Necelá třetina knihoven (28 %, 566 knihoven) uvedla využívání jiných prostor, než jsou samotné prostory knihoven. Zpravidla se jednalo o prostory obecního úřadu (zasedací místnost, učebna), kulturního střediska, muzea apod.
- V podstatně menší míře jsou využívány exteriérové prostory, například terasa, balkón, zahrada, dvůr, atrium, pasáž a park.

Jaké prostory byste požadovali v případě výstavby či rekonstrukce knihovny?

Preference knihoven a jejich provozovatelů celkem jednoznačně vymezily základní typy prostor, které by měla zahrnovat každá dobrá knihovna:

- **Prostor pro půjčování**
- **Volný výběr**
- **Dětské oddělení**
- **Prostor pro studium**
- **Uzavřené skladiště pro knihovní fond, prostor pro manipulaci s knihovním fondem**
- **Prostor pro kolektivní kulturní a vzdělávací akce**
- **Prostor pro oddech a posezení s možností občerstvení**
- **Tvůrčí dílna**
- **Prostor pro práci s mládeží**
- **Pracoviště knihovníků**
- **Sociální zázemí pro veřejnost s přebalovacím pultem**
- **Toalety pro handicapované**
- **Samostatné toalety pro pracovníky**

Jedná se o prostory, které na jedné straně odpovídají potřebám tradiční knihovny zaměřené na půjčování knih a dalších dokumentů pro potřebu studia, volného času i na podporu čtenářské gramotnosti, a na druhé straně knihovny působící jako vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centrum. V knihovně malé obce se může jednat o jeden multifunkční prostor, jehož interiér umožňuje širokou flexibilitu a proměnu pro dílčí aktivity. U větších knihoven se předpokládá větší diferenciací prostor, které umožňují větší specializaci a souběžné provádění různých aktivit tak, aby se vzájemně nerušily.

Na tyto základní typy prostor mohou navazovat další prostory pro speciální aktivity, například počítačová učebna, prostor pro výstavy, prostor pro hudební aktivity a společenské hry, občerstvení, kavárna, šatna, prostory pro digitalizaci a další zázemí pro pracovníky knihovny. Vše v závislosti na velikosti knihovny a jejích funkcích.

Bezbariérový přístup ke službám knihoven

- 52 % knihoven nemá bezbariérový vstup do budovy, nejhůře jsou na tom knihovny v nejmenších obcích do 1 000 obyvatel (61 %).
- 42 % knihoven nemá zajištěn bezbariérový přístup po všech prostorách knihovny, nejhůře jsou na tom knihovny v nejmenších obcích do 1 000 obyvatel a knihovny v městech 20 001 až 40 000 obyvatel (49 %).
- 50 % knihoven nemá k dispozici parkovací místa a pouze 12 % knihoven má zvlášť rezervovaná parkovací místa pro osoby s postižením.
- Pouze 5 % knihoven je vybaveno orientačním systémem pro zrakově postižené. Jedná se především o knihovny v krajských a největších městech.
- **Toalety pro handicapované má pouze 20 % knihoven v malých obcích do 5 000 obyvatel, 29 % poboček knihoven ve velkých městech a 40 % knihoven v městech od 5 001 do 20 000 obyvatel.**
- Speciální prostory pro osoby s postižením nabízí 28 % knihoven v městech nad 20 000 obyvatel. V ostatních velikostních kategoriích se tyto prostory téměř nevyskytují.

Jaké aktivity vám současné prostory knihovny neumožňují vykonávat nebo které provozujete jen velmi omezeně?

- Nejhůře hodnotí prostorové zajištění knihovny v městech od 5 001 do 20 000 obyvatel, kde jen necelá pětina (18 %) vnímá své **prostorové zajištění jako zcela dostačující**. V ostatních skupinách knihoven se spokojenost s prostory pohybuje kolem 25 %, tj. čtvrtiny všech knihoven a poboček.
- Prostory pro **základní výpůjční služby** chybí nejvíce v malých knihovnách v obcích do 5 000 obyvatel (16 %). V ostatních kategoriích knihoven a v pobočkách obcí do 20 000 obyvatel se jedná o omezení spíše výjimečné (4 - 6 %).
- Ve značné míře chybí prostory pro **práci s dětmi**, nejhorší situace je v obcích do 5 000 obyvatel (41 %) a v městských knihovnách 5 001 až 20 000 obyvatel (36 %).
- Jako silný limitující prvek je vnímán nedostatek prostor pro **kulturní a vzdělávací aktivity pro dospělé** – nejsilněji se to projevuje v knihovnách obcí a měst od 5 001 do 20 000 obyvatel (43 %) a v pobočkách velkých měst (rozmezí 40 %).
- Nedostatek prostor pro **setkávání a komunitní aktivity** pociťují nejvíce pobočky v městech nad 20 000 obyvatel (43 %) a v knihovnách od 5 001 do 20 000 obyvatel (35 %)
- Prostory pro **práci s mládeží** chybí nejvíce v knihovnách od 5 001 do 20 000 obyvatel (36 %) a také v největších knihovnách nad 20 000 obyvatel (31 %).
- Třetina knihoven všech kategorií i poboček postrádá prostory pro **výtvarné a tvůrčí dílny (rozmezí 32 až 34 %)**.
- 55 % knihoven v městech nad 20 000 postrádá prostory pro **kavárnu a občerstvení**. Zájem o tyto aktivity je silný i v ostatních městských knihovnách.
- Celkově je velký zájem o prostory pro **pořádání výstav**, nejvíce v knihovnách obcí a měst do 20 000 obyvatel (35 až 36 %).
- Prostory pro **hudební aktivity a muzikoterapii** postrádají nejvíce knihovny v městech nad 20 000 obyvatel (31 %). V ostatních velikostních kategoriích knihoven je zájem výrazně nižší.
- Poměrně slabý je zájem o výkon **infocenter**, pohybuje se v rozpětí 15 až 24 %.

Jak hodnotíte stávající prostorové podmínky knihovny?

- **Knihovny a pobočky v obcích do 5 000 obyvatel**
 - Třetina knihoven hodnotí základní prostory knihovny pro půjčování a volný výběr knih jako částečně omezující a nevyhovující.
 - Prostory pro práci s dětmi chybí v třetině knihoven, tyto prostory mají často velmi nízkou kvalitu. V mnoha knihovnách chybí sociální zázemí pro veřejnost (37 %).
 - Pouze necelá třetina knihoven (28 %) nabízí prostory pro studium.
 - Pouze čtvrtina knihoven má k dispozici prostory pro oddech a posezení.

- Chybí prostory pro pořádání kolektivních kulturních a vzdělávacích akcí.
- Podstatná část malých knihoven nemá zvláštní prostory pro pracovníky.
- **Knihovny a pobočky v městech od 5001 do 20 000 obyvatel.**
 - Více než polovina knihoven (55 %) hodnotí prostory knihovny volný výběr knih jako částečně omezující a nevyhovující. Třetina knihoven hodnotí negativně také prostory půjčovny.
 - Prostory pro práci s dětmi chybí pouze v 16 % knihoven, ale 64 % knihoven konstatuje, že stávající prostory mají nízkou kvalitu. V pětině knihoven chybí sociální zázemí pro veřejnost.
 - Čtvrtina knihoven nemá k dispozici prostory pro pořádání kolektivních kulturních a vzdělávacích akcí (28 %). Stávající prostory 63 % knihoven hodnotí jako částečně omezující a nevyhovující.
 - Pouze polovina knihoven nabízí zvláštní prostory pro studium, pro práci s mládeží, výstavy a dětský koutek.
 - Chybí prostory pro oddech a posezení (67 %).
 - Čtvrtině knihoven také chybí samostatné prostory pro pracovníky, kanceláře, prostory pro manipulaci s fondy.
- **Knihovny v městech nad 20 000 obyvatel včetně krajských knihoven**
 - Knihovny ve velkých městech mají pro svou činnost všechny základní prostory. Negativně lze hodnotit, že 8 % knihoven nemá k dispozici prostory pro studium a pro pořádání kolektivních akcí. 20 % knihoven nemá prostory pro výstavy.
 - Z hlediska kvality jsou hodnoceny prostory pro volný výběr, uzavřené skladiště a výstavní prostory jako částečně omezující a nevyhovující.
 - 45 % velkých knihoven nenabízí prostory pro práci s mládeží, 43 % nemá k dispozici počítačovou učebnu, 38 % knihoven neposkytuje tvůrčí dílnu, 31 % nemá k dispozici poslechová míst.
 - Podstatné nedostatky ve vybavenosti lze zaznamenat v oblasti sociálního zázemí – čtvrtina knihoven nemá k dispozici šatnu, skříňky, WC pro handicapované, sprchy pro pracovníky či dětský koutek.
 - Pro kategorii největších knihoven je kritické, že 55 % knihoven nenabízí návštěvníkům prostory pro oddech a posezení a pokud knihovny tyto prostory mají, více než polovina (55 %) je hodnotí jako omezující a nevyhovující. 54 % knihoven nemá prostor pro hudební aktivity, 52 % knihoven není vybaveno prostory pro přebalování a kojení.
- **Pobočky a zvláštní prostory knihoven v obcích nad 20000 obyvatel a krajských knihoven**
 - Negativní zprávou je, že 24 % poboček nemá k dispozici prostory pro práci s dětmi. Značně negativně dopadlo hodnocení tohoto typu prostor - pokud ho knihovny mají, negativně ho hodnotí 47 % knihoven.
 - 79 % poboček nemá žádné prostory pro studium a je zde značně omezené sociální zázemí.
 - 46 % poboček nemá k dispozici prostory pro pořádání kolektivních akcí, 46 % nedisponuje pracovními prostory kanceláři. Omezujícím prvkem poboček je také skutečnost, že nenabízejí dostatečné sociální zázemí pro veřejnost i pracovníky.
 - Podstatná část poboček ve větších městech (73 %) nenabízí návštěvníkům prostory pro oddech a posezení, ve dvou třetinách poboček chybí prostory pro práci s mládeží, dětské koutky či tvůrčí dílny. Nedostatečná je také vybavenost WC pro handicapované, chybí oddechové prostory a šatny pro pracovníky.

Jak hodnotíte současné vybavení interiéru knihovny a sítě?

- **Knihovny a pobočky v obcích do 5 000 obyvatel**
 - Dvě třetiny knihoven v malých obcích hodnotí vybavení interiéru půjčovny a volného výběru jako funkční, ale zastaralé.
 - Polovina knihoven hodnotí vybavení prostor pro práci s dětmi a sociální zázemí pro veřejnost jako funkční, ale zastaralé.

- **Polovina knihoven hodnotí vytápění, elektrické rozvody, osvětlení a podlahovou krytinu jako funkční, ale zastaralou.**
- Hodnocení nefunkční a zastaralé se nejvíce objevuje u prostor pro práci s dětmi (5 %) a prostor pro půjčování a volný výběr (4 %).
- **Knihovny a pobočky v městech od 5001 do 20 000 obyvatel.**
 - Nejhůře je hodnoceno vybavení uzavřených skladišť knihovních fondů, které je pozitivně hodnoceno pouze u jedné pětiny knihoven. 15 % knihoven hodnotí svá skladiště dokonce jako zastaralé a nefunkční.
 - Stejně jako v knihovnách malých obcí hodnotí nadpoloviční většina knihoven prostory pro volný výběr jako funkční, ale zastaralé (56 %) a zastaralé a nefunkční (7 %).
 - O něco lépe je na tom vybavení půjčovny: 50 % knihoven hodnotí jako funkční, ale zastaralé, 3 % jako zastaralé a nefunkční.
 - Vybavení prostor pro práci s dětmi hodnotí 52 % knihoven jako funkční, ale zastaralé a 3 % jako zastaralé a nefunkční.
 - Velmi negativně jsou také hodnoceny pracovní prostory, kanceláře (63 %) a prostory pro manipulaci s knihovním fondem (64 %). 4 % knihoven tyto prostory hodnotí dokonce jako zastaralé a nefunkční. Polovina knihoven hodnotí negativně ostatní pracovní zázemí, jako jsou kuchyňky nebo samostatné toalety.
 - Více než polovina knihoven hodnotí jako funkční, ale zastaralé vytápění, elektrické rozvody, osvětlení a podlahovou krytinu. Zastarává i počítačová síť.
- **Knihovny v městech nad 20 000 obyvatel včetně krajských knihoven**
 - **U kategorie největších knihoven v městech nad 20 000 obyvatel je hodnocení vnitřního vybavení interiéru určeného veřejnosti posuzováno lépe, než je tomu u menších knihoven a poboček. Hodnocení funkční, ale zastaralé se vyskytuje zpravidla pouze u jedné třetiny knihoven.**
 - Pozitivnější hodnocení platí také u sociálního zázemí pro veřejnost i pracovníky a také pro pracovní prostory. I zde ale polovina knihoven negativně hodnotí skladiště, manipulační prostory pro práci s knihovními fondy, samostatné toalety pro pracovníky a další.
 - Polovina knihoven hodnotí jako funkční, ale zastaralou podlahovou krytinu. Vytápění, elektrické rozvody, osvětlení hodnotí negativně 40 % knihoven. Na podstatně lepší úrovni je počítačová síť, zabezpečovací systém a zejména požární signalizace.
- **Pobočky a zvláštní prostory knihoven v obcích nad 20000 obyvatel a krajských knihoven**
 - **Kvalita vnitřního vybavení poboček knihoven ve velkých městech je výrazně nižší, než je tomu u hlavních objektů knihoven.** Hodnocení je v zásadě velmi podobné situaci knihoven v malých obcích do 5 000 obyvatel s tím rozdílem, že pobočky mají lépe hodnoceny prostory půjčovny a volného výběru a také počítačové sítě.
 - Přibližně polovina poboček hodnotí vybavení svých prostor a sítí jako funkční, ale zastaralé.

Časová období obnovy interiéru

- Nejvíce akcí souvisejích s vybavováním interiéru knihovny bylo soustředěno na základní prostory knihovny, jakými jsou například prostory pro půjčování, volný výběr, skladiště knihovních fondů, dětské oddělení a další. I přes toto úsilí ale zjišťujeme, že 20 % až 25 %, tj. pětina až čtvrtina interiérů základních prostor knihovny byla vybavena do roku 1989, tj. je starší než 27 let.
- Po roce 2000 je věnována vyšší pozornost vybavování interiéru pro nové služby, které souvisejí s obecným trendem proměny knihoven na informační, vzdělávací, kulturní a komunitní centra obcí. Z tohoto hlediska je investováno do vybavení počítačových učeben, tvůrčích dílen, do prostor pro oddech a posezení, prostor pro občerstvení či kavárnu, prostor

pro společenské hry, hudební aktivity, prostor pro výstavy a také speciálních prostor pro handicapované.

- Zlepšuje se také sociální zázemí pro veřejnost i prostory určené pracovníkům knihovny.
- **Z hlediska stáří je nejkritičtější situace u elektrických rozvodů**, které v 26 % knihoven byly instalovány před rokem 1989. Osvětlení stejně jako vytápění bylo v 16 % knihoven instalováno před rokem 1989 v dalších 19 % v 90. letech minulého století.
- Podlahová krytina – **ve 14 % knihoven byla podlahová krytina položena před rokem 1989**, v dalších 16 % byla nová krytina dána v průběhu 90. let minulého století.

Technické vybavení knihovny

- **40 % všech počítačů ve veřejných knihovnách je starších 7 a více let.** Nejstarší počítače mají knihovny v malých obcích do 5 000 obyvatel, kde polovina (50 %) počítačů je starších sedmi let. Podstatně lépe jsou na tom velké knihovny v místech nad 20 000 obyvatel, kde 35 % počítačů je starších než 7 let a v pobočkách těchto knihoven je to méně než třetina (27 %).
- **Nejčastějším typem vybavení pro uživatele knihoven v obcích do 5 000 obyvatel jsou tiskárny (má je 69 % knihoven), kopírky pro uživatele (40 % knihoven) a skenery (40 % knihoven).** Zlepšuje se vybavování dataprojektory. Ostatní zařízení jsou spíše výjimečnou záležitostí – 8 % knihoven má k dispozici čtečku elektronických knih, 7 % vlastní přehrávače audio a video dokumenty, všechna ostatní zařízení jsou k dispozici v jednom až třech procentech knihoven.
- Situace s technickým vybavením knihoven ve městech 5 001 až 20 000 obyvatel je mírně optimističtější – 87 % knihoven má k dispozici tiskárnu, 67 % kopírku a 49 % skener, tj. techniku pro poskytování kopírovacích služeb. Téměř polovina knihoven (47 %) má k dispozici dataprojektor, vyšší je také vybavení e-čtečkami (28 %).
- Velké knihovny jsou kompletně vybaveny zařízením pro poskytování kopií a všechny mají k dispozici dataprojektor, tzn., poskytují vzdělávací a kulturní akce. Většina z nich má k dispozici čtečky e-knih (86 %), tablety (49 %) a přehrávače audio a video (74 %). Více než třetina nabízí počítače pro zrakově postižené (37 %) a polovina knihoven má nějakou ochranu knihovního fondu (46 % elektromagnetická ochrana, 22 % čipy RFID). Skoro v polovině knihoven je k dispozici kávovar (43 %). Omezeně jsou k dispozici herní konzole (15 % knihoven).
- Vybavení poboček knihoven ve velkých městech je mírně lepší oproti knihovnám v malých obcích do 5 tisíc obyvatel, například datový projektor má 20 % poboček, čtečky e-knih 13 % a kávovar 5 % poboček. V ostatních položkách technického vybavení se pobočky podobají knihovnám v nejmenších obcích.

Plocha knihovny a doporučení Standardu pro dobrou knihovnu

- Značná část českých knihoven má své knihovní fondy přeplněné zastaralou a nepoužívanou literaturou, která se téměř se nepůjčuje. **Vyřazení zastaralé literatury a redukce knihovních fondů na 2 až 3 knihovní jednotky na obyvatele by mohlo zlepšit prostorové podmínky knihoven.** Uvolněné prostory by bylo možné využít pro oddechové prostory, pro práci s dětmi nebo pro kolektivní akce.
- Knihovny se dlouhodobě věnují pořádání různých vzdělávacích, kulturních a komunitních akcí, počet akcí i návštěvníků trvale narůstají. **Zlepšením prostorového zajištění knihoven by se výrazně zvýšil potenciál knihoven jako kulturních a vzdělávacích center. Knihovny by mohly přitáhnout ještě více zájemců o kvalitní volnočasové aktivity.**

Jaké podmínky pro činnost knihovny nejvíce ovlivní její budoucnost?

- Z hlediska budoucího rozvoje menší knihovny kladou největší důraz na kvalitu knihovního fondu a na technické a prostorové vybavení. Větší knihovny výrazněji preferují téma personálního zajištění své činnosti. Knihovny jsou mírně skeptické k oblasti půjčování e-knih a zpřístupnění elektronických informačních zdrojů.

1 Metoda průzkumu

V období od 26. 4. do 31. 5. 2016 uskutečnil Knihovnický institut Národní knihovny ČR ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou a NIPOS průzkum prostorového a technického vybavení veřejných knihoven, tj. knihoven provozovaných obcí, městem či krajem. Průzkum byl proveden pomocí webového dotazníku, který připravil NIPOS. Pro účely průzkumu byly využity statistické údaje o knihovnách, které jsou shromažďovány při každoročním sběru statistických dat. Každá knihovna měla připravený vlastní dotazník, který si mohla otevřít pomocí individuálního hesla. V dotazníku již byly obsaženy základní identifikační a statistické údaje o knihovně. Knihovny, které spravují pobočky, mohly vyplnit základní dotazník pro hlavní objekt knihovny a další dotazníky pro jednotlivé pobočky. Obdobně knihovny, které sídlí ve více prostorách (např. dětské oddělení, hudební oddělení apod.) mohly vyplnit pro každou prostorou zvláštní dotazník.

Průzkum byl proveden v souladu s prioritami připravované Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2017 až 2020. Cílem průzkumu bylo zjistit současný stav prostorového a částečně i technického vybavení knihoven. Průzkum se nesoustředil pouze na zjišťování technických údajů o současném stavu, ale byl koncipován tak, aby knihovny, jejich vedoucí pracovníci a také provozovatelé knihoven vyhodnotili současnou situaci knihovny a snažili se sami identifikovat oblasti činnosti knihovny, které jsou v současnosti omezeny prostorovou situací. Cílem také bylo zjistit, co knihovnám brání v dalším rozvoji zejména ve vztahu k jejich proměně na kulturní, vzdělávací, komunitní centra.

Průzkumu se zúčastnilo 2 027 knihoven a poboček různých velikostí. Jedná se o reprezentativní soubor dat, který velmi plasticky a podrobně popisuje současný stav. Knihovny působící v obcích a městech s počtem obyvatel více než 3 000 byly zastoupeny v rozsahu 70 % až 100 % (382 knihoven), včetně všech krajských knihoven a jejich poboček). Zúčastnila se také více než pětina knihoven v obcích do jednoho tisíce knihoven (863 knihoven).

Výsledky průzkumu budou východiskem pro přípravu metodického centra pro výstavbu knihoven, které je plánováno v Moravské zemské knihovně v Brně. Závěry průzkumu budou poskytnuty Ministerstvu kultury ČR, krajům a budou k dispozici všem provozovatelům knihoven. Zjištěné údaje lze využít i jako podklad pro přípravu dotačních programů na podporu výstavby a vybavování knihoven na celostátní i krajské úrovni.

Knihovny	Knihovny celkem	Vyplněno	%	Pobočky celkem	Vyplněno	%	Celkem knihovny a pobočky	Vyplněno	%
do 1000 obyv.	3937	863	22%	115	11	10%	4052	874	22%
1001 - 3000 obyv.	927	420	45%	154	30	19%	1081	450	42%
3001 - 5000 obyv.	192	140	73%	55	19	35%	247	159	64%
5001 - 10 000 obyv.	150	118	79%	138	26	19%	288	144	50%
10 001 - 20 000 obyv.	74	59	80%	91	23	25%	165	82	50%
20 001 - 40 000 obyv.	36	34	94%	103	62	60%	139	96	69%
nad 40 001 obyv.	22	17	77%	164	121	74%	186	138	74%
Krajské knihovny	14	14	100%	75	61	81%	89	75	84%

Obr. 1 Zastoupení knihoven v průzkumu

Kraj	Knihovny celkem	Vyplněno	%	Pobočky celkem	Vyplněno	%	Celkem knihovny a pobočky	Vyplněno	%
Pardubický	394	73	19%	27	11	41%	421	84	20%
Středočeský	796	171	21%	56	8	14%	852	179	21%
Plzeňský	465	93	20%	43	19	44%	508	112	22%
Královéhradecký	365	88	24%	53	14	26%	418	102	24%
Zlínský	303	80	26%	93	17	18%	396	97	24%
Olomoucký	448	110	25%	54	13	24%	502	123	25%
Ústecký	283	75	27%	46	16	35%	329	91	28%
Vysočina	530	149	28%	72	23	32%	602	172	29%
Liberecký	204	74	36%	35	10	29%	239	84	35%
Jihomoravský	613	262	43%	92	51	55%	705	313	44%
Moravskoslezský	267	107	40%	141	87	62%	408	194	48%
Karlovarský	119	63	53%	19	7	37%	138	70	51%
Jihočeský	525	299	57%	121	43	36%	646	342	53%
Praha	41	21	51%	43	43	100%	84	64	76%
Celkem	5353	1665	31%	895	362	40%	6248	2027	32%

Obr. 2 Zastoupení knihoven v průzkumu podle krajů

Zastoupení knihoven v průzkumu podle krajů nebylo rovnoměrné, nejvíce byly zastoupeny knihovny v Praze a v kraji Jihočeském, Karlovarském, Moravskoslezském a Jihomoravském, kde se zúčastnilo 44 % až 76 %. Nejmenší účast knihoven byla zaznamenána v Pardubickém, Středočeském a Plzeňském kraji (cca 20 %). Zde se neúčastnil větší počet knihoven v malých obcích. Na hodnocení celostátní situace nemá tato nerovnoměrnost podstatný vliv, protože celková účast knihoven malých obcí byla pro hodnocení dostačující.

1.1 Kategorie sledovaných knihoven

Získané údaje byly hodnoceny podle celé řady kritérií, např. zvlášť knihovny a vedle toho pobočky, případně podle podrobných velikostních kategorií, viz tabulka 1. Pro hodnocení získaných dat a srovnatelnost výsledků v této zprávě rozdělujeme knihovny a jejich pobočky zpravidla do čtyř hlavních kategorií:

- **Knihovny a pobočky v obcích do 5 000 obyvatel.**
Předmětem hodnocení bylo 1 327 dotazníků. Jednalo se o početně nejvíce zastoupenou skupinu knihoven. Jedná se převážně o knihovny v malých obcích s omezenou provozní dobou, jejich činnost je zajišťována v rozsahu pracovního úvazku do 15 pracovních hodin týdně. Většinou se tedy jedná o knihovny s neprofesionálními pracovníky. Vycházelo se z předpokladu, že nejsou větší rozdíly mezi činnostmi knihoven a poboček v této kategorii.
- **Knihovny a pobočky v městech od 5001 do 20 000 obyvatel.**
Předmětem hodnocení bylo 204 dotazníků. Jedná se o knihovny, které působí v menších a středně velkých městech. Předmětem hodnocení byly také pobočky těchto knihoven, kterých bylo z celkového hlediska jen velmi omezené množství.
- **Knihovny v městech nad 20 000 obyvatel včetně krajských knihoven.**

Hodnoceno bylo celkem 62 knihoven. Jedná se o skupinu největších knihoven, které zajišťují služby pro největší část populace.

- **Pobočky a zvláštní prostory knihoven v obcích nad 20 000 obyvatel a krajských knihoven.**

Hodnoceno bylo 216 dotazníků poboček a zvláštních prostor. Pobočky největších knihoven byly pro účely hodnocení vyčleněny jako zvláštní skupina, protože rozsah jejich činnosti se výrazně odlišuje od služeb, které jsou poskytovány v hlavním objektu knihovny. Charakter jejich činnosti je spíše podobný aktivitám knihoven v menších obcích a městech.

Zpráva o vyhodnocení průzkumu obsahuje vyhodnocení všech položených dotazů a statistických údajů, které byly v rámci průzkumu získány. Hodnocení každé otázky je pro ilustraci doplněno několik příklady komentářů získaných od respondentů. Tyto citace nejsou obsahově upravovány. Na závěr každé kapitoly je uvedeno stručné shrnutí nejdůležitějších informací a zjištění. Některé rozsáhlejší tabulky jsou pro přehlednost přesunuty do přílohy.

2 Proběhla v knihovně v posledních 20 letech investiční akce?

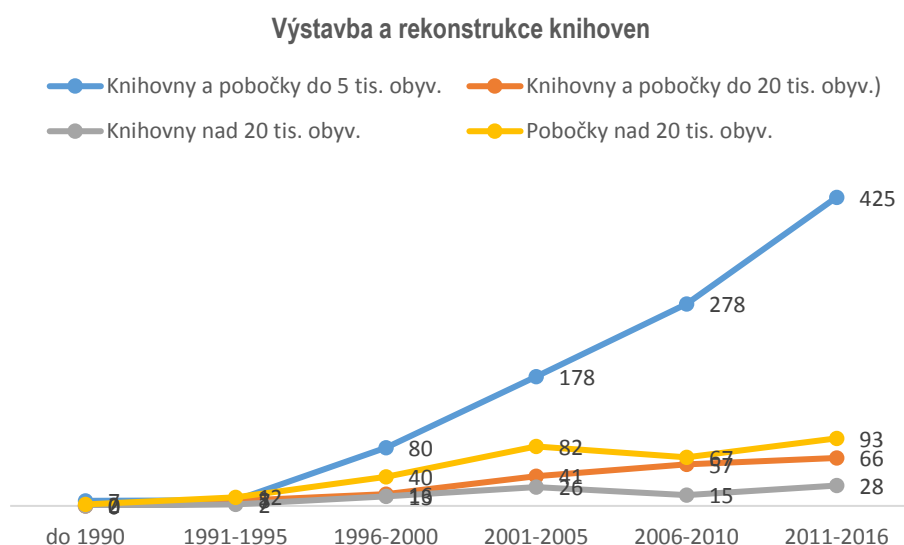

Obr.3 Investiční akce knihoven v posledních dvaceti letech

Jedna z hlavních otázek byla zaměřena na zjištění, zda v posledních 20 letech proběhla v knihovně nějaká větší investiční akce. **Skoro přesná třetina knihoven (35 %, 675 knihoven) konstatovala, že žádná investiční akce neproběhla.** Ostatní knihovny vykázaly různé typy akcí zaměřených na rozšíření prostor knihovny nebo obnovu jejího interiéru.

Z kvantitativního hlediska nejčastějším typem akce byla přestavba jiné existující budovy či prostory pro potřeby knihovny (26 %, 491 akcí) a renovace či adaptace stávající knihovny (23 %, 434 akcí). Nejméně frekventovaným typem stavební akce bylo rozšíření prostor budovy přístavbou (2 %, 38 akcí) a stavba nové budovy knihovny (5 %, 97 akcí). Knihovny se také věnovaly revitalizaci celého interiéru (16 %, 300 akcí) a generální obměně mobiliáře (15 %, 257 akcí).

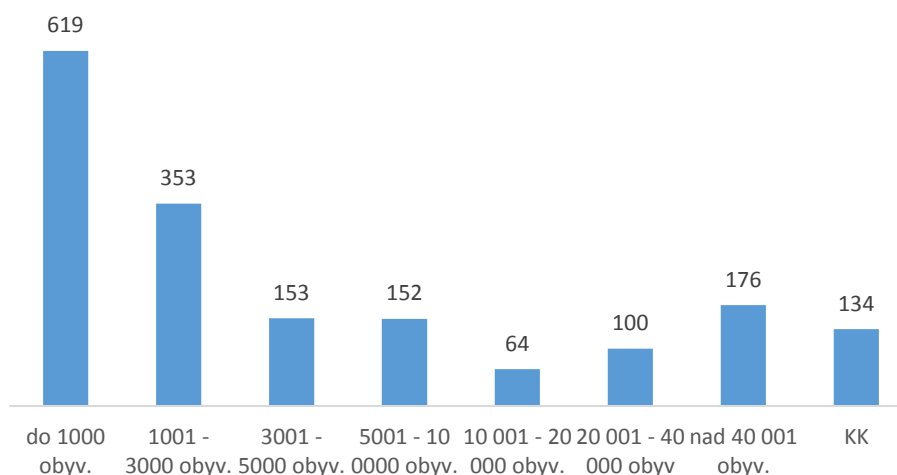
Optimistickým zjištěním je, že počet investičních akcí na výstavbu a obnovu knihoven každým rokem narůstá. V posledních 20 letech se v 1351 knihovnách uskutečnila větší investiční akce. Tyto knihovny vykázaly celkem 1762 různých akcí.

Obr.4 Vývoj výstavby knihoven

Zatímco v období do roku 1990 bylo vykázáno pouze 9 investičních akcí a v letech 1991 až 1995 29 akcí, v letech 1996 až 2000 149 akcí, v letech 2001 až 2005 327 akcí, v 2006 až 2010 417 akcí a v úplně posledním období let 2011 až 2016 bylo postaveno nebo obnoveno 615 knihoven. Z čistě kvantitativního hlediska nejvíce investičních aktivit proběhlo v knihovnách menších obcí do 5 000 obyvatel, ale hodně se stavělo a rekonstruovalo i ve větších městech. Vše nasvědčuje tomu, že investice do knihoven budou v příštích letech pokračovat – 517 knihoven plánuje výstavbu nebo obnovu prostor.

Počet investičních akcí: velikostní kategorie knihoven

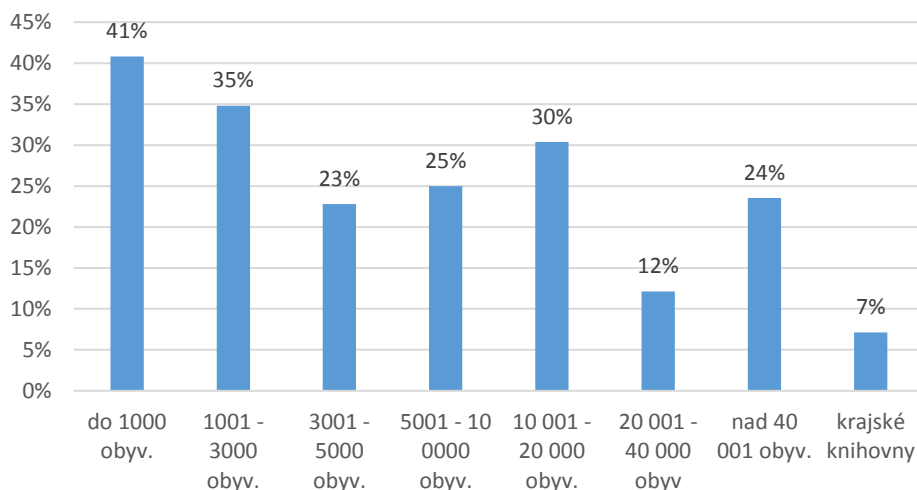

Obr.5 Investiční akce knihoven podle velikostních kategorií knihoven

Nejvíce akcí proběhlo v malých obecních a městských knihovnách (celkem 1 125), což proporcionalně odpovídá počtu knihoven, které se průzkumu zúčastnily. Z toho také vyplývá, že se z větší části jednalo o menší akce. Růst počtu stavebních akcí můžeme zaznamenat nejen v případě hlavních objektů knihoven, ale také v případě poboček a vedlejších prostor.

Tento čistě kvantitativní pohled ale může zakrývat některé stinné stránky současného vývoje. Při podrobnějším pohledu na knihovny, kde žádná investiční akce neproběhla, lze zjistit, že 41 % knihoven v obcích do 1000 obyvatel žádnou investiční akci neuskutečnilo. S tím výrazně kontrastuje situace krajských knihoven (pouze 7 %) nebo knihoven v městech 20 000 až 40 000 obyvatel (12 %).

Ve kterých knihovnách neproběhly žádné investiční akce

Obr. 6 Nerealizované investiční akce v knihovnách

Výběr komentářů k otázce:

- *V roce 2014 byl vybudován bezbariérový vstup + zateplení budovy.*
- *V roce 2004 proběhla rekonstrukce interiéru a inženýrských sítí.*
- *V roce 2015 proběhla celková rekonstrukce celé budovy, včetně knihovny. Úplně nově byla i vybavena.*
- *Došlo ke kompletní výměně inženýrských sítí, výměně oken, střechy, opravě fasád a části podlah. Největší změnu ale přinesl zcela nový moderní interiér. Plocha knihovny však zůstala prakticky nezměněna.*
- *Budova knihovny byla rozšířena napojením a zprůchodněním další budovy, které byla rekonstruována jako přístavba knihovny.*
- *Knihovna se přestěhovala do zrekonstruované místnosti bývalého archivu, byl pořízen nový nábytek včetně knihovnických regálů.*
- *Do knihovny byly dokoupeny nové regály a půjčovní pult.*
- *Do pronajatých prostor není investováno. V plánu je výstavba nové knihovny.*
- *Vzniklo místo pro komunitní setkávání a další aktivity, bohužel nevelké.*
- *Revitalizace dětského oddělení. V roce 2006 dokončení úpravy suterénu pro potřebu učebny.*
- *2008 - Stavba výtahu a bezbariérového vstupu do knihovny, následně v roce 2014 vybudování bezbariérového WC. 2012 - Pokládka nových podlah v celém prostoru knihovny.*
- *V roce 2016 jsme obměnili mobiliář dospělého oddělení -knihovnické regály, výpůjční pult, regály do čítárny a šatní skříňky pro návštěvníky. Finanční krytí bylo zajištěno čerpáním našeho investičního fondu.*
- *Budova je takřka v havarijním stavu, stále jednáme se zřizovatelem o to, aby byla budova v rámci revitalizace sídliště rekonstruovaná. V tomto objektu jsme v nájmu.*
- *Nová knihovna v kulturně společenském centru.*
- *Prostory pro knihovnu se rozšiřovaly několikrát, v roce 2001, 2002, 2003, 2011.*
- *Žádná taková akce zde v posledních 20 letech neproběhla.*

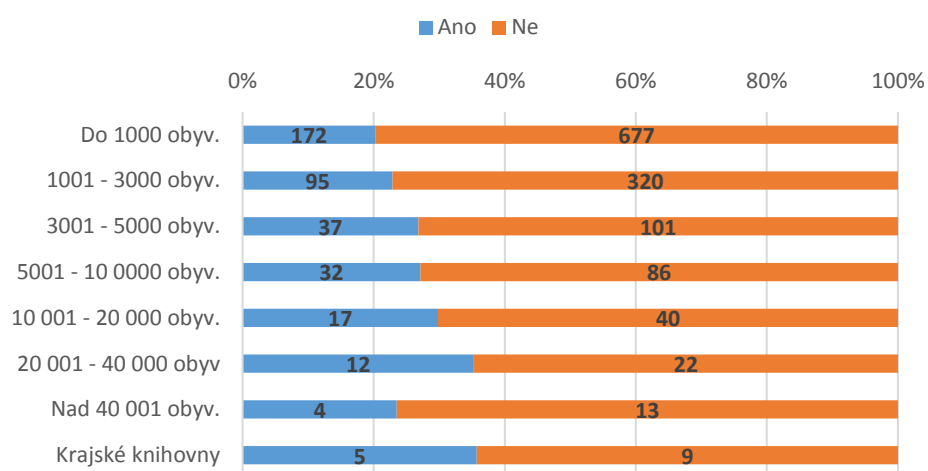
Shrnutí

- *Ve třetině veřejných knihoven (35 %, 675 knihoven) v posledních 20 letech neproběhla žádná investiční akce ani obnova interiéru.*
- *V posledních 20 letech se v 1351 knihovnách uskutečnila větší investiční akce. Tyto knihovny vykazaly celkem 1762 různých akcí. Do knihoven se začalo investovat nejvíce v posledních deseti letech.*
- *Nejčastějším typem akce byla přestavba jiné existující budovy či prostory pro potřeby knihovny (26 %, 491 akcí) a renovace či adaptace stávající knihovny (23 %, 434 akcí).*
- *Nejméně frekventovaným typem stavební akce bylo rozšíření prostor budovy přístavbou (2 %, 38 akcí) a stavba nové budovy knihovny (5 %, 97 akcí).*
- *Knihovny se také věnovaly revitalizaci celého interiéru (16 %, 300 akcí) a generální obměně mobiliáře (15 %, 257 akcí).*
- *I přes řadu investičních aktivit v knihovnách se nedaří zcela odstranit dlouhodobou investiční zanedbanost v této oblasti. V období socialismu výstavba knihoven fakticky neexistovala.*

3 Byl objekt nebo prostor, ve kterém knihovna působí, projektován a vystavěn pro účely knihovny?

Celkově pouze 20 % objektů sledovaných knihoven a poboček bylo projektováno a vystavěno pro účely knihovny. Nejvíce účelových budov (35 % až 36 %) najdeme mezi krajskými knihovnami a knihovnami měst s velikostí 20 až 40 tisíc obyvatel. Naopak nejméně účelových staveb mají knihovny v obcích do 3 000 obyvatel (20 % až 23 %).

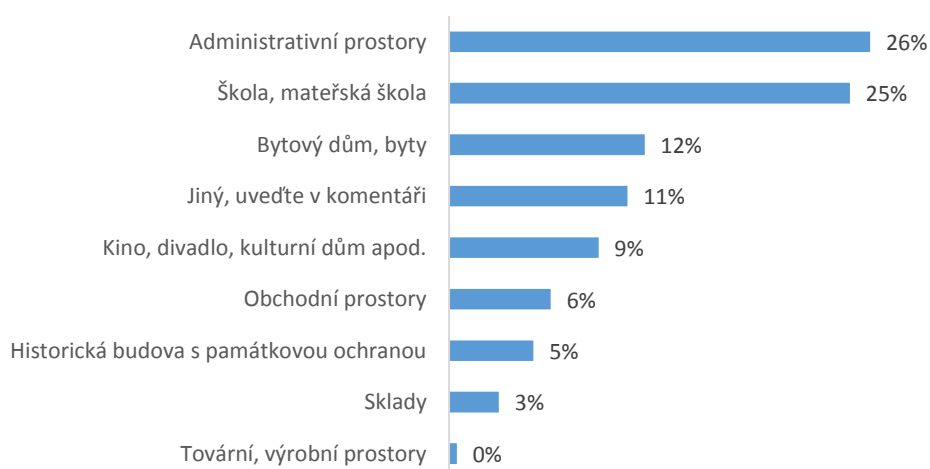
Byl objekt knihovny projektován a vystavěn pro účely knihovny?

Obr. 7 Byl objekt knihovny projektován a vystavěn pro účely knihovny

Nejčastěji vznikají knihovny z administrativních prostor (26 %), to je typické zejména pro malé obce, kde knihovna působí v budově obecního úřadu. Dalším významným zdrojem jsou prostory či budovy bývalých škol a mateřských škol (25 %). V podstatně menší míře jsou využívány bytové domy, kina, divadla a jiné objekty sloužící kultuře. Pouze 5 % knihoven sídlí v historických objektech s památkovou ochranou, většinou se jedná o knihovny ve větších městech.

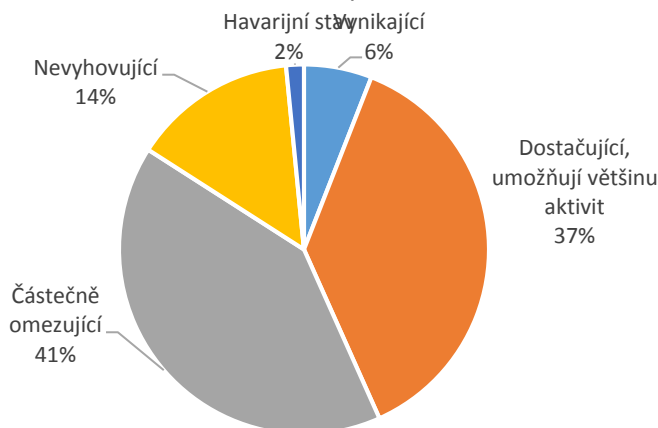
Původní účel prostor knihoven (1657 knihoven)

Obr. 8 Původní účel prostor knihoven

Skutečnost, že většina knihoven sídlí v prostorách, které byly původně určeny pro jiné účely, má vliv i na hodnocení funkčnosti prostor. Při hodnocení celkové dispozice knihovny označila více než polovina knihoven (57 %) celkovou dispozici prostor jako částečně omezující a nevyhovující.

Jak hodnotíte celkovou dispozici knihovny? (hodnotilo 1801 knihoven)

Obr. 9 Hodnocení dispozice knihovny

Výběr komentářů k otázce:

- *Knihovna se nachází v budově obecního úřadu.*
- *Knihovna sídlí ve stavební buňce*
- *Knihovna nyní sídlí v budově kulturního domu.*
- *Původní stavba sloužila jako hospoda, poté zde byla jednotřídka, obchod.*
- *Bývalá základní škola postavená v roce 1924.*
- *Knihovna se nachází v budově "staré radnice" ze 14. století.*
- *Knihovna je umístěna v budově hasičské zbrojnice.*
- *Multifunkční budova vystavěná 2007, při výstavbě již projektována i knihovna*
- *Knihovna je umístěna v historické budově radnice.*
- *Knihovna se nachází v prostorách bývalých jeslí, rekonstrukce neproběhla.*
- *Knihovna je umístěna v Kulturním domě a při výstavbě bylo počítáno s knihovnou.*

Shrnutí

- Pouze 20 % objektů veřejných knihoven a poboček bylo projektováno a vystavěno pro účely knihovny.
- Při hodnocení celkové dispozice knihovny označila více než polovina knihoven (57 %) celkovou dispozici prostor jako částečně omezující a nevyhovující.
- Nejčastěji vznikají knihovny z administrativních prostor (26 %).
- Dalším významným zdrojem jsou prostory či budovy bývalých škol a mateřských škol (25 %). V podstatně menší míře jsou využívány bytové domy, kina, divadla a jiné objekty sloužící kultuře. Pouze 5 % knihoven sídlí v historických objektech s památkovou ochranou

4 Plánuje knihovna nebo její provozovatel rekonstrukci nebo rozšíření prostor, vybavení interiéru?

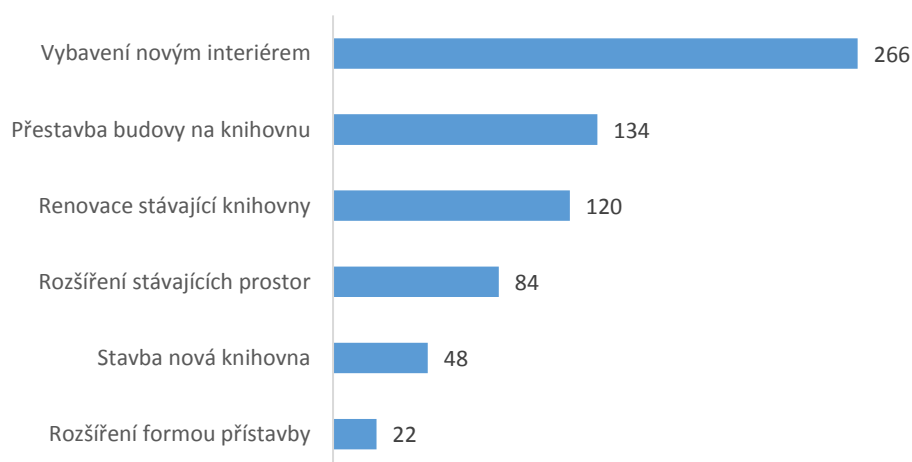
Pokud jde o budoucí vývoj v oblasti výstavby a rekonstrukcí celkem 574 knihoven prohlásilo, že připravují nějakou investiční akci. Ani v tomto případě není trend jednoznačný. V první řadě se zdá, že investiční aktivita v knihovnách v příštích letech poklesne – je plánováno méně akcí, než bylo v uplynulých letech realizováno. Stavební aktivity také nebudou rozloženy rovnoměrně. Ze všeho nejméně budou obnovovány pobočky knihoven v městech nad 20 tisíc obyvatel – zde by měly proběhnout stavební aktivity pouze v 19 % poboček. Obdobně tomu bude v knihovnách malých obcí do 5 tisíc obyvatel – pouze 27 % knihoven plánuje obnovu. Naopak nejvíce stavebních aktivit plánují knihovny ve velkých městech, zde uvažuje o investiční činnosti 54 % knihoven.

	Ano		Ne	
	Abs.	%	Abs.	%
Knihovny a pobočky do 5 tis. obyv. (1484)	406	27%	1078	73%
Knihovny a pobočky 5 až 20 tis. obyv. (227)	85	37%	142	63%
Knihovny nad 20 tis. obyv. (65)	35	54%	30	46%
Pobočky knihoven nad 20 tis. obyv. 251)	48	19%	203	81%
Celkem knihovny a pobočky (2027)	574	28%	1453	72%

Obr. 10 Plánování investičních akcí v knihovnách

Celkem je plánováno 674 investičních akcí. Nejčastěji by se mělo jednat o obnovu interiérů (39 %, 266 akcí), přestavbu jiné budovy na knihovnu (20 %, 134 akcí) a renovaci stávající knihovny (18 %, 120 akcí). Novostaveb knihoven je plánováno 22, tj. 3 % z celkového počtu akcí.

Připravované investiční akcí v letech 2016-2021

Obr. 11 Druhy plánovaných investičních akcí

	2016	2017	2018	2019	2020	2021 a dál	Celkem	
Vybavení novým interiérem	93	74	57	7	32	3	266	39%
Přestavba budovy na knihovnu	19	34	41	10	26	4	134	20%
Renovace stávající knihovny	27	39	31	4	15	4	120	18%
Rozšíření stávajících prostor	20	24	23	1	13	3	84	12%
Stavba nová knihovna	1	9	19	3	13	3	48	7%
Rozšíření formou přístavby	3	3	7		8	1	22	3%
Celkem	163	183	178	25	107	18	674	100%

Obr. 12 Harmonogram plánovaných investičních akcí v knihovnách

Výběr komentářů k otázce:

- *V současné době probíhá anketa o nové knihovně. My v knihovně jen doufáme, že z nové knihovny opět nesejde, tak jako už v minulosti mnohokrát. Projekty byly vypracovány již na tři objekty ve městě a stále jsme v provizoriu, ve kterém "oslavíme" příští rok 20 let.*
- *Vybavení novým interiérem zvládne knihovna do roku 2017 sama. Ovšem renovaci budovy by měl zajistit zřizovatel, který je vlastníkem budovy. O renovaci se mluví už 20 let. Vyměněny byly pouze okna a to v roce 2011. V havarijním stavu jsou komíny, střecha a omítka (již opadávající).*
- *Knihovna plánuje, otázka je, co na to zřizovatel.*
- *Přestavba jiné existující budovy na knihovnu - již od roku 2008 se uvažuje o rekonstrukci stávajícího kulturního domu, kde podstatná část prostor by měla sloužit knihovně. Existuje již několik studií, poslední se právě dokončuje. Projekt má podporu vedení města, skoro napříč zastupitelstvem - otázkou budou finanční prostředky.*
- *Rada města schválila vybudování městské knihovny, městského informačního centra a domu dětí a mládeže v prostoru bývalé sýpky naproti kostela.*
- *Rozšíření stávajících prostor formou rekonstrukce půdních prostor na dětské oddělení a učebnu je k dnešnímu dni ve fázi zhotovené studie.*
- *Plán přestavby včetně stavebního povolení máme se zřizovatelem už řadu let. Projekt knihovny je připraven, máme místo, budovu i zafinancovanou dokumentaci, ale bohužel je nad možnosti zřizovatele stavbu kompletně zainvestovat, protože by se připravil o finanční prostředky na další běžné investiční akce města. Současný stav dotačních a grantových možností přestavbě veřejné knihovny dle našich informací, urputných snah a řady jednání také bohužel nevypadá příliš pozitivně, takže odpověď ano v dotazníku vzbuzuje nereálný optimismus.*
- *Knihovna sídlí v historickém objektu, více, nežli tato jedna místnost, zde není možné získat. Není zde žádné sociální zařízení a ani prý není možné ho do památky zainstalovat. Možností je pouze zatím předběžná "myšlenka" stavby u objektu. Jiný volný prostor v této lokalitě pro knihovnu nemáme.*
- *Vedení knihovny už několik let usiluje o výstavbu nové budovy. Naposledy v roce 2000 byla provedena hmotová studie přestavby starého objektu pro potřeby nové knihovny, nakonec se neuskutečnila. V současné době se hledají nové možnosti.*
- *Zatím se obecní zastupitelé nedohodli, jak se bude v knihovně topit.*
- *Město zakoupilo velkou budovu v centru města, kam chce přestěhovat několik objektů včetně knihovny, realizace plánována 2018*
- *Pokoušíme se o vybudování bezbariérového přístupu do 2. patra, kde je knihovna.*
- *Chystá se projekt do IROP na přestavbu bývalé vily na knihovnu a k ní přístavení moderního depozitáře, dále se zpracovává projekt renovace budovy.*
- *Knihovna obci nevydělává, je tedy jenom "trpěná" a pořizují se jen nevyhnutelné položky.*

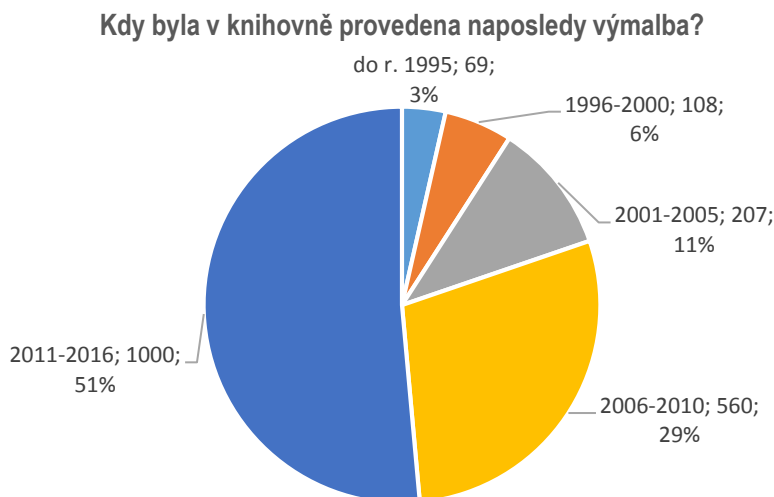
Shrnutí

- 574 knihoven prohlásilo, že připravují nějakou investiční akci v příštích letech.
- Nejméně budou obnovovány knihovny v obcích do 5 000 obyvatel (27 % knihoven) a pobočky knihoven v městech nad 20 tisíc obyvatel (19 % knihoven).

- Nejvíce stavebních aktivit plánují knihovny ve velkých městech (54 % knihoven).
- Výstavba knihoven je v obcích často odkládána pro nedostatek finančních prostředků.
- Pro výstavbu knihoven není k dispozici zvláštní dotační program. Nastavení priorit strukturálních fondů podporu výstavby knihoven značně limituje či znemožňuje.

5 Kdy proběhla poslední výmalba knihovny nebo její podstatné části?

S výstavbou a rekonstrukcí knihoven v podstatné míře souvisí i opověď na otázku, zda v knihovně proběhla nová výmalba. Získané informace v mnohém dokreslují, jak provozovatelé knihoven a knihovny samotné pečují o kvalitu prostředí, ve kterém působí. Na otázku odpověděly téměř všechny knihovny (96 %). Potěšitelné je, že v polovině knihoven (51 %) proběhla výmalba v posledních šesti letech, třetina knihoven (29 %) malovala své prostory naposledy před 9 až 11 lety. Na druhé straně bylo 83 knihoven, kde poslední výmalba proběhla před 20 a více lety. Většinou se jedná o knihovny v malých obcích.

Obr. 13 Termíny provedení výmalby knihovny

Výběr komentářů k otázce:

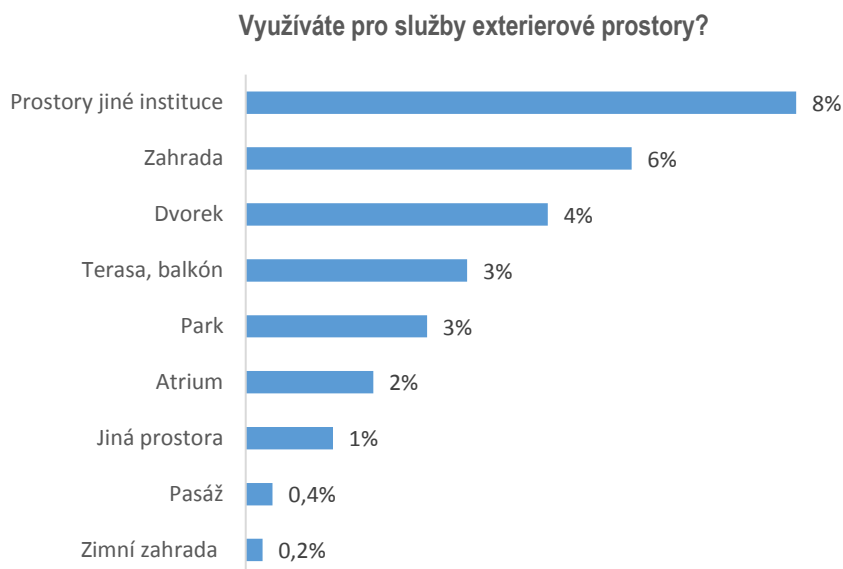
- *Výmalba knihovny je prováděna pravidelně po odděleních, každé oddělení a přilehlé prostory jsou malovány přibližně 1x za 3-4 roky.*
- *Nejspíše před 20 lety, pracuji 3 roky, takže nevím.*
- *V roce 2003 jsem knihovnu převzala a zatím se tady nemalovalo.*
- *Po dvaceti letech se opravil strop, který nám padal na hlavu, a při té příležitosti se vymalovala knihovna.*

Shrnutí

- Pětina knihoven byla vymalována naposledy šestnácti lety.
- Polovina knihoven obnovuje výmalbu průběžně, zpravidla po pěti letech.

6 Využívá knihovna ke svým službám i některé exteriérové prostory?

Jedna z otázek průzkumu směřovala na to, zda knihovny pro svou činnost a služby mohou využívat některé exteriérové prostory. Necelá třetina knihoven (28 %, 566 knihoven) uvedla využívání jiných prostor, než jsou samotné prostory knihoven. Základní otázka směřovala pouze na exteriérové prostory, tj. místa, která jsou mimo vlastní budovu knihovny. Při bližší analýze odpovědí, zejména komentářů k této otázce bylo zjištěno, že v kategorii „Jiné prostory“ knihovny uvádí možnosti využití např. prostor obecního úřadu (zasedací místnost, učebna), školy, kulturního domu, kina, muzea a dalších zařízení, která s knihovnou spolupracují.

Obr. 14 Využití exteriérových prostor (všechny knihovny)

Dalšími typickými prostory, které knihovny využívají pro své služby, jsou zahrady (6 %), dvorky (4 %), terasy, balkóny, parky (3 %) a další.

	Terasa, balkón		Zahrada		Zimní zahrada		Dvorek		Atrium		Pasáž		Park		Jiná prostora	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Celkem	66	3%	115	6%	5	0%	90	4%	38	2%	8	0%	54	3%	190	9%
Knihovny a pobočky do 5 tis. obyv.	26	2%	63	4%	1	0%	51	3%	16	1%	5	0%	31	2%	143	10%
Knihovny a pobočky do 20 tis. obyv.)	16	7%	25	11%			23	10%	8	4%	1	0%	12	5%	22	10%
Knihovny nad 20 tis. obyv.	9	14%	12	18%	3	5%	7	11%	7	11%	2	3%	6	9%	13	20%
Pobočky nad 20 tis. obyv.	15	6%	15	6%	1	0%	9	4%	7	3%			5	2%	12	5%

Obr. 15 Využití exteriérových prostor (kategorie knihoven)

Výběr komentářů k otázce:

- *V zahradě je vytvořena čítárna, která je přístupná jak registrovaným čtenářům, tak veřejnosti.*
- *Prostor před knihovnou (dvorek) využíváme k pořádání velkého knižního bazaru a prázdninových aktivit pro děti. Jinak využíváme kino ke konání cestopisných přednášek.*
- *Chodba před knihovnou slouží k výstavám.*
- *Knihovna využívá kulturní místnosti, která je součástí požární zbrojnice. Dále má k dispozici školní třídu bývalé obecní školy, která se nachází ve stejné budově jako sídlo knihovny. V těchto prostorech jsou pořádány akce.*
- *Dětské hřiště před knihovnou, využíváme společně s družinou a mateřskou školou.*
- *Zahradní altán - využíván při akcích. Lezecká stěna na zahradě.*
- *Hasičská klubovna společně s hasiči i obcí.*
- *Využíváme objekt fary, kde je galerie, přednáškový sál a malé muzeum, farskou zahradu, obřadní síň radnice, někdy akce nasměrujeme do základní nebo mateřské školy.*
- *Letní koupaliště, náměstí (knihobudka).*
- *Terasa - příležitostně semináře, koncerty. Park před budovou je veřejný, občas jej využíváme při dětských akcích.*

Shrnutí

- Necelá třetina knihoven (28 %, 566 knihoven) uvedla využívání jiných prostor, než jsou samotné prostory knihoven. Zpravidla se jednalo o prostory obecního úřadu (zasedací místnost, učebna), kulturního střediska, muzea apod.
- V podstatně menší míře jsou využívány exteriérové prostory, například terasa, balkón, zahrada, dvůr, atrium, pasáž a park.

7 Jaké prostory byste požadovali v případě výstavby či rekonstrukce knihovny?

Pro zodpovězení této otázky byli respondenti vyzváni, aby označili prostory, které by byli schopni reálně využít, a které by případně požadovali při přípravě rekonstrukce či zadání nové stavby knihovny, například jako součást multifunkčního prostoru knihovny.

Pro výběr bylo dáno k dispozici 35 různých prostor v těchto hlavních kategoriích:

- Prostory pro služby veřejnosti
- Sociální zázemí pro veřejnost
- Pracovní prostory, kanceláře
- Sociální zázemí pro pracovníky

Před analýzou odpovědí na tuto otázku byly určité obavy, zda respondenti nebudou označovat nekontrolovaně různé typy prostor, aniž by je mohli efektivně využít pro práci knihovny. Získané odpovědi naopak ukazují, že knihovny odpovědi pojaly velmi střizlivě, dokonce spíše konzervativně. Pro přehlednost jsme u každé velikostní kategorie vybrali vždy 10 nejžádanějších prostor, viz obrázek 16. Na první pohled je zřejmé, že knihovny především požadují prostory pro zajištění základních funkcí knihovny, jakými jsou například prostory pro volný výběr, pro dětské oddělení, pro kolektivní akce a prostory pro oddech a posezení. Trochu větší diferenciaci vidíme u požadavků velkých knihoven v městech nad 20 000 obyvatel, kde jsou více preferovány například prostory pro občerstvení a kavárnu, prostor pro uzavřené skladiště, prostory pro tvůrčí dílny. Obecně platí, že knihovny požadují především dostatek prostor pro služby veřejnosti, ale také sociální zázemí pro veřejnost, prostory pro kojení a přebalování, WC pro handicapované apod.

Knihovny a pobočky do 5 tis. obyv.

volný výběr	51%
dětské oddělení	46%
půjčování	41%
kolektivní akce	36%
prostor pro oddech, posezení	36%
dětský koutek	34%
uzavřené skladiště pro knihovní fond	31%
výstavní prostory	29%
studium	28%
tvůrčí dílny	26%

Knihovny a pobočky do 20 tis. obyv.

volný výběr	68%
dětské oddělení	59%
kolektivní akce	54%
uzavřené skladiště pro knihovní fond	53%
prostor pro oddech, posezení	49%
práce s mládeží	47%
sociální zázemí veřejnost	40%
dětský koutek	40%
půjčování	39%
studium	38%

Knihovny nad 20 tis. obyv.

práce s mládeží	69%
občerstvení, kavárna	58%
volný výběr	56%
prostor pro oddech, posezení	55%
dětské oddělení	48%
uzavřené skladiště knihovní fond	48%
kolektivní akce	44%
kojení, přebalování	44%
tvůrčí dílny	40%
studium	39%

Pobočky knihoven nad 20 tis. obyv.

volný výběr	51%
dětské oddělení	47%
kolektivní akce	38%
sociální zázemí veřejnost	37%
půjčování	33%
oddech, posezení	30%
WC handicap	26%
samostatné WC pro pracovníky	25%
tvůrčí dílny	23%
práce s mládeží	22%

Obr. 16 Deset nejčastěji požadovaných prostor v případě nové výstavby knihovny

Podrobný přehled požadavků na prostory v jednotlivých velikostních kategoriích ukazuje obrázek 17. Barevně je označeno vždy deset nejčastěji preferovaných prostor.

Prostory pro	Knihovny a pobočky do 5 tis. obyv.		Knihovny a pobočky do 20 tis. obyv.		Knihovny nad 20 tis. obyv.		Pobočky knihoven nad 20 tis. obyv.	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Prostory pro služby veřejnosti								
půjčování	478	41%	83	39%	23	37%	69	33%
volný výběr	595	51%	143	68%	35	56%	107	51%
uzavřené skladiště	369	31%	112	53%	30	48%	34	16%
dětské oddělení	538	46%	124	59%	30	48%	99	47%
práce s mládeží	300	26%	100	47%	43	69%	46	22%
prostor pro studium	330	28%	80	38%	24	39%	46	22%
poslechová místa	147	13%	39	18%	13	21%	19	9%
kolektivní akce	424	36%	113	54%	27	44%	81	38%
počítačová učebna	127	11%	54	26%	23	37%	12	6%
tvůrčí dílny	305	26%	56	27%	25	40%	48	23%
oddech, posezení	418	36%	103	49%	34	55%	64	30%
občerstvení, kavárna	166	14%	60	28%	36	58%	22	10%
společenské hry	181	15%	35	17%	20	32%	19	9%
hudební aktivity	88	7%	18	9%	17	27%	8	4%
speciální prostor (handicap)	87	7%	34	16%	24	39%	14	7%
výstavní prostory	346	29%	65	31%	19	31%	34	16%
dětský koutek	395	34%	84	40%	15	24%	41	19%
Sociální zázemí pro veřejnost								
sociální zázemí veřejnost	292	25%	85	40%	23	37%	78	37%
WC handicap	144	12%	65	31%	18	29%	55	26%
šatna, skříňky	140	12%	58	27%	19	31%	32	15%
kojení, přebalování	79	7%	44	21%	27	44%	36	17%
Pracovní prostory, kanceláře								
pracovní prostory kanceláře	187	16%	70	33%	19	31%	36	17%
manipulační prostory práce s KF	237	20%	59	28%	17	27%	35	17%
porady, vzdělávání pracovníků	31	3%	29	14%	13	21%	3	1%
serverovna	34	3%	26	12%	19	31%	7	3%
digitalizace	38	3%	13	6%	9	15%	2	1%
vazba, restaurátorská dílna	24	2%	11	5%	8	13%		0%
údržba, dílny	19	2%	15	7%	7	11%		0%
Sociální zázemí pro pracovníky								
kuchyňka pracovníci	188	16%	56	27%	16	26%	43	20%
šatna pracovníci	153	13%	65	31%	22	35%	39	18%
sprchy pracovníci	76	6%	58	27%	20	32%	24	11%
samostatné WC pracovníci	183	16%	50	24%	18	29%	53	25%
oddech. prostor pro pracovníky	52	4%	41	19%	21	34%	22	10%
prostor pro úklid	156	13%	59	28%	20	32%	29	14%
Jiné	13	1%	3	1%	3	5%	3	1%

Obr. 17 Požadavky na prostory v případě nové výstavby knihovny.

Výběr komentářů k otázce:

- *Jsme knihovna, která řadu let usiluje o novou budovu případně rekonstrukci některého z objektů, které byly již v minulosti pro knihovnu zakoupeny, ale které město nakonec pronajímá ke komerčním*
- *Nepostrádáme nic. Pokud pořádáme besedy, uskutečnime je v patře v konferenčním sále, příp. ve větším zrcadlovém sále. Rovněž v patře je kuchyňka, kde připravujeme občerstvení (další kuchyňka je v knihovně, tj. v přízemí).*
- *Knihovna je málo navštěvovaná, takže neuvažujeme o žádném jejím rozšíření.*
- *Postrádáme přednáškový sál pro větší počet lidí.*
- *Vzhledem k menšímu počtu obyvatel v obci jsou současné prostory knihovny dostačující.*
- *Knihovna disponuje pouze jednou místností. Pokud by byla k dispozici aspoň jedna další místnost, dala by se využít jako multifunkční místnost například k poslechu, čtení, nebo k pořádání kolektivních akcí.*
- *Není poptávka občanů po takových aktivitách, a tedy ani po prostorách.*
- *Prostory máme krásné, velké, ale zastarale vybavené a v některých případech prostorově nedomyšlené.*

Shrnutí

Preference knihoven a jejich provozovatelů celkem jednoznačně vymezily základní typy prostor, které by měla zahrnovat každá dobrá knihovna:

- Prostor pro půjčování
- Volný výběr
- Dětské oddělení
- Prostor pro studium
- Uzavřené skladiště pro knihovní fond, prostor pro manipulaci s knihovním fondem
- Prostor pro kolektivní kulturní a vzdělávací akce
- Prostor pro oddech a posezení s možností občerstvení
- Tvůrčí dílna
- Prostor pro práci s mládeží
- Pracoviště knihovníků
- Sociální zázemí pro veřejnost s přebalovacím pultem
- Toalety pro handicapované
- Samostatné toalety pro pracovníky

Jedná se o soubor prostor, které na jedné straně odpovídají potřebám tradiční knihovny zaměřené na půjčování knih a dalších dokumentů pro potřebu studia, volného času i na podporu čtenářství a na druhé straně knihovny, která působí jako vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centrum.

V knihovně malé obce se může jednat o jeden multifunkční prostor, jehož interiér umožňuje širokou flexibilitu a proměnu pro dílčí aktivity. U větších knihoven se předpokládá větší diferenciací prostor, které umožňují větší specializaci a souběžné provádění různých aktivit tak, aby se vzájemně nerušily. Na tyto základní typy prostor mohou navazovat další prostory pro speciální aktivity, například počítačová učebna, prostor pro výstavy, prostor pro hudební aktivity a společenské hry, občerstvení, kavárna, šatna, prostory pro digitalizaci a další zázemí pro pracovníky knihovny. Vše v závislosti na velikosti knihovny a jejích funkcí.

8 Máte v knihovně prostory, které jsou naddimenzované, a nemůžete je efektivně využít?

Podíl naddimenzovaných prostor nebo prostor, které nelze efektivně využít se v jednotlivých kategoriích pohybuje v rozmezí od 1 % u nejmenších knihoven do 5 % u největších knihoven. Z komentářů vyplývá, že se jedná velmi často o chodby v objektech, které nejsou příliš vhodné pro provoz služeb. Knihovny také komentují, že v jejich blízkosti jsou další prostory, které by mohly být rekonstruovány a posloužit k rozšíření knihovny a jejích služeb.

	Ano		Ne	
	Abs.	%	Abs.	%
Knihovny a pobočky do 5 tis. obyv.	19	1%	1465	99%
Knihovny a pobočky do 20 tis. obyv.	7	3%	220	97%
Knihovny nad 20 tis. obyv.	3	5%	62	95%
Pobočky knihoven nad 20 tis. obyv.	4	2%	247	98%

Obr. 18 Naddimenzované, nevyužitelné prostory knihovny

Výběr komentářů k otázce:

- První patro budovy. V jedné třetině jsou opraveny pouze dvě místnosti na sklad KF. Zbytek leží ladem již 20 let. Chybí finanční prostředky.
- Chodby ve služební části budovy.
- Obrovská chodba se schodištěm. Samotné půjčovny jsou velmi stísněné.
- Půdní prostory, které by se daly využít pro výstavy nebo k dětským hrám. Zatím je půda nezateplená.
- Velké množství chodeb - vstupní (původně pro kočárky), chodbička, velká chodba - šatna, sociální zařízení (zůstal prostor soc. zařízení jesliček, ale v současnosti jsou tam jen dvě kabinky). Spousta "zabitého" místa.

9 Bezbariérový přístup ke službám knihoven

Při výčtu předností dnešních veřejných knihoven často zdůrazňujeme, že knihovny jsou přístupné každému. Tato charakteristika je zvýrazněna i v knihovním zákonu, který vymezuje knihovnu jako „zařízení, v němž jsou způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu poskytovány veřejné knihovnické a informační služby“. Když se knihovní zákon připravoval, bylo nejčastějším tématem diskuzí na téma rovného přístupu, zda vysokoškolské, akademické, muzejní či jiné specializované knihovny naplní stanovený princip rovnosti, když ve svých službách zvýhodní tu část uživatelů, pro které je primárně zřízena, tj. studenty, pedagogy, vědecké pracovníky a další. Mnohem méně se ale hovoří o tom, zda samotné prostory knihovny a vybavení jejího interiéru jsou uzpůsobeny tak, že je každý může skutečně navštívit a využít.

9.1 Má knihovna k dispozici parkovací místa pro veřejnost?

Jedním z aspektů dostupnosti knihoven je možnost do knihovny přijet autem a také tam zaparkovat. V průzkumu jsme se dotázali, zda má knihovna k dispozici parkovací místa a jak je to s vyhrazením parkovacích míst pro osoby s postižením. Při celkovém pohledu na všechny knihovny lze konstatovat, že polovina knihoven má k dispozici parkovací místa a druhá nikoliv. Situace se ale odlišuje s vazbou na velikost obce. Všeobecně platí, že čím větší obec, tím více přibývá knihoven bez parkovacích míst. V obcích do 1 000 obyvatel má rezervovaná místa k parkování 62 % knihoven, ale v krajských městech je to jen 11 %.

	Ne	Ne	Ano	Ano	Celkový součet knihoven
do 1000 obyv.	336	38%	538	62%	874
1001 - 3000 obyv.	208	46%	242	54%	450
3001 - 5000 obyv.	77	48%	83	52%	160
5001 - 10 000 obyv.	97	67%	47	33%	144
10 001 - 20 000 obyv.	57	69%	26	31%	83
20 001 - 40 000 obyv.	72	75%	24	25%	96
nad 40 001 obyv.	94	68%	44	32%	138
Krajské knihovny	72	89%	9	11%	81
Celkem	1013	50%	1013	50%	2026

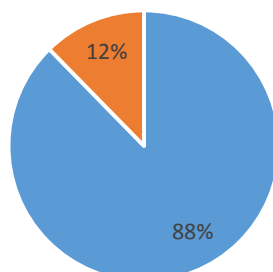
Obr. 19 Má knihovna vyhrazena místa k parkování

Knihovny, které potvrdily existenci parkovacích míst, byly vyzvány, aby uvedly počet parkovacích míst, a aby zvlášť zaznamenaly parkovací místa vyhrazená pro osoby s postižením. Při našem hodnocení nebudeme zkoumat zjištěný počet parkovacích míst, ale můžeme se podívat, kolik knihoven má k dispozici rezervovaná místa pro osoby s postižením. Z celkového počtu pouze 242 knihoven (12 %) uvedlo, že má k dispozici vyhrazená parkovací místa pro osoby s postižením. Z tohoto hlediska jsou na tom nejlépe knihovny v obcích o velikosti 3 001 až 5 000 obyvatel, kde 21 % knihoven nabízí parkovací místa pro postižené. Naopak nejhůře na tom jsou knihovny v nejmenších obcích, ale také knihovny v největších městech, kde má místa pro postižené 8 až 9 % knihoven.

Zkoumané knihovny nabízí veřejnosti celkem 1478 parkovacích míst, z čeho 36 % (538 míst) je určeno pro návštěvníky knihovny se zdravotním postižením.

Knihovny s vyhraženými parkovacími místy pro osoby s postižením

- Bez parkovacích míst pro osoby s postižením
- Knihovny s parkovacími místy pro osoby s postižením

Obr. 20 Knihovny s vyhraženými parkovacími místy pro osoby s postižením (všechny knihovny)

	Místa pro veřejnost	Místa pro veřejnost	Místa pro osoby s postižením	Místa pro osoby s postižením	Celkem	Celkem
do 1000 obyv.	504	67%	248	33%	752	100%
1001 - 3000 obyv.	227	63%	132	37%	359	100%
3001 - 5000 obyv.	80	60%	54	40%	134	100%
5001 - 10 000 obyv.	40	58%	29	42%	69	100%
10 001 - 20 000 obyv.	20	51%	19	49%	39	100%
20 001 - 40 000 obyv.	20	56%	16	44%	36	100%
nad 40 001 obyv.	39	54%	33	46%	72	100%
Krajské knihovny	10	59%	7	41%	17	100%
Celkový součet	940	64%	538	36%	1478	100%

Obr. 21 Knihovny s vyhraženými parkovacími místy pro osoby s postižením (kategorie knihoven)

V komentářích řada knihoven konstatuje, že jejich návštěvníci mohou využívat parkovací místa obecního úřadu nebo kulturního domu nebo mají poblíž veřejné parkoviště.

Výběr komentářů k otázce:

- *Knihovna je v budově Obecního úřadu, před kterým je parkoviště. Je k dispozici všem návštěvníkům budovy.*
- *Jsme na vesnici, parkuje se před knihovnou, kde je dostatečný prostor. Dále je v dosahu cca 50 m parkoviště pro zdravotní středisko, které je možno využít.*
- *Byla zřízena dvě parkovací místa pro tělesně hendikepované, ale mohou je využívat všichni, nejen návštěvníci knihovny.*
- *Knihovna stojí u veřejného parkoviště*
- *Knihovna sídlí v historickém centru města. Z tohoto důvodu je velmi obtížné parkování poskytnout.*

9.2 Umožňuje vstup do budovy knihovny bezbariérový přístup do všech prostor pro veřejnost?

Výsledky průzkumu prokázaly, že otázka dostupnosti veřejných knihoven z hlediska jejich bezbariérovosti je značně problematická. Polovina knihoven (52 %) konstatuje, že vstup do knihovny zvenčí budovy není bezbariérový, 13 % knihoven uvedlo bezbariérový přístup s dopomocí a pouze 35 % knihoven konstatovalo, že vstup je zcela bezbariérový.

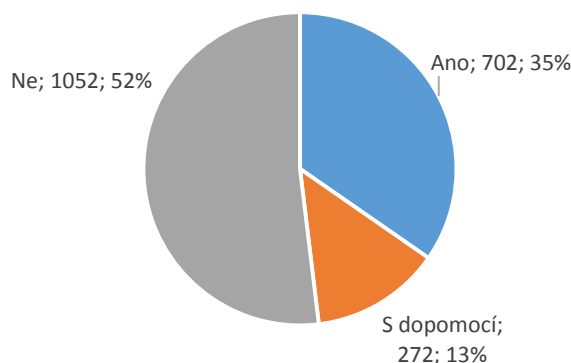
	Ne		Ano		Ano, ale s dopomocí		Knihovny a pobočky celkem	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Knihovny a pobočky								
do 1000 obyvatel	534	61%	230	26%	110	13%	874	100%
1001 - 3000 obyvatel	231	51%	170	38%	49	11%	450	100%
3001 - 5000 obyvatel	64	40%	71	44%	25	16%	160	100%
5001 - 10 000 obyvatel	62	43%	57	40%	25	17%	144	100%
10 001 - 20 000 obyvatel	34	41%	35	42%	14	17%	83	100%
20 001 - 40 000 obyvatel	52	54%	32	33%	12	13%	96	100%
nad 40 001 obyvatel	55	40%	65	47%	18	13%	138	100%
Krajské knihovny	20	24%	42	51%	20	24%	82	100%
Knihovny celkem	1 052	52%	702	35%	273	13%	2 027	100%

Obr. 22 Bezbariérový přístup do budovy knihovny (kategorie knihoven)

Na obrázku 22 uvádíme informace o dostupnosti vstupu do knihovny v obcích podle počtu obyvatel. V dané kategorii obcí jsou hodnoceny společně jak knihovny, tak i jejich pobočky. **Při celkovém pohledu na všechny knihovny zúčastněné v průzkumu vidíme, že 1 052 sledovaných knihoven (52 %) nemá bezbariérový vstup do budovy.** Dalších 273 knihoven (13 %) zjišťuje, že přístup do knihovny je možný s určitou dopomocí a pouze 702 knihoven 35 % potvrzuje, že při vstupu do budovy na návštěvníky nečeká žádná překážka.

Nejhorší situace je v nejmenších obcích, kde 61 % knihoven konstatuje, že vstup do knihovny není bezbariérový. Další problémovou skupinou jsou knihovny a pobočky v městech s 20 001 až 40 000 obyvateli, kde 54 % knihoven chybí bezbariérový vstup do budovy. Nejlépe dostupné jsou krajské knihovny a jejich pobočky, kde pouze čtvrtina (24 %) objektů není bezbariérová.

Je zvenčí budovy knihovny zajištěn bezbariérový přístup do všech prostor pro veřejnost?

Obr. 23 Bezbariérový přístup do budovy knihovny (všechny knihovny)

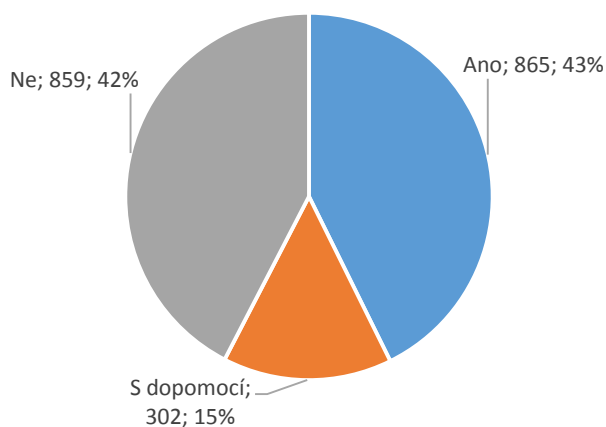
Výběr komentářů k otázce:

- *Do budovy se dostanou vozíčkáři pomocí plošiny. Knihovna se nachází v přízemí, takže dále v budově je bezbariérový vstup do studovny a do dětského oddělení. Do oddělení pro dospělé čtenáře není bezbariérový vstup.*
- *Bezbariérové je jen oddělení pro děti a mládež.*
- *Bezbariérový přístup do knihovny není, ale je možné pomoci čtenáři, aby se do knihovny dostal, nebo jinak vyhovět jeho požadavkům.*
- *Bezbariérový přístup do knihovny je pouze do přízemí.*
- *Bezbariérový přístup je zajištěn do všech prostor knihovny kromě oddělení pro dospělé.*

9.3 Je uvnitř budovy knihovny zajištěn bezbariérový přístup do všech prostor pro veřejnost?

Samotný vstup do budovy nemusí být jedinou překážkou, která čeká na návštěvníky knihoven, a proto jsme položili další otázku, která se týkala přístupnosti vnitřních prostor. Problematika bezbariérovosti vnitřních prostor veřejných knihoven je velmi podobná situaci na jejich vstupu. V celkovém pohledu pouze 43 % knihoven (865) hodnotí svou situaci jako bezbariérovou, 15 % knihoven (302) uvádí částečnou přístupnost s dopomocí a **42 % knihoven (859) nemá bezbariérově přístupné své prostory.**

Je uvnitř budovy knihovny zajištěn bezbariérový přístup do všech prostor pro veřejnost?

Obr. 24 Je uvnitř budovy knihovny zajištěn bezbariérový přístup do všech prostor pro veřejnost? (všechny knihovny)

Knihovny a pobočky	Ne		Ano		Ano, ale s dopomocí		Knihovny a pobočky celkem	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
do 1000 obyvatel	425	49%	339	39%	110	13%	874	100%
1001 - 3000 obyvatel	181	40%	193	43%	76	17%	450	100%
3001 - 5000 obyvatel	60	38%	72	45%	28	18%	160	100%
5001 - 10 000 obyvatel	59	41%	65	45%	20	14%	144	100%
10 001 - 20 000 obyvatel	29	35%	37	45%	17	20%	83	100%
20 001 - 40 000 obyvatel	47	49%	40	42%	9	9%	96	100%
nad 40 001 obyvatel	48	35%	70	51%	20	14%	138	100%
krajské knihovny	10	12%	50	61%	22	27%	82	100%
Knihovny celkem	859	42%	866	43%	302	15%	2 027	100%

Obr. 25 Je uvnitř budovy knihovny zajištěn bezbariérový přístup do všech prostor pro veřejnost? (kategorie knihoven)

I v tomto případě jsou na tom nejhůře knihovny v malých obcích do 1 000 obyvatel a knihovny v městech velikosti dvacet až čtyřicet tisíc obyvatel – shodně 49 % těchto knihoven nemá vnitřní prostory bezbariérové. U městských knihoven k tomu přistupuje jen velmi omezený počet prostor dostupných s dopomocí (9 %). Naopak za vcelku příznivou můžeme hodnotit situaci krajských knihoven a jejich poboček, kde omezení přetrvává u 12 % prostor a 27 % knihoven má dostupné prostory s dopomocí.

Řada knihoven komentovala svou prostorovou situaci a pro ilustraci vybíráme několik typických a často opakujících se hodnocení, která dokreslují reálné podmínky podstatné části knihoven.

Nejsložitější dostupnost je opět v knihovnách malých (49 % nedostupných), zatímco s velikostí obce se situace zlepšuje. Nejhorší situaci opět vykazují pobočky v některých kategoriích knihoven, například pobočky ve městech 5 001 až 10 000 obyvatel mají 73 % svých prostor nedostupných. Nejčastějším případem nedostupnosti je umístění celé knihovny nebo její části ve vyšších patrech objektu bez výtahu, častým případem je také nedostupnost WC.

Výběr komentářů k otázce:

- *Knihovna se nachází v 2. patře, budeme žádat o vybudování výtahu (plošiny) pro vozíčkáře.*
- *V roce 2014 provedena přístavba nového venkovního výtahu pro zajištění dostupnosti do 1. patra budovy (výstavní a přednáškový sál) v hodnotě přibližně 1 mil. Kč.*
- *Bezbariérový přístup je pouze do přízemí.*
- *Knihovna nemá zajištěný bezbariérový přístup. Knihovna sídlí ve 2. patře - přístup je po schodišti.*
- *Vstupní dveře do objektu jsou bezbariérové, ale knihovna se nachází v prvním patře budovy.*
- *Budova je bezbariérová, ale vchodové dveře jsou pro vozíčkáře překážkou.*
- *Vozíčkář se pomocí plošiny dostane pouze k výpůjčnímu pultu.*
- *Charakter historické budovy to neumožňuje.*
- *Bezbariérový přístup je jen ke knihám, které jsou v pojízdných vozíčkách (čerstvě vrácené a novinky). K regálům není bezbariérový přístup.*
- *Tři schůdky zvládnou maminky s kočárkem v pohodě a zajedou až do půjčovny.*
- *Od r. 2011 neúspěšně jednáme se zřizovatelem o zajištění bezbariérového přístupu*

9.4 Má knihovna orientační systém pro zrakově postižené?

Další otázka průzkumu, která byla zaměřena na téma bariér dostupnosti knihoven z hlediska zrakově postižených.

	Ano		Ne		Knihovny a pobočky celkem	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
do 1000 obyvatel	9	1%	865	99%	874	100%
1001 - 3000 obyvatel	4	1%	446	99%	450	100%
3001 - 5000 obyvatel	5	3%	155	97%	160	100%
5001 - 10 000 obyvatel	3	2%	141	98%	144	100%
10 001 - 20 000 obyvatel	5	6%	78	94%	83	100%
20 001 - 40 000 obyvatel	11	11%	85	89%	96	100%
nad 40 001 obyvatel	11	8%	127	92%	138	100%
krajské knihovny	55	67%	27	33%	82	100%
Knihovny celkem	103	5%	1924	95%	2027	100%

Obr. 26 Má knihovna orientační systém pro zrakově postižené? (kategorie knihoven)

Při celkovém pohledu je zřejmé, že orientační systém pro zrakově postižené je spíše výjimečná záležitost. Některé z jeho prvků najdeme ve 103 knihovnách (5 %). Při podrobnějším pohledu z hlediska velikostních kategorií jde především o krajské knihovny (67 %) a knihovny ve větších městech (6 až 11 %). Nejčastěji se jedná o vodící pruhy a vnější akustickou navigaci. V ostatních obcích se tento systém vyskytuje zpravidla u jednoho až tří procent knihoven.

Pouze 6 % knihoven (115) má nějaký druh orientačního systému pro zrakově postižené, naopak 94 % knihoven (1911) nemá žádný orientační systém pro postižené.

Nejčastěji používají knihovny vodící pruhy nebo přirozené vodící linie (60 knihoven), vnější akustickou navigaci (34 knihoven) a speciální orientační systém pro zrakově postižené.

Knihovny + pobočky

	Knihovny	%
Vnější akustická navigace	34	2%
Vnitřní akustická navigace	11	1%
Orientační systém pro zrakově postižené	13	1%
Vodící pruhy a (nebo) přirozené vodící linie	60	3%
Jiná opatření (napíšte jaká)	35	2%

Obr. 27 Druhy orientačního systému pro zrakově postižené (všechny knihovny)

Z hlediska vybavenosti orientačním systémem pro zrakově postižené jsou na tom nejlépe krajské knihovny, kde 65 % jejich prostor (hlavní prostory a pobočky) je vybaveno orientačním systémem. V menších knihovnách je přítomnost orientačního systému spíše výjimkou.

	Vnější akustická navigace	Vnitřní akustická navigace	Orientační systém pro zrakově postižené	Vodící pruhy a (nebo) přirozené vodící linie	Jiná opatření	Počet knihoven	Celkem knihoven	%
do 1000 obyv.	2	1	1	3	13	16	874	2%
1001 - 3000 obyv.	1	0	0	2	5	8	450	2%
3001 - 5000 obyv.	0	0	0	3	3	6	160	4%
5001 - 10 000 obyv.	1	1	0	1	1	3	144	2%
10 001 - 20 000 obyv.	0	0	1	2	3	5	83	6%
20 001 - 40 000 obyv.	7	0	4	1	4	13	96	14%
nad 40 001 obyv.	6	4	3	2	3	11	138	8%
Krajské knihovny	17	5	4	46	3	53	81	65%
Celkem	34	11	13	60	35	115	2026	6%

Obr. 28 Druhy orientačního systému pro zrakově postižené (kategorie knihoven)

Výběr komentářů k otázce:

- *Žádným takovým systémem naše knihovna nedisponuje.*
- *Postižené naviguje přímo knihovnice.*
- *Štítky v Braillu na všech dveřích a zábradlích, hmatová mapa, speciální plány vodících linií, itineráře tras*
- *Výtahy pro veřejnost jsou vybaveny označením jednotlivých pater.*
- *Na chodníku před knihovnou je naváděcí dlažba pro nevidomé*
- *Hlasový maják, který se aktivuje vysílačkou, ozvučené přechody*

9.5 Speciální prostory pro osoby s postižením a jejich vybavení

- Toalety pro osoby s postižením jsou k dispozici uživatelům 74 % knihoven ve velkých městech nad 20 000 obyvatel, ale v pobočkách těchto knihoven je najdeme sotva u třetiny (29 %). Toalety pro handicapované má pouze 20 % knihoven v malých obcích do 5 000 obyvatel a 40 % knihoven v městech od 5 001 do 20 000 obyvatel. Vybavení toalet pro osoby s postižením je většinou knihoven hodnoceno jako moderní a funkční.
- Ve velkých městech nad 20 000 obyvatel nabízí speciální prostory pro osoby s postižením více než čtvrtina knihoven ((28 %). V ostatních menších knihovnách a v pobočkách velkých knihoven jsou tyto prostory spíše výjimečnou záležitostí, má je k dispozici 2 % až 5 % knihoven. Tyto prostory byly v knihovnách zřízeny a vybaveny většinou po roce 2000, proto je jejich vybavení hodnocení většinou jako moderní a funkční.
- Počítače pro zrakově postižené nabízí 37 % knihoven v městech nad 20 000 obyvatel. V knihovnách obcí do 5 000 obyvatel tyto speciální počítače neexistují. V ostatních knihovnách a pobočkách se vybavenost počítači pro zrakově postižené pohybuje v rozmezí od 2 % do 5 %.

Shrnutí

- **52 % knihoven nemá bezbariérový vstup do budovy**, nejhůře jsou na tom knihovny v nejmenších obcích do 1 000 obyvatel (61 %).
- **42 % knihoven nemá zajištěn bezbariérový přístup po všech prostorách knihovny**, nejhůře jsou na tom knihovny v nejmenších obcích do 1 000 obyvatel a knihovny v městech 20 001 až 40 000 obyvatel (49 %).

- 50 % knihoven nemá k dispozici parkovací místa a pouze 12 % knihoven má zvlášť rezervovaná parkovací místa pro osoby s postižením.
- Pouze 5 % knihoven je vybaveno orientačním systémem pro zrakově postižené. Jedná se především o knihovny v krajských a největších městech.
- Toalety pro handicapované má pouze 20 % knihoven v malých obcích do 5 000 obyvatel, 29 % poboček knihoven ve velkých městech a 40 % knihoven v městech od 5 001 do 20 000 obyvatel.
- Speciální prostory pro osoby s postižením nabízí 28 % knihoven v městech nad 20 000 obyvatel. V ostatních velikostních kategoriích se tyto prostory téměř nevyskytují.

10 Jaké aktivity vám současné prostory knihovny neumožňují vykonávat nebo které provozujete jen velmi omezeně?

Úvodní otázkou průzkumu byli respondenti vyzváni, aby identifikovali aktivity, které jim současné prostorové podmínky knihovny neumožňují vykonávat nebo které provozují jen velmi omezeně. Cílem nebylo, aby byl uváděn libovolný seznam činností, které knihovna nevykonává, ale respondenti měli za úkol označit pouze takové aktivity, které by skutečně knihovna realizovala, pokud by k tomu byly vhodné prostorové podmínky.

10.1 Knihovny a pobočky v obcích do 5 000 obyvatel

(hodnoceno 1 327 knihoven)

- Necelá čtvrtina knihoven (23 %) konstatuje, že jejich činnosti jsou prostorově dobře zajištěny.
- Nejvíce limitovanou oblastí činnosti z hlediska prostoru jsou aktivity pro děti, uvedlo 41 % knihoven. Výrazně také chybí prostory pro konání výstav (35 %), pro výtvarné a tvůrčí dílny (32 %) a také pro kulturní a vzdělávací akce pro dospělé (31 %).
- Na střední úrovni (21 % až 24 %) nedostatku jsou vnímány aktivity pro mládež (24 %), prostory pro setkávání a komunitní aktivity (22 %).
- 16 % knihoven pociťuje limity v oblasti základních výpůjčních služeb.
- Omezený zájem je například o infocentrum (15 %) a hudební aktivity (16 %).

10.2 Knihovny a pobočky v městech od 5001 do 20 000 obyvatel

(hodnoceno 204 knihoven)

- 18 % knihoven této kategorie konstatuje, že jejich činnosti jsou prostorově dobře zajištěny.
- Největší omezení spatřují knihovny v nedostatku prostor pro kulturní a vzdělávací akce pro dospělé (43 %).
- Knihovny této kategorie jsou také výrazně limitovány v oblasti aktivit pro děti a mládež i výstavy (36 %), chybí také prostory pro setkávání a komunitní aktivity občerstvení či kavárnu (35 %), výtvarné a tvůrčí dílny (32 %).
- Pouze 4 % knihoven pociťuje limit v oblasti základních výpůjčních služeb.
- Malý zájem je o provozování infocentra a hudební aktivity.

10.3 Knihovny v městech nad 20 000 obyvatel včetně krajských knihoven

(hodnoceno 62 knihoven)

- Čtvrtina knihoven (24 %) této kategorie konstatuje, že jejich činnosti jsou prostorově dobře zajištěny.
- Více než polovina knihoven (55 %) pociťuje omezení v tom, že svým návštěvníkům nemůže nabídnout doplňkové služby typu kavárna a občerstvení.
- Další omezení spatřují knihovny v nedostatku prostor pro výtvarné a tvůrčí dílny (34 %), aktivity pro mládež a hudební aktivity (31 %).
- Na střední úrovni (25 % až 27 %) jsou prostory pro setkávání a komunitní aktivity (27 %). Pouze 6 % knihoven této kategorie pociťuje limit v oblasti základních výpůjčních služeb.
- Malý zájem je o prostory pro aktivity pro děti a kulturní a vzdělávací akce pro dospělé či infocentrum.

10.4 Pobočky a zvláštní prostory knihoven v obcích nad 20000 obyvatel a krajských knihoven

(hodnoceno 216 poboček a zvláštních prostor)

- Čtvrtina poboček knihoven ve větších městech (25 %) konstatuje, že jejich činnosti jsou prostorově dobře zajištěny.
- Největší omezení své činnosti spatřují pobočky v nedostatku prostor pro setkávání a komunitní aktivity (43 %) a pro kulturní a vzdělávací akce pro dospělé (40 %).
- Na střední úrovni (26 % až 34 %) je zájem o výtvarné a tvůrčí dílny, aktivity pro děti a mládež, prostory pro občerstvení či kavárnu a výstavy.
- Pouze 5 % poboček pocítuje limit v oblasti základních výpůjčních služeb.
- Malý zájem (21 % - 22 %) je o prostory infocentra a hudební aktivity.

	Knihovny a pobočky do 5000 obyvatel		Knihovny a pobočky do 20000 obyvatel		Knihovny nad 20 000 obyvatel		Pobočky nad 20 000 obyvatel	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Základní výpůjční služby	207	16%	9	4%	4	6%	10	5%
Kulturní a vzdělávací akce pro dospělé	416	31%	87	43%	13	21%	87	40%
Aktivity pro děti	543	41%	73	36%	12	19%	61	28%
Aktivity pro mládež	325	24%	73	36%	19	31%	56	26%
Výtvarné, tvůrčí dílny	427	32%	65	32%	21	34%	73	34%
Výstavy	460	35%	74	36%	18	29%	60	28%
Hudební aktivity, muzikoterapie	214	16%	41	20%	19	31%	48	22%
Setkávání – komunitní aktivity	298	22%	71	35%	17	27%	92	43%
Kavárna, občerstvení	285	21%	71	35%	34	55%	60	28%
Infocentrum	205	15%	31	15%	15	24%	46	21%
Jiné, jaké	28	2%	3	1%	5	8%	6	3%
Knihovna je prostorově zajištěna	311	23%	36	18%	15	24%	53	25%
Celkový počet hodnocených knihoven	1327	100%	204	100%	62	100%	216	100%

Obr. 29 Jaké aktivity vám současně prostory knihovny neumožňují vykonávat nebo které provozujete jen velmi omezeně?

Výběr komentářů k otázce:

- Pro činnost knihovny je prostor dostačující.
- Kulturní a vzdělávací akce i výstavy děláme, ale jen v omezené míře a s velkým úsilím - stěhování nábytku, potíže s nedostatkem místa, nepohodlné sezení, nemáme plátno a dataprojektor - vždy půjčujeme, problematické umývání nádobí. Nemáme výstavní vitríny, pokud chceme vystavovat ve vitrínách, půjčujeme je. Výstavní panely jsou staré, těžko se s nimi manipuluje. Jako výstavní prostor slouží stísněná chodba.
- V obci není žádný zájem ze strany občanů o cokoliv nového.
- Sice děláme hodně akcí pro děti, máme i klub Sluníčko pro maminky na mateřské a jejich děti, ale moc by nám pomohl větší prostor pro dětské oddělení, na hraní deskových her, malování a čtecí a válečí kout.
- Nedostatek prostoru pro volný výběr, knihovní fond uložen ve skladu, výběr možný pouze prostřednictvím el. katalogu.
- Knihovna postačuje našim potřebám, malý zájem obyvatel

- *Místo pro kulturní aktivity sice je, ale je omezeno - není bezbariérové a již pro méně pohyblivé uživatele téměř nedostupné (chybí výtah). Zcela chybí samostatná počítačová učebna.*
- *Pro veškeré aktivity knihovny můžeme využít a také využíváme prostory celého místního kulturního domu, v němž knihovna sídlí. Můžeme využívat všechny obecní prostory bez omezení.*
- *Současná knihovna nám umožňuje dělat všechny uvedené aktivity, ale pouze "na koleně", v nevyhovujících prostorech. Prostory jsou malé a nedostatečně vybavené. Akce se pořádají pouze díky nadšení a pili zaměstnanců, znamená to neustále přemísťování nábytku a vybavení.*
- *Pro kulturní a vzdělávací akce pro dospělé bychom potřebovali větší prostory, nyní se uskutečňují v oddělení pro děti, a i tak je prostor nedostatečný.*
- *Současné prostory knihovny nám neumožňují konat přednášky pro více než 60 účastníků a neodpovídají vysokému zájmu o počítačové kurzy.*
- *Všechny akce pořádáme v dětském odd., vždy je třeba vystěhovat mobilní nábytek a nastěhovat židle, po skončení akce vše opět uvést do původního stavu. Chybí nám přednáškový sál pro pohodlné pořádání vzdělávacích a kulturních akcí.*
- *Na umístění výstav je prostor knihovny přeplněný*
- *Pokud by k tomu byly podmínky, uvítala bych automat na kávu, čaj, čokoládu do vestibulu.*
- *Knihovna může vykonávat poměrně obsáhlé aktivity, je na to i částečně vybavena, vše záleží na finančních možnostech obce (další pracovník, dovybavení).*

Shrnutí

- Nejhůře hodnotí prostorové zajištění knihovny v městech od 5 001 do 20 000 obyvatel, kde jen necelá pětina (18 %) vnímá své **prostorové zajištění jako zcela dostačující**. V ostatních skupinách knihoven se spokojenost s prostory pohybuje kolem 25 %, tj. čtvrtiny všech knihoven a poboček.
- Prostory pro **základní výpůjční služby** chybí nejvíce v malých knihovnách v obcích do 5 000 obyvatel (16 %). V ostatních kategoriích knihoven a v pobočkách obcí do 20 000 obyvatel se jedná o omezení spíše výjimečné (4 - 6 %).
- Ve značné míře chybí prostory pro **práci s dětmi**, nejhorší situace je v obcích do 5 000 obyvatel (41 %) a v městských knihovnách 5 001 až 20 000 obyvatel (36 %).
- Jako silný limitující prvek je vnímán nedostatek prostor pro **kulturní a vzdělávací aktivity pro dospělé** – nejsilněji se to projevuje v knihovnách obcí a měst od 5 001 do 20 000 obyvatel (43 %) a v pobočkách velkých měst (rozmezí 40 %).
- Nedostatek prostor pro **setkávání a komunitní aktivity** pociťují nejvíce pobočky v městech nad 20 000 obyvatel (43 %) a v knihovnách od 5 001 do 20 000 obyvatel (35 %)
- Prostory pro **práci s mládeží** chybí nejvíce v knihovnách od 5 001 do 20 000 obyvatel (36 %) a také v největších knihovnách nad 20 000 obyvatel (31 %).
- Třetina knihoven všech kategorií i poboček postrádá prostory pro **výtvarné a tvůrčí dílny (rozmezí 32 až 34 %)**.
- 55 % knihoven v městech nad 20 000 postrádá prostory pro **kavárnu a občerstvení**. Zájem o tyto aktivity je silný i v ostatních městských knihovnách.
- Celkově je velký zájem o prostory pro **pořádání výstav**, nejvíce v knihovnách obcí a měst do 20 000 obyvatel (35 až 36 %).
- Prostory pro **hudební aktivity a muzikoterapii** postrádají nejvíce knihovny v městech nad 20 000 obyvatel (31 %). V ostatních velikostních kategoriích knihoven je zájem výrazně nižší.
- Poměrně slabý je zájem o výkon **infocenter**, pohybuje se v rozpětí 15 až 24 %.

11 Jak hodnotíte stávající prostorové podmínky knihovny?

Respondenti měli za úkol hodnotit prostory, jejichž výčet byl předem stanoven – celkem se jednalo o 34 různých typů prostor. Hodnoceny byly tyto základní skupiny prostor:

- Prostory pro služby veřejnosti
- Prostory sociálního zázemí pro veřejnost
- Pracovní prostory
- Prostory sociálního zázemí pro pracovníky

Pokud měla knihovna k dispozici multifunkční prostor, který sdružoval více funkcí, hodnocení bylo provedeno tak, jako by se jednalo o dílčí, samostatné prostory¹. Pro každou prostorou bylo možno využít tuto hodnotící škálu:

- Vynikající
- Dostačující, umožňující většinu aktivit
- Částečně omezující
- Nevyhovující
- Havarijní stav
- Nemáme takové prostory

Podrobné výsledky všech typů prostor jsou k dispozici v tabulkové příloze. Výsledky průzkumu hodnotíme ze dvou úhlů pohledu. Především můžeme analyzovat počet či podíl knihoven, kde určité typy prostor vůbec nevlastní. Při druhém pohledu se zaměřujeme na hodnocení kvality prostor, které mají knihovny skutečně k dispozici. Pro zjednodušení pohledu uvádíme výsledné hodnocení pouze ve dvou hlavních kategoriích, tj. buď jsou **Vynikající, dostačující** nebo **Omezující, nevyhovující**.

11.1 Knihovny v obcích do 5 000 obyvatel

Hodnocení prostor provedlo 1484 knihoven v kategorii obcí do 5 tisíc obyvatel, příloha 1.

Prostory, které má k dispozici více než tři čtvrtiny knihoven

- Prostory pro **půjčování** má k dispozici 99 % knihoven, kladně je hodnotí 69 % z nich.
- Prostory pro **volný výběr** má k dispozici 96 % knihoven, kladně je hodnotí 63 % z nich.

V této kategorii knihoven uvádí pouze 1 % knihoven, že nemá prostory pro půjčování a 4 % knihoven chybí prostory pro volný výběr knih. V tomto případě se jedná o velmi omezené množství knihoven, které sídlí v provizorních prostorách, např. na chodbě obecního úřadu. Při posuzování kvality těchto základních prostor převládá pozitivní hodnocení.

Prostory, které má k dispozici 51 % až 75 % knihoven

- Prostory pro **práci s dětmi** má k dispozici 66 % knihoven, kladně je hodnotí 42 % z nich.

¹ Příklad - knihovna má k dispozici jeden prostor, který zahrnuje půjčovnu, volný výběr, prostor pro práci s dětmi a příležitostně je možno provést úpravu pro pořádání kulturních akcí. Možné hodnocení: půjčovna a volný výběr (dostačující), prostor pro práci s dětmi (částečně omezující), prostor pro akce (nevyhovující).

- Prostory pro **sociální zázemí pro veřejnost** má k dispozici 63 % knihoven, kladně je hodnotí 68 % z nich.

Mnohem závažnější je, že značné množství knihoven nemá některé typy základních prostor – 34 % malých knihoven nemá prostor pro práci s dětmi a 37 % chybí sociální zázemí pro veřejnost. Prostory pro práci s dětmi mají často velmi nízkou kvalitu.

Prostory, které má k dispozici 26 % až 50 % knihoven

- Prostory pro **práci s mládeží** má k dispozici 50 % knihoven, kladně je hodnotí 39 % z nich.
- **Manipulační prostory práce s KF** má k dispozici 43 % knihoven, kladně je hodnotí 52 % z nich.
- Prostory pro **úklid** má k dispozici 42 % knihoven, kladně je hodnotí 64 % z nich.
- Samostatné **WC pro pracovníky** má k dispozici 34 % knihoven, kladně je hodnotí 77 % z nich.
- Prostory **uzavřeného skladiště** má k dispozici 32 % knihoven, kladně je hodnotí 41% z nich.
- **Pracovní prostory kanceláře** má k dispozici 31 % knihoven, kladně je hodnotí 53 % z nich.
- Prostory pro **tvůrčí dílny** má k dispozici 30 % knihoven, kladně je hodnotí 42 % z nich.
- Prostory pro **kuchyňku pro pracovníky** má k dispozici 30 % knihoven, kladně je hodnotí 68 % z nich.
- Prostory pro **dětský koutek** má k dispozici 29 % knihoven, kladně je hodnotí 48 % z nich.
- Prostory pro **studium** má k dispozici 28 % knihoven, kladně je hodnotí 39 % z nich.
- Prostory pro **oddech, posezení** má k dispozici 26 % knihoven, kladně je hodnotí 44 % z nich.

74 % knihoven nemá k dispozici prostory pro oddech a posezení, 72 % nenabízí žádné prostory ke studiu a 69 % knihoven v malých obcích nemá prostory pro kancelář pracovníka. Pozitivní je, že kvalita některých prostor je hodnocena výrazně pozitivně, např. WC pro pracovníky, kuchyňka pro pracovníky.

Prostory, které má k dispozici méně než čtvrtina knihoven

- **Výstavní prostory** má k dispozici 24 % knihoven, kladně je hodnotí 43 % z nich.
- Prostory pro **porady, vzdělávání pracovníků** má k dispozici 22 % knihoven, kladně je hodnotí 64 % z nich.
- Prostory pro **WC pro handicapované** má k dispozici 20 % knihoven, kladně je hodnotí 79% z nich.
- Prostory pro **šatnu pracovníků** má k dispozici 17 % knihoven, kladně je hodnotí 58 % z nich.
- Prostory pro **kolektivní akce** má k dispozici 15 % knihoven, kladně je hodnotí 44 % z nich.
- Prostory pro **počítačovou učebnu** má k dispozici 15 % knihoven, kladně je hodnotí 44 % z nich.
- Prostory pro **společenské hry** má k dispozici 14 % knihoven, kladně je hodnotí 46 % z nich.
- Prostory pro **hudební aktivity** má k dispozici 12 % knihoven, kladně je hodnotí 48 % z nich.
- Prostory pro **poslechová místa** má k dispozici 12 % knihoven, kladně je hodnotí 39 % z nich.
- Prostory pro **digitalizaci** má k dispozici 10 % knihoven, kladně je hodnotí 53 % z nich.
- **Oddechové prostory pro pracovníky** má k dispozici 10 % knihoven, kladně je hodnotí 66% z nich.
- Prostory **serverovny** má k dispozici 9 % knihoven, kladně je hodnotí 57 % z nich.
- Prostory pro **šatnu, skříňky** má k dispozici 7 % knihoven, kladně je hodnotí 55 % z nich.
- Prostory pro **sprchy pracovníků** má k dispozici 7 % knihoven, kladně je hodnotí 66 % z nich.
- Prostory pro **občerstvení, kavárnu** má k dispozici 5% knihoven, kladně je hodnotí 37 % z nich.

- Prostory pro **speciální prostor (handicap)** má k dispozici 5 % knihoven, kladně je hodnotí 26 % z nich.
- Prostory pro **vazbu, restaurátorskou dílnu** má k dispozici 4 % knihoven, kladně je hodnotí 39 % z nich.
- Prostory pro **údržbu, dílny** má k dispozici 4 % knihoven, kladně je hodnotí 47 % z nich.
- Prostory pro **kojení, přebalování** má k dispozici 3 % knihoven, kladně je hodnotí 45% z nich.

Výše uvedené prostory se vyskytují v malých knihovnách jen velmi omezeně a většina z nich je typická spíše pro větší knihovny. Na druhé straně je potřeba upozornit na fakt, že 85 % knihoven nemá žádné prostory pro pořádání kolektivních akcí, 80 % knihoven nenabízí WC pro handicapované.

11.2 Knihovny v městech s 5 001 až 20 000 obyvateli

Hodnocení prostor provedlo 227 knihoven v kategorii měst velikosti 5 001 až 20 000 obyvatel, příloha 2.

Prostory, které má k dispozici více než tři čtvrtiny knihoven

- Prostory pro **volný výběr** má k dispozici 98 % knihoven, kladně je hodnotí 45 % z nich.
- Prostory pro **půjčování** má k dispozici 97 % knihoven, kladně je hodnotí 64 % z nich.
- Prostory pro **práci s dětmi** má k dispozici 83 % knihoven, kladně je hodnotí 36 % z nich.
- Prostory pro **sociální zázemí pro veřejnost** má k dispozici 78 % knihoven, kladně je hodnotí 68 % z nich.

I u této kategorie platí, že prakticky všechny knihovny potvrdily existenci prostor pro půjčování a volný výběr, ale u volného výběru 55 % hodnotí tyto prostory jako omezující či nevyhovující. 17 % knihoven v této kategorii nemá k dispozici základní prostory pro práci s dětmi.

Prostory, které má k dispozici 51 % až 75 % knihoven

- Prostory pro **kolektivní akce** má k dispozici 72 % knihoven, kladně je hodnotí 37 % z nich.
- Prostory **uzavřeného skladiště** má k dispozici 70 % knihoven, kladně je hodnotí 38 % z nich.
- **Pracovní prostory kanceláře** má k dispozici 70 % knihoven, kladně je hodnotí 53 % z nich.
- **Manipulační prostory práce s KF** má k dispozici 69 % knihoven, kladně je hodnotí 49 % z nich.
- Samostatné **WC pro pracovníky** má k dispozici 69 % knihoven, kladně je hodnotí 72 % z nich.
- Prostory pro **kuchyňku pro pracovníky** má k dispozici 65 % knihoven, kladně je hodnotí 58 % z nich.
- Prostory pro **úklid** má k dispozici 64 % knihoven, kladně je hodnotí 51% z nich.
- Prostory pro **studium** má k dispozici 54 % knihoven, kladně je hodnotí 44 % z nich.
- Prostory pro **práci s mládeží** má k dispozici 53 % knihoven, kladně je hodnotí 32 % z nich.
- Prostory pro **dětský koutek** má k dispozici 52 % knihoven, kladně je hodnotí 40 % z nich.

28 % knihoven nemá prostory pro kolektivní akce, ve třetině větších knihoven chybí uzavřené skladiště, manipulační prostory pro práci s knihovním fondem, nejsou zde prostory pro kanceláře či samostatné WC pro pracovníky.

Prostory, které má k dispozici 26 % až 50 % knihoven

- Prostory pro **výstavní prostory** má k dispozici 49 % knihoven, kladně je hodnotí 45 % z nich.
- Prostory pro **porady, vzdělávání pracovníků** má k dispozici 49 % knihoven, kladně je hodnotí 64 % z nich.

- Prostory pro **šatnu pracovníků** má k dispozici 41 % knihoven, kladně je hodnotí 51% z nich.
- Prostory pro **WC pro handicapované** má k dispozici 40 % knihoven, kladně je hodnotí 80 % z nich.
- Prostory **serverovny** má k dispozici 40 % knihoven, kladně je hodnotí 52 % z nich.
- Prostory pro **tvůrčí dílny** má k dispozici 39 % knihoven, kladně je hodnotí 39 % z nich.
- Prostory pro **oddech, posezení** má k dispozici 33% knihoven, kladně je hodnotí 42 % z nich.
- Prostory pro **šatnu, skříňky** má k dispozici 32 % knihoven, kladně je hodnotí 75 % z nich.
- Prostory pro **sprchy pracovníků** má k dispozici 28 % knihoven, kladně je hodnotí 83% z nich.
- **Oddechové prostory pro pracovníky** má k dispozici 26 % knihoven, kladně je hodnotí 53 % z nich.

67 % knihoven nenabízí návštěvníkům knihovny prostory pro oddech a posezení a 61 % knihoven nemá prostor pro výtvarné dílny. Značně omezené je také sociální zázemí pracovníků, velmi často chybí šatna, oddechový prostor a sprchy.

Prostory, které má k dispozici méně než čtvrtina knihoven

- Prostory pro **počítačovou učebnu** má k dispozici 23% knihoven, kladně je hodnotí 44% z nich.
- Prostory pro **hudební aktivity** má k dispozici 16 % knihoven, kladně je hodnotí 47 % z nich.
- Prostory pro **poslechová místa** má k dispozici 15 % knihoven, kladně je hodnotí 27 % z nich.
- Prostory pro **společenské hry** má k dispozici 14 % knihoven, kladně je hodnotí 47 % z nich.
- Prostory pro **kojení, přebalování** má k dispozici 12 % knihoven, kladně je hodnotí 75 % z nich.
- Prostory pro **údržbu, dílny** má k dispozici 8 % knihoven, kladně je hodnotí 39 % z nich.
- Prostory pro **občerstvení, kavárnu** má k dispozici 7 % knihoven, kladně je hodnotí 47 % z nich.
- Prostory pro **vazbu, restaurátorskou dílnu** má k dispozici 7 % knihoven, kladně je hodnotí 20 % z nich.
- Prostory pro **digitalizaci** má k dispozici 6 % knihoven, kladně je hodnotí 50 % z nich.
- Prostory pro **speciální prostor (handicap)** má k dispozici 4 % knihoven, kladně je hodnotí 25 % z nich.

77 % knihoven nemá k dispozici počítačovou učebnu, chybí prostory pro hudební aktivity a také poslechová místa. Zcela výjimečné jsou prostory pro přebalování a kojení a také pro občerstvení (nemá 93 %).

11.3 Knihovny v městech nad 20 000 obyvatel

Hodnocení prostor provedlo 67 největších knihoven v kategorii měst nad 20 000 obyvatel, příloha 3.

Prostory, které má k dispozici více než tři čtvrtiny knihoven

- Prostory pro **půjčování** má k dispozici 98 % knihoven, kladně je hodnotí 72 % z nich.
- Prostory pro **volný výběr** má k dispozici 98 % knihoven, kladně je hodnotí 52 % z nich.
- Prostory pro **sociální zázemí pro veřejnost** má k dispozici 98 % knihoven, kladně je hodnotí 72 % z nich.
- **Pracovní prostory, kanceláře** má k dispozici 98 % knihoven, kladně je hodnotí 61% z nich.
- Samostatné **WC pro pracovníky** má k dispozici 95 % knihoven, kladně je hodnotí 76 % z nich.

- Prostory **uzavřeného skladiště** má k dispozici 94 % knihoven, kladně je hodnotí 51 % z nich.
- Prostory pro **kuchyňku pro pracovníky** má k dispozici 94 % knihoven, kladně je hodnotí 70 % z nich.
- Prostory pro **úklid** má k dispozici 94 % knihoven, kladně je hodnotí 62 % z nich.
- Prostory pro **studium** má k dispozici 92 % knihoven, kladně je hodnotí 65 % z nich.
- Prostory pro **kolektivní akce** má k dispozici 92 % knihoven, kladně je hodnotí 58 % z nich.
- Prostory pro **porady, vzdělávání pracovníků** má k dispozici 91% knihoven, kladně je hodnotí 81 % z nich.
- Prostory pro **práci s dětmi** má k dispozici 89 % knihoven, kladně je hodnotí 50 % z nich.
- **Manipulační prostory práce s KF** má k dispozici 89 % knihoven, kladně je hodnotí 57 % z nich.
- Prostory **serverovny** má k dispozici 86 % knihoven, kladně je hodnotí 61% z nich.
- Prostory pro **výstavní prostory** má k dispozici 80 % knihoven, kladně je hodnotí 56 % z nich.
- Prostory pro **šatnu pracovníků** má k dispozici 77 % knihoven, kladně je hodnotí 64 % z nich.

Průzkum prokázal, že knihovny ve velkých městech mají pro svou činnost všechny základní prostory. Negativně lze hodnotit, že 8 % knihoven nemá k dispozici prostory pro studium a pro pořádání kolektivních akcí. 20 % knihoven nemá prostory pro výstavy. Z hlediska kvality nejsou příliš dobře hodnoceny prostory pro volný výběr, uzavřené skladiště a výstavní prostory – zpravidla polovina knihoven je hodnotí jako částečně omezující a nevyhovující.

Prostory, které má k dispozici 51 % až 75 % knihoven

- Prostory pro **šatnu, skříňky** má k dispozici 75 % knihoven, kladně je hodnotí 82 % z nich.
- Prostory pro **WC pro handicapované** má k dispozici 74 % knihoven, kladně je hodnotí 90 % z nich.
- Prostory pro **sprchy pracovníků** má k dispozici 74 % knihoven, kladně je hodnotí 65 % z nich.
- Prostory pro **dětský koutek** má k dispozici 72 % knihoven, kladně je hodnotí 60 % z nich.
- Prostory pro **poslechová místa** má k dispozici 69 % knihoven, kladně je hodnotí 53 % z nich.
- Prostory pro **tvůrčí dílny** má k dispozici 62 % knihoven, kladně je hodnotí 60 % z nich.
- Prostory pro **údržbu, dílny** má k dispozici 58 % knihoven, kladně je hodnotí 61 % z nich.
- Prostory pro **počítačovou učebnu** má k dispozici 57 % knihoven, kladně je hodnotí 86 % z nich.
- Prostory pro **práci s mládeží** má k dispozici 55 % knihoven, kladně je hodnotí 39 % z nich.
- **Oddechové prostory pro pracovníky** má k dispozici 51 % knihoven, kladně je hodnotí 82 % z nich.

Z hlediska služeb uživatelů je nutno negativně hodnotit, že 45 % knihoven nenabízí prostory pro práci s mládeží, 43 % nemá k dispozici počítačovou učebnu, 38 % knihoven neposkytuje tvůrčí dílnu, 31 % nemá k dispozici poslechová místa. Podstatné nedostatky ve vybavenosti lze zaznamenat v oblasti sociálního zázemí – čtvrtina knihoven nemá k dispozici šatnu, skříňky, WC pro handicapované, sprchy pro pracovníky či dětský koutek.

Prostory, které má k dispozici 26 % až 50 % knihoven

- Prostory pro **kojení, přebalování** má k dispozici 48 % knihoven, kladně je hodnotí 77 % z nich.
- Prostory pro **hudební aktivity** má k dispozici 46 % knihoven, kladně je hodnotí 73 % z nich.
- Prostory pro **oddech, posezení** má k dispozici 45% knihoven, kladně je hodnotí 45 % z nich.
- Prostory pro **vazbu, restaurátorskou dílnu** má k dispozici 32 % knihoven, kladně je hodnotí 62 % z nich.

- Prostory pro **speciální prostor (handicap)** má k dispozici 28 % knihoven, kladně je hodnotí 61 % z nich.

Pro kategorii největších knihoven je kritické, že 55 % knihoven nenabízí návštěvníkům prostory pro oddech a posezení a pokud knihovny tyto prostory mají, více než polovina (55 %) je hodnotí jako omezující a nevyhovující. 54 % knihoven nemá prostor pro hudební aktivity, 52 % knihoven není vybaveno pro přebalování a kojení.

Prostory, které má k dispozici méně než čtvrtina knihoven

- Prostory pro **občerstvení, kavárna** má k dispozici 25 % knihoven, kladně je hodnotí 88 % z nich.
- Prostory pro **společenské hry** má k dispozici 22 % knihoven, kladně je hodnotí 71 % z nich.
- Prostory pro **digitalizaci** má k dispozici 17 % knihoven, kladně je hodnotí 73 % z nich.

Ve velkých knihovnách by mělo být samozřejmostí, že návštěvníkům nabízí občerstvení, případně kavárnu, skutečností ale je, že tyto prostory nenajdeme v 75 % knihoven.

11.4 Pobočky knihoven v městech nad 20 000 obyvatel

Hodnocení prostor provedlo 251 poboček velkých knihoven, které působí v městech s více než 20 000 obyvateli, příloha 4.

Prostory, které má k dispozici více než tři čtvrtiny knihoven

- Prostory pro **půjčování** má k dispozici 96 % knihoven, kladně je hodnotí 73 % z nich.
- Prostory pro **volný výběr** má k dispozici 96 % knihoven, kladně je hodnotí 65 % z nich.
- Prostory pro **práci s dětmi** má k dispozici 76 % knihoven, kladně je hodnotí 53 % z nich.

I u této kategorie je nejslabším článkem skutečnost, že 24 % knihoven nemá k dispozici prostory pro práci s dětmi a silně negativně dopadlo hodnocení tohoto typu prostor. Pokud ho knihovny mají – negativně hodnotí 47 % knihoven.

Prostory, které má k dispozici 51 % až 75 % knihoven

- Prostory pro **sociální zázemí pro veřejnost** má k dispozici 72 % knihoven, kladně je hodnotí 61 % z nich.
- Samostatné **WC pro pracovníky** má k dispozici 59 % knihoven, kladně je hodnotí 72 % z nich.
- Prostory pro **kolektivní akce** má k dispozici 54 % knihoven, kladně je hodnotí 43 % z nich.
- **Pracovní prostory kanceláře** má k dispozici 54 % knihoven, kladně je hodnotí 63 % z nich.
- Prostory pro **úklid** má k dispozici 54 % knihoven, kladně je hodnotí 57 % z nich.
- Prostory pro **kuchyňku pro pracovníky** má k dispozici 51% knihoven, kladně je hodnotí 66 % z nich.
- **Manipulační prostory práce s KF** má k dispozici 51% knihoven, kladně je hodnotí 56 % z nich.

46 % poboček nemá k dispozici prostory pro pořádání kolektivních akcí, 46 % nedisponuje pracovními prostory kancelářů. Omezujícím prvkem poboček je také skutečnost, že nenabízejí dostatečné sociální zázemí pro veřejnost i pracovníky.

Prostory, které má k dispozici 26 % až 50 % knihoven

- Prostory **uzavřeného skladiště** má k dispozici 41% knihoven, kladně je hodnotí 61% z nich.
- Prostory pro **šatnu pracovníků** má k dispozici 38 % knihoven, kladně je hodnotí 62 % z nich.
- Prostory pro **tvůrčí dílny** má k dispozici 37 % knihoven, kladně je hodnotí 47 % z nich.
- Prostory pro **dětský koutek** má k dispozici 37 % knihoven, kladně je hodnotí 66 % z nich.
- Prostory pro **práci s mládeží** má k dispozici 31% knihoven, kladně je hodnotí 53% z nich.
- Prostory pro **WC pro handicapované** má k dispozici 29 % knihoven, kladně je hodnotí 90 % z nich.
- Prostory pro **oddech, posezení** má k dispozici 28 % knihoven, kladně je hodnotí 60 % z nich.
- **Oddechový prostor pro pracovníky** má k dispozici 27 % knihoven, kladně je hodnotí 71% z nich.

Podstatná část poboček ve větších městech (73 %) nenabízí návštěvníkům prostory pro oddech a posezení, ve dvou třetinách poboček chybí prostory pro práci s mládeží, dětské koutky či tvůrčí dílny. Nedostatečná je také vybavenost WC pro handicapované, chybí oddechové prostory a šatny pro pracovníky.

Prostory, které má k dispozici méně než čtvrtina knihoven

- Prostory pro **výstavní prostory** má k dispozici 24 % knihoven, kladně je hodnotí 61 % z nich.
- Prostory pro **porady, vzdělávání pracovníků** má k dispozici 24 % knihoven, kladně je hodnotí 78 % z nich.
- Prostory pro **studium** má k dispozici 21 % knihoven, kladně je hodnotí 63 % z nich.
- Prostory pro **šatnu, skříňky** má k dispozici 18 % knihoven, kladně je hodnotí 82 % z nich.
- Prostory **serverovny** má k dispozici 18 % knihoven, kladně je hodnotí 84 % z nich.
- Prostory pro **hudební aktivity** má k dispozici 16 % knihoven, kladně je hodnotí 49 % z nich.
- Prostory pro **sprchy pracovníků** má k dispozici 13 % knihoven, kladně je hodnotí 75 % z nich.
- Prostory pro **společenské hry** má k dispozici 10 % knihoven, kladně je hodnotí 46 % z nich.
- Prostory pro **kojení, přebalování** má k dispozici 9 % knihoven, kladně je hodnotí 82 % z nich.
- Prostory pro **poslechová místa** má k dispozici 8 % knihoven, kladně je hodnotí 68 % z nich.
- Prostory pro **počítačovou učebnu** má k dispozici 5 % knihoven, kladně je hodnotí 77 % z nich.
- Prostory pro **speciální prostor (handicap)** má k dispozici 2 % knihoven, kladně je hodnotí 50 % z nich.
- Prostory pro **údržbu, dílny** má k dispozici 2 % knihoven, kladně je hodnotí 40 % z nich.
- Prostory pro **občerstvení, kavárnu** má k dispozici 2 % knihoven, kladně je hodnotí 100 % z nich.
- Prostory pro **vazbu, restaurátorskou dílnu** má k dispozici 2 % knihoven, kladně je hodnotí 75 % z nich.
- Prostory pro **digitalizaci** má k dispozici 0 % knihoven, kladně je hodnotí 100 % z nich.

Výše uvedené prostory se vyskytují v pobočkách velkých knihoven jen velmi omezeně a většina z nich je typická pro ústřední knihovny. Na druhé straně je potřeba upozornit na fakt, že 79 % poboček nemá žádné prostory pro studium a je zde značně omezené sociální zázemí.

Výběr komentářů k otázce:

- *Vzhledem k velikosti obce a potřebám čtenářů jsou celkové prostory dostačující, částečně omezující větší kulturní aktivity, které lze pořádat v jiných prostorách obce.*
- *Ideální je nynější umístění knihovny v samém středu obce, bezbariérový přístup. Interiér knihovny je naštěstí dobře rozdělený na jednotlivé zóny. Často se u nás v jednu chvíli sejde čtenář denního tisku, turista, uživatel internetu i návštěvník knihovny, a přesto se vzájemně neruší. Nábytek lze*

navíc snadno přemístit tak, aby se tady mohly konat besedy pro školy i komornější akce pro veřejnost. Nejhorší je, že zcela chybí manipulační prostory pro práci s knihovním fondem a kancelář, kde by se v klidu daly dělat práce, nesouvisející přímo s prací se čtenářem.

- *V knihovně je místo akorát pro regály a 2 stoly. Jedná se o jednu větší místnost.*
- *Prostory knihovně jsou plně postačující pro potřeby místních obyvatel.*
- *Vše se odehrává v jednom velkém prostoru, kde je dostatek místa pro volný výběr, půjčování, koutek s počítači, prostor na aktivity s dětmi, přednášky a jiné kulturní akce, dětský koutek. Nemáme žádný prostor vyhrazený pro náctileté, v brzké době zakoupíme pohodlný sedací nábytek z právě přidělené dotace od Stč. kraje.*
- *Naše knihovna slouží jako multifunkční centrum v obci. Máme uzamykatelné knihovní skříňky, takže není problém, aby se knihovna během chvilky proměnila v prostor pro tanec, hry s dětmi, kulturní vystoupení, setkání občanů, výstavu, zasedací místnost OÚ... Návštěvnost naší vesnické knihovny není velká, proto lze skloubit i více aktivit dohromady - půjčování knih + práce s dětmi (výtvarná činnost, čtení, hraní společenských her). Nemáme samostatnou šatnu, ale je možné si odložit kabáty na věšák. Malá kuchyňská plocha je součástí knihovny. V podstatě všechny činnosti se odehrávají v jedné místnosti a pro naše potřeby je to zcela dostačující.*
- *Vypůjčiční doba v knihovně je pouze 1 hodinu v týdnu. Na toto vypůjčování celkem prostory stačí.*
- *jsme si výrazně polepšili, ale pro dnešní funkce knihovny není prostor dostatečně velký*
- *Knihovna má nedostatečné prostory, které umožňují poskytovat pouze základní služby a aktivity pro děti*
- *Knihovnu tvoří pouze jedna místnost bez zázemí, není zde WC, ani přístup k tekoucí vodě.*
- *Prostory půjčovny bychom měli rádi větší, byl by tím větší i volný výběr. Ovšem ve stávajících prostorech to nelze. Chybí prostor pro komunitní činnost - nyní využíváme dětské oddělení.*
- *Knihovní prostory neodpovídají dnešním potřebám knihovny a funkcím, které by knihovna měla plnit. Prostory jsou malé, nevhodně členěné, chybí prostor pro samostatné dětské oddělení.*
- *knihovna je nádherná, návštěvníci ji obdivují, prohlédnout si ji přijíždějí lidé zdaleka a je pravidelnou zastávkou zahraničních účastníků zájezdů, ovšem do dispozice budovy není možné vzhledem k její historické hodnotě zasáhnout, nemá pro některé účely dostatečné prostory a zejména chybí potřebné pracovní zázemí*
- *Knihovna je nově vybavena, část prostoru je víceúčelová, je možné využít stoly nebo je odsunout a vznikne prostor dostačující na různé akce.*
- *Na ploše knihovny 25 m² (rozděleno mezi dvě místnosti) bývá v momentě, když se dostaví několik čtenářů najednou poněkud těsně a také je obtížné pořádat akce pro větší skupiny dětí/mládeže.*

Shrnutí

- **Knihovny a pobočky v obcích do 5 000 obyvatel**
 - Třetina knihoven hodnotí základní prostory knihovny pro půjčování a volný výběr knih jako částečně omezující a nevyhovující.
 - Prostory pro práci s dětmi chybí v třetině knihoven, tyto prostory mají často velmi nízkou kvalitu. V mnoha knihovnách chybí sociální zázemí pro veřejnost (37 %).
 - Pouze necelá třetina knihoven (28 %) nabízí prostory pro studium.
 - Pouze čtvrtina knihoven má k dispozici prostory pro oddech a posezení.
 - Chybí prostory pro pořádání kolektivních kulturních a vzdělávacích akcí.
 - Podstatná část malých knihoven nemá zvláštní prostory pro pracovníky.
- **Knihovny a pobočky v městech od 5001 do 20 000 obyvatel.**
 - Více než polovina knihoven (55 %) hodnotí prostory knihovny volný výběr knih jako částečně omezující a nevyhovující. Třetina knihoven hodnotí negativně také prostory půjčovny.
 - Prostory pro práci s dětmi chybí pouze v 16 % knihoven, ale 64 % knihoven konstatuje, že stávající prostory mají nízkou kvalitu. V pětině knihoven chybí sociální zázemí pro veřejnost.
 - Čtvrtina knihoven nemá k dispozici prostory pro pořádání kolektivních kulturních a vzdělávacích akcí (28 %). Stávající prostory 63 % knihoven hodnotí jako částečně omezující a nevyhovující.

- Pouze polovina knihoven nabízí zvláštní prostory pro studium, pro práci s mládeží, výstavy a dětský koutek.
 - Chybí prostory pro oddech a posezení (67 %).
 - Čtvrtině knihoven také chybí samostatné prostory pro pracovníky, kanceláře, prostory pro manipulaci s fondy.
- **Knihovny v městech nad 20 000 obyvatel včetně krajských knihoven**
 - Knihovny ve velkých městech mají pro svou činnost všechny základní prostory. Negativně lze hodnotit, že 8 % knihoven nemá k dispozici prostory pro studium a pro pořádání kolektivních akcí. 20 % knihoven nemá prostory pro výstavy.
 - Z hlediska kvality jsou hodnoceny prostory pro volný výběr, uzavřené skladiště a výstavní prostory jako částečně omezující a nevyhovující.
 - 45 % velkých knihoven nenabízí prostory pro práci s mládeží, 43 % nemá k dispozici počítačovou učebnu, 38 % knihoven neposkytuje tvůrčí dílnu, 31 % nemá k dispozici poslechová místa.
 - Podstatné nedostatky ve vybavenosti lze zaznamenat v oblasti sociálního zázemí – čtvrtina knihoven nemá k dispozici šatnu, skříňky, WC pro handicapované, sprchy pro pracovníky či dětský koutek.
 - Pro kategorii největších knihoven je kritické, že 55 % knihoven nenabízí návštěvníkům prostory pro oddech a posezení a pokud knihovny tyto prostory mají, více než polovina (55 %) je hodnotí jako omezující a nevyhovující. 54 % knihoven nemá prostor pro hudební aktivity, 52 % knihoven není vybaveno prostory pro přebalování a kojení.
- **Pobočky a zvláštní prostory knihoven v obcích nad 20000 obyvatel a krajských knihoven**
 - Negativní zprávou je, že 24 % knihoven nemá k dispozici prostory pro práci s dětmi. Značně negativně dopadlo hodnocení tohoto typu prostor - pokud ho knihovny mají, negativně ho hodnotí 47 % knihoven.
 - 79 % poboček nemá žádné prostory pro studium a je zde značně omezené sociální zázemí.
 - 46 % poboček nemá k dispozici prostory pro pořádání kolektivních akcí, 46 % nedisponuje pracovními prostory kancelářů. Omezujícím prvkem poboček je také skutečnost, že nenabízejí dostatečné sociální zázemí pro veřejnost i pracovníky.
 - Podstatná část poboček ve větších městech (73 %) nenabízí návštěvníkům prostory pro oddech a posezení, ve dvou třetinách poboček chybí prostory pro práci s mládeží, dětské koutky či tvůrčí dílny. Nedostatečná je také vybavenost WC pro handicapované, chybí oddechové prostory a šatny pro pracovníky.

12 Jak hodnotíte současné vybavení interiéru knihovny a sítí?

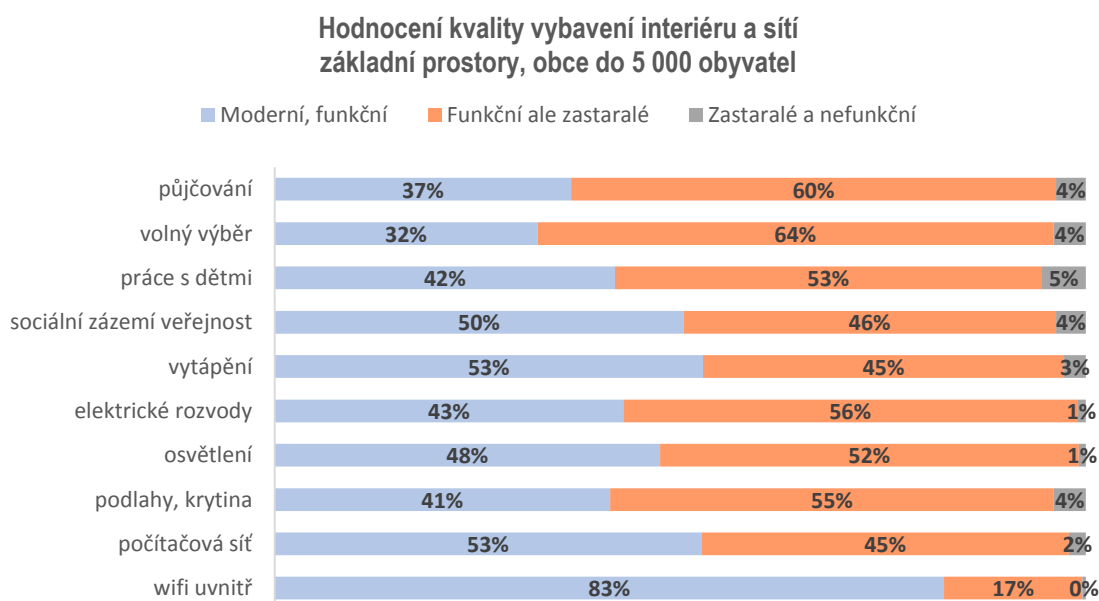
Důležitým prvkem spokojenosti návštěvníků je vybavení interiéru knihovny. Knihovny by měly nabízet příjemné a atraktivní prostory, které lákají k návštěvě a delšímu posezení. Respondenti byli u této otázky vyzváni, aby zhodnotili úroveň vybavení interiérů a sítí. Pro hodnocení byla využita škála:

- moderní funkční,
- funkční, ale zastaralé,
- zastaralé a nefunkční.

Úkolem bylo hodnotit vybavení pouze u prostor, které knihovna má k dispozici a skutečně je využívá. Pokud knihovna využívala multifunkční prostor, který sdružoval více funkcí, hodnotil se každý funkční prostor samostatně. Knihovny byly také vyzvány, aby uvedly přibližný rok instalace interiéru nebo sítě (pulty, regály, sedací nábytek, stoly, podlahy, osvětlení...).

12.1 Knihovny v obcích do 5 000 obyvatel

Obecně platí, že knihovny jen ve výjimečných případech hodnotí vybavení interiéru jako zastaralé a nefunkční. Pro podrobnější hodnocení vybíráme vybavení prostor, které má k dispozici více než 44 % knihoven, celkový přehled, viz tabulka 5 v příloze.

Obr. 30 Hodnocení kvality vybavení interiéru a sítí základní prostory, obce do 5 000 obyvatel

Vybavení základních prostor knihoven

- Nejhůře je knihovnami hodnoceno vybavení volného výběru: 64 % je označuje jako *funkční, ale zastaralé* a 4 % dokonce jako *zastaralé a nefunkční*.
- Velmi podobně je hodnoceno vybavení pro půjčovny: 60 % hodnotí jako *funkční, ale zastaralé*, 4 % jako *zastaralé a nefunkční*.
- Vybavení prostor pro práci s dětmi hodnotí 53 % knihoven jako *funkční, ale zastaralé* a 5 % jako *zastaralé a nefunkční*.
- Mírně lépe je na tom vybavení sociálního zázemí pro veřejnost – 50 % knihoven ho hodnotí jako *moderní a funkční*.

Rozvody a sítě

- Kriticky byly hodnoceny elektrické rozvody (56 % *funkční, ale zastaralé*) a podlahové krytiny (55 % *funkční, ale zastaralé*)
- Nejlépe je hodnocena vnitřní Wi-Fi síť – 83 % knihoven ji hodnotí jako *moderní a funkční*.
- Více než polovina knihoven (53 %) hodnotí pozitivně svou počítačovou síť a vytápění.

12.2 Knihovny v městech 5 001 až 20 000 obyvatel

Celkový přehled, viz tabulka 6 v příloze.

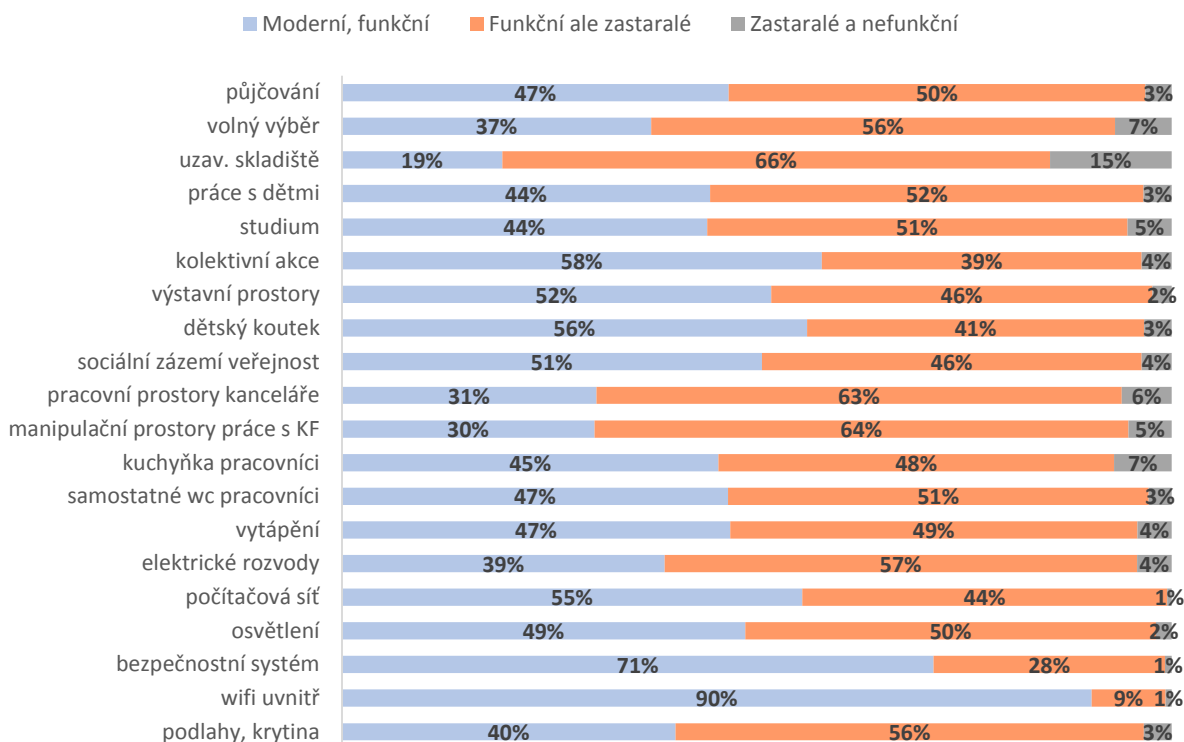
Vybavení základních prostor knihoven

- Nejhůře je knihovnami hodnoceno vybavení uzavřených skladišť knihovních fondů: 66 % knihoven je označuje jako *funkční, ale zastaralé* a dokonce 15 % jako *zastaralé a nefunkční*. Se zanedbaností skladišť souvisí i nepříznivé hodnocení manipulačních prostor pro práci s knihovním fondem: 64 % knihoven je označuje jako *funkční ale zastaralé* a 5 % jako *zastaralé a nefunkční*.
- Velmi podobně je hodnoceno také pracovní zázemí knihovny a kanceláře: 63 % knihoven je hodnotí jako *funkční, ale zastaralé* a 6 % jako *zastaralé a nefunkční*.
- Stejně jako v knihovnách malých obcí hodnotí nadpoloviční většina knihoven prostory pro volný výběr jako *funkční, ale zastaralé* (56 %) a *zastaralé a nefunkční* (7 %).
- O něco lépe je na tom vybavení půjčovny: 50 % knihoven hodnotí jako *funkční, ale zastaralé*, 3 % jako *zastaralé a nefunkční*.
- Vybavení prostor pro práci s dětmi hodnotí 52 % knihoven jako *funkční, ale zastaralé* a 3 % jako *zastaralé a nefunkční*.
- Nadpoloviční většina knihoven (58 %) hodnotí pozitivně vybavení prostor pro kolektivní akce a 56 % oceňuje zařízení svého dětského koutku jako *moderní a funkční*, totéž platí pro 52 % vybavení výstavních prostor.
- Sociální zázemí pro veřejnost hodnotí 51 % knihoven jako *moderní a funkční*, na podobné úrovni je hodnoceno samostatné WC (47 %) a kuchyňka pro pracovníky (45 %).

Rozvody a sítě

- Kriticky byly hodnoceny elektrické rozvody jako *funkční, ale zastaralé* (57 %), osvětlení (50 %) a podlahové krytiny (56 %).
- Více než polovina knihoven (55 %) hodnotí pozitivně svou počítačovou síť a stejně tak 71 % zabezpečovací systém.
- Nejlépe je hodnocena vnitřní Wi-Fi síť – 90 % knihoven ji hodnotí jako *moderní a funkční*.

Hodnocení kvality vybavení interiéru a sítí základní prostory, města 5 001 až 20 000 obyvatel

Obr. 31 Hodnocení kvality vybavení interiéru a sítí základní prostory, města 5 001 až 20 000 obyvatel

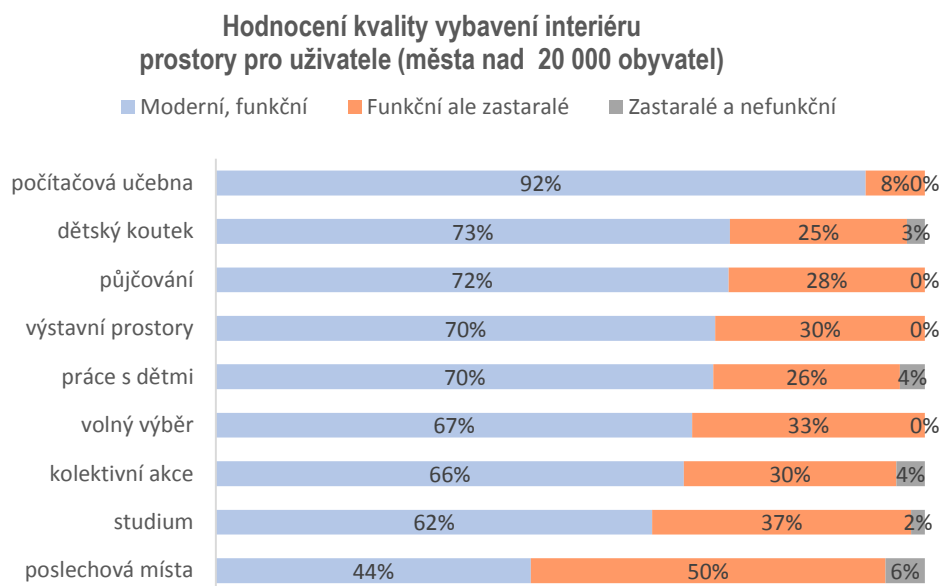
12.3 Knihovny v městech nad 20 000 obyvatel

U kategorie největší knihoven v městech nad 20 000 obyvatel můžeme konstatovat, že hodnocení vnitřního vybavení interiéru je v obecném pohledu posuzováno podstatně lépe, než je tomu u menších knihoven a poboček. Je zřejmé, že větší města do knihoven více investují. U velkých knihoven také dochází výrazně větší diferenciaci prostor a pracovišť. Pro podrobnější hodnocení jsme vybrali prostory a pracoviště, které má k dispozici minimálně polovina sledovaných knihoven, celkový přehled, viz tabulka 7 příloze. Hodnocení provádíme ve třech hlavních skupinách:

- Prostory pro služby veřejnosti.
- Pracovní prostory a sociální zázemí pro veřejnost a pracovníky.
- Rozvody a sítě.

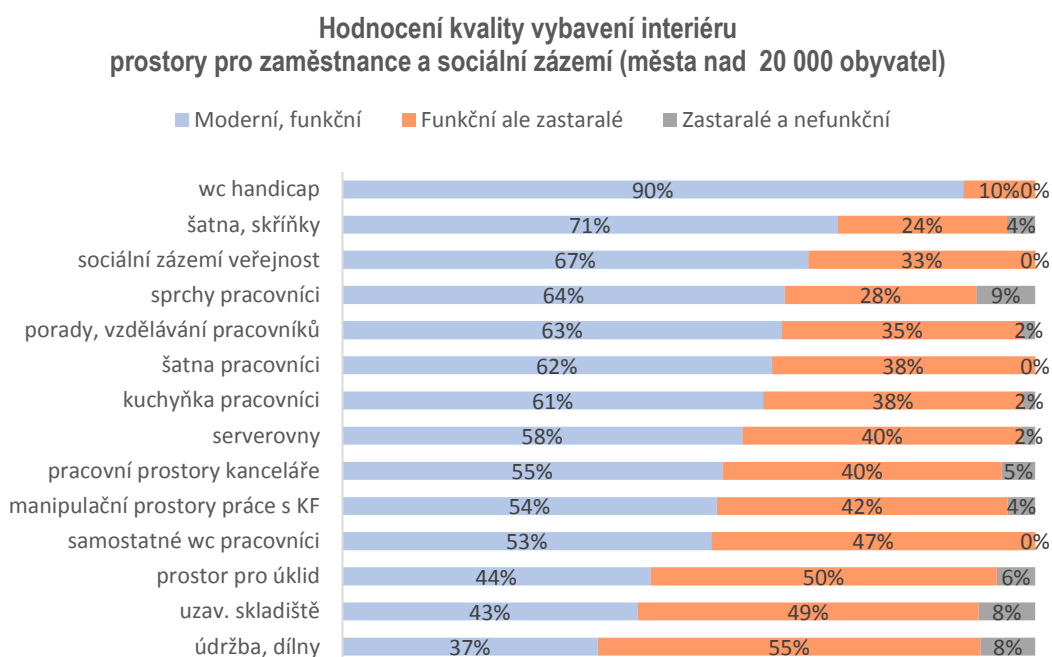
Prostory pro služby veřejnosti

- Z celkového pohledu je zřejmé, že vybavení třetiny všech prostor pro služby veřejnosti je hodnoceno jako *funkční, ale zastaralé*, ve výjimečných případech se objevuje i hodnocení *zastaralé a nefunkční*.
- V posouzení kvality vnitřního vybavení nejhůře dopadlo hodnocení vybavení poslechových míst, pouze 44 % knihoven toto vybavení hodnotí jako *moderní a funkční*.
- Nejlépe je hodnoceno vybavení počítačové učebny – 92 % knihoven ho označilo jako *moderní a funkční*.
- 73 % knihoven hodnotí pozitivně vybavení dětského koutku a 72 % knihoven je spokojeno s vybavením prostor pro půjčování, 70 % knihoven hodnotí kladně vybavení výstavní prostory a prostory pro práci s dětmi.
- Dvě třetiny knihoven hodnotí vybavení volného výběru (67 %), prostor pro studium (66 %) a vybavení prostor pro studium (62 %) jako *moderní a funkční*.

Obr. 32 Hodnocení kvality vybavení interiéru prostory pro uživatele (města nad 20 000 obyvatel)

Pracovní prostory a sociální zázemí pro veřejnost a pracovníky

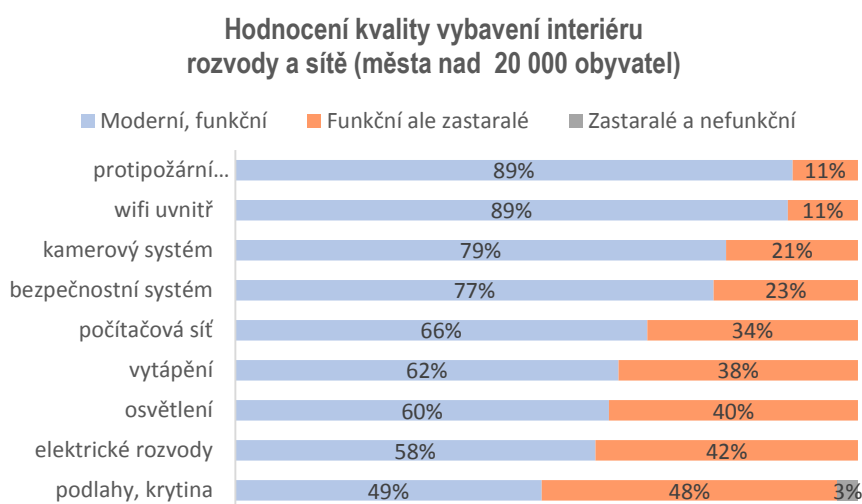
Obr. 33 Hodnocení kvality vybavení interiéru prostory pro zaměstnance a sociální zázemí (města nad 20 000 obyvatel)

- Z celkového pohledu vyplývá, že vybavení třetiny až poloviny prostor pro pracovníky a sociální zázemí pro veřejnost je hodnoceno jako *funkční, ale zastaralé*, ve výjimečných případech se objevuje i hodnocení *zastaralé a nefunkční*.
- Nejhorší je hodnoceno vybavení údržby a dílen (55 % hodnotí jako *funkční, ale zastaralé*, 8 % jako *nefunkční*). Obdobné hodnocení platí u vybavení uzavřených skladišť knihovních fondů (49 % hodnotí jako *funkční, ale zastaralé*, 8 % jako *nefunkční*).

- Nejlépe jsou hodnoceny toalety pro handicapované uživatele – 90 % je hodnotí jako *moderní a funkční*.
- 71 % knihoven hodnotí pozitivně vybavení šatny či šatními skříňkami a sociální zázemí pro veřejnost.
- V rozmezí 58 % až 64 % hodnotí knihovny pozitivně vybavení sprchy pro pracovníky (64 %), vybavení prostor pro porady a vzdělávání pracovníků (63 %), vybavení šatny pro pracovníky (62 %), kuchyňky pro pracovníky (61 %) a serverovny (58 %).

Rozvody a sítě

- Nejhůře je na tom stav podlahové krytiny – 48 % knihoven hodnotí jako *funkční, ale zastaralé*, 3 % jako *nefunkční*.
- Jako *funkční, ale zastaralé*, nebo zcela *nefunkční*, byly často hodnoceny elektrické rozvody (42 %), osvětlení (40 %) a vytápění (38 %).
- Nejlépe je hodnoceno vybavení protipožární signalizací a vnitřní Wi-Fi sítě, shodně 89 % knihoven hodnotilo jako *moderní a funkční*.
- Rovněž pozitivně je hodnoceno vybavení kamerovým systémem (79 % *moderní a funkční*) a zabezpečovacím systémem (77 % *moderní a funkční*).

Obr. 34 Hodnocení kvality vybavení interiéru rozvody a sítě (města nad 20 000 obyvatel)

12.4 Pobočky knihoven v městech nad 20 000 obyvatel

Pro podrobnější hodnocení vybíráme vybavení prostor, které má k dispozici alespoň 40 % poboček knihoven v městech nad 20 000 obyvatel, celkový přehled, viz tabulka 8 v příloze.

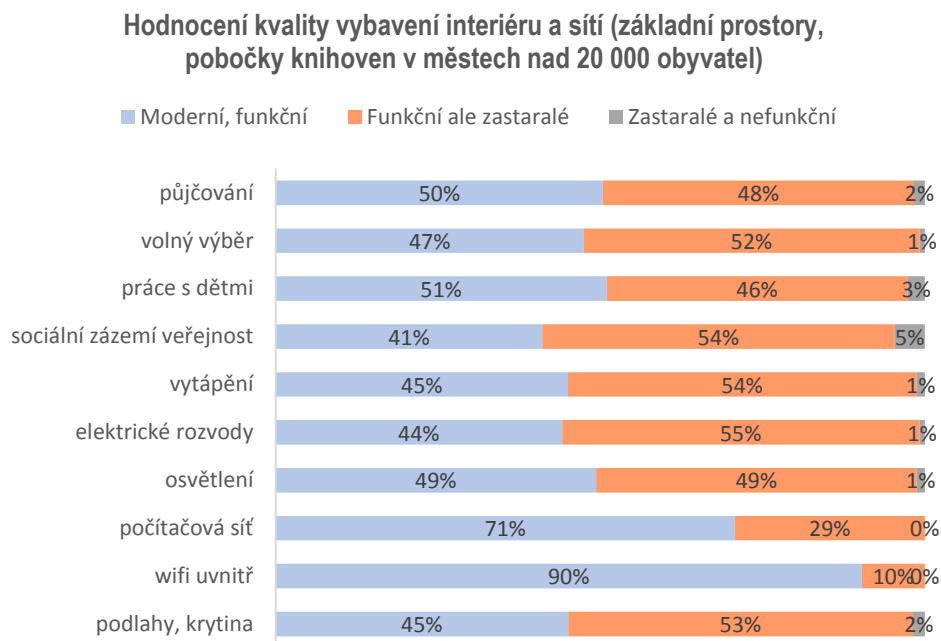
Vybavení základních prostor knihoven

- Kvalita vnitřního vybavení poboček knihoven ve velkých městech je výrazně nižší, než je tomu u hlavních objektů knihoven. Hodnocení je v zásadě velmi podobné situaci knihoven v malých obcích do 5 000 obyvatel s tím rozdílem, že pobočky mají lépe hodnoceny prostory půjčovny a volného výběru.
- Téměř ve všech sledovaných typech prostor více než polovina poboček hodnotí vnitřní vybavení jako *funkční, ale zastaralé*, výjimečně jako *zastaralé a nefunkční*.
- Nejhůře je knihovnami hodnoceno vybavení sociálního zázemí pro veřejnost: 54 % knihoven je označuje jako *funkční, ale zastaralé* a 5 % dokonce jako *zastaralé a nefunkční*.
- Velmi podobně je hodnoceno vybavení volného výběru: 52 % hodnotí jako *funkční, ale zastaralé*, 1 % jako *zastaralé a nefunkční*.

- Vybavení prostor pro práci s dětmi hodnotí 46 % knihoven jako *funkční, ale zastaralé* a 3 % jako *zastaralé a nefunkční*.
- Mírně lépe je na tom vybavení prostor pro půjčování – 50 % knihoven ho hodnotí jako *moderní a funkční*.

Rozvody a sítě

- Kriticky bylo hodnoceno vytápění (54 % *funkční a zastaralé*), elektrické rozvody (55 % *funkční a zastaralé*) a podlahové krytiny (53 % *funkční, ale zastaralé*)
- Nejlépe je hodnocena vnitřní Wi-Fi síť – 90 % knihoven ji hodnotí jako *moderní a funkční*.
- Skoro tři čtvrtě poboček knihoven (71 %) hodnotí pozitivně svou počítačovou síť a vytápění.

Obr. 35 Hodnocení kvality vybavení interiéru a sítí (základní prostory, pobočky knihoven v městech nad 20 000 obyvatel)

Shrnutí

- **Knihovny a pobočky v obcích do 5 000 obyvatel**
 - Dvě třetiny knihoven v malých obcích hodnotí vybavení interiéru půjčovny a volného výběru jako funkční, ale zastaralé.
 - Polovina knihoven hodnotí vybavení prostor pro práci s dětmi a sociální zázemí pro veřejnost jako funkční, ale zastaralé.
 - Polovina knihoven hodnotí vytápění, elektrické rozvody, osvětlení a podlahovou krytinu jako funkční, ale zastaralou.
 - Hodnocení nefunkční a zastaralé se nejvíce objevuje u prostor pro práci s dětmi (5 %) a prostor pro půjčování a volný výběr (4 %).
- **Knihovny a pobočky v městech od 5001 do 20 000 obyvatel.**
 - Nejhůře je hodnoceno vybavení uzavřených skladišť knihovních fondů, které je pozitivně hodnoceno pouze u jedné pětiny knihoven. 15 % knihoven hodnotí svá skladiště dokonce jako zastaralé a nefunkční.
 - Velmi negativně jsou také hodnoceny pracovní prostory, kanceláře (63 %) a prostory pro manipulaci s knihovním fondem (64 %). 4 % knihoven tyto prostory hodnotí dokonce jako zastaralé a nefunkční. Polovina knihoven hodnotí negativní ostatní pracovní zázemí, jako jsou kuchyňky nebo samostatné toalety.

- Více než polovina knihoven hodnotí jako funkční, ale zastaralé vytápění, elektrické rozvody, osvětlení a podlahovou krytinu. Zastarává i počítačová síť.
- **Knihovny v městech nad 20 000 obyvatel včetně krajských knihoven**
 - U kategorie největší knihoven v městech nad 20 000 obyvatel je hodnocení vnitřního vybavení interiéru určeného veřejnosti posuzováno lépe, než je tomu u menších knihoven a poboček. Hodnocení funkční, ale zastaralé se vyskytuje zpravidla pouze u jedné třetiny knihoven.
 - Pozitivnější hodnocení platí také u sociálního zázemí pro veřejnost i pracovníky a také pro pracovní prostory. I zde ale polovina knihoven negativně hodnotí skladiště, manipulační prostory pro práci s knihovními fondy, samostatné toalety pro pracovníky a další.
 - Polovina knihoven hodnotí jako funkční, ale zastaralou podlahovou krytinu. Vytápění, elektrické rozvody, osvětlení hodnotí negativně 40 % knihoven. Na podstatně lepší úrovni je počítačová síť, zabezpečovací systém a zejména požární signalizace.
- **Pobočky a zvláštní prostory knihoven v obcích nad 20000 obyvatel a krajských knihoven**
 - Kvalita vnitřního vybavení poboček knihoven ve velkých městech je výrazně nižší, než je tomu u hlavních objektů knihoven. Hodnocení je v zásadě velmi podobné situaci knihoven v malých obcích do 5 000 obyvatel s tím rozdílem, že pobočky mají lépe hodnoceny prostory půjčovny a volného výběru a také počítačové sítě.
 - Přibližně polovina poboček hodnotí vybavení svých prostor a sítí jako funkční, ale zastaralé.

13 Časová období obnovy interiéru knihoven

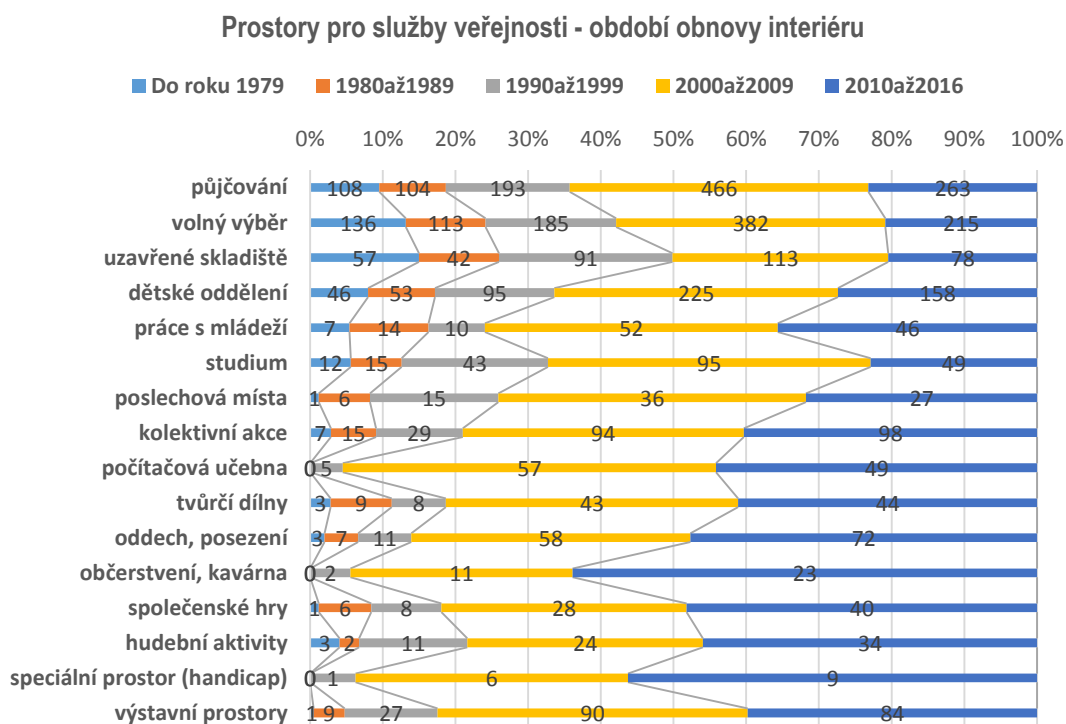
Knihovny zúčastněné v průzkumu hodnotily především kvalitu a funkčnost vybavení interiéru knihovny. Jako součást této otázky měly za úkol uvést alespoň orientačně údaj o tom, kdy, v kterém roce, byl interiér vybaven nebo obnoven. Získané údaje nám umožňují získat celkový přehled o tom, do kterých částí vybavení knihovny bylo investováno. Veškerá data jsme rozdělili do několika časových období, v zásadě po deseti letech, pouze období 2010 až 2016 je pouze sedmileté.

- Do roku 1979
- 1980 až 1989
- 1990 až 1999
- 2000 až 2009
- 2010 až 2016

Údaje o roku vybavení nebo obnovy interiéru poskytlo 1134 knihoven, tj. 56 % knihoven zúčastněných v průzkumu. Následující hodnocení zahrnuje údaje ze všech velikostních kategorií knihoven.

13.1 Prostory pro služby veřejnosti

Graf uvádí jednak údaje o počtu jednotlivých akcí a současně je možné zjistit jaký procentní podíl byl realizován v jednotlivých časových obdobích. V této souvislosti je potřeba si uvědomit rozdíly v počtu akcí například u vybavování prostor pro půjčování (celkem 1134 akcí) a speciálních prostor pro handicapované (16 akcí).

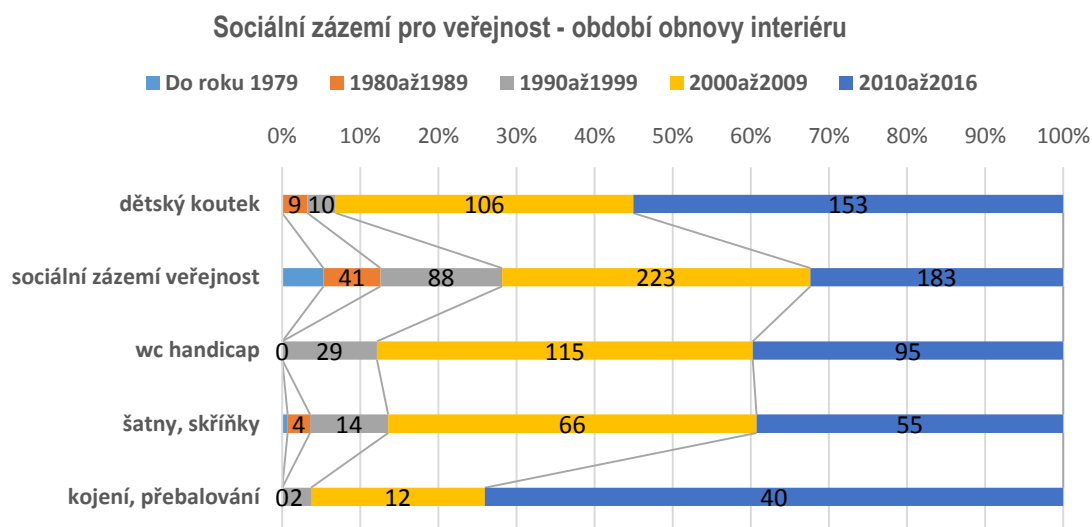

Obr. 36 Prostory pro služby veřejnosti - období obnovy interiéru

Z čistě kvantitativního hlediska platí, že nejvíce akcí souvisejích s vybavováním interiéru knihovny bylo soustředěno na základní prostory knihovny, jakými jsou například prostory pro půjčování, volný

výběr, skladiště knihovních fondů, dětské oddělení a další. I přes toto úsilí ale zjišťujeme, že 20 % až 25 %, tj. pětina až čtvrtina interiérů základních prostor knihovny byla vybavena do roku 1989. Z grafu je také zřejmé, že knihovny a jejich provozovatelé po roce 2000 věnují výrazně vyšší pozornost vybavování interiéru pro nové služby, které souvisejí s obecným trendem proměny knihoven na informační, vzdělávací, kulturní a komunitní centra obcí. Z tohoto hlediska je investováno do vybavení počítačových učeben, tvůrčích dílen, do prostor pro oddech a posezení, prostor pro občerstvení či kavárnu, prostor pro společenské hry, hudební aktivity, prostor pro výstavy a také speciálních prostor pro handicapované.

13.2 Sociální zázemí veřejnost

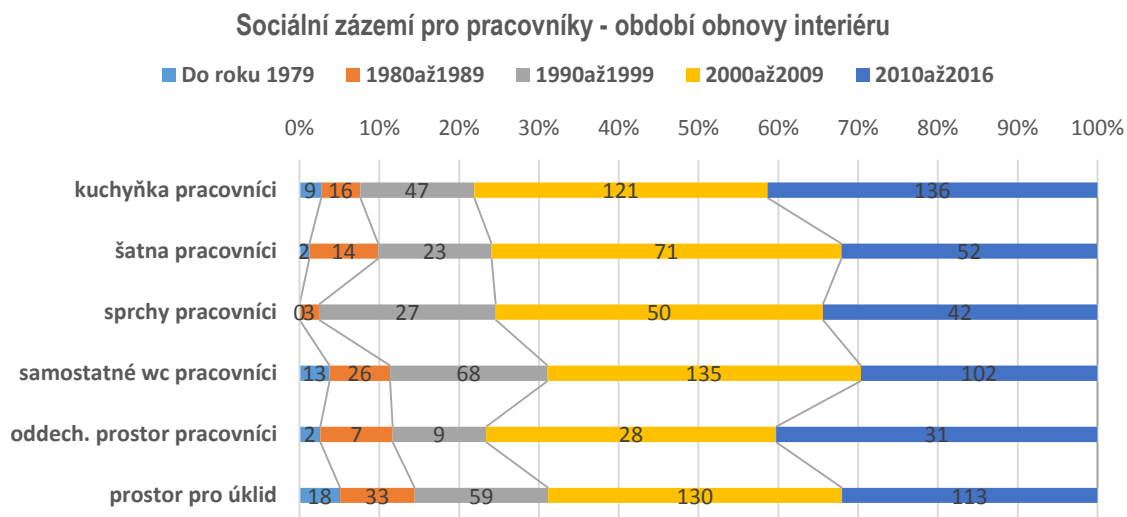

Obr. 37 Sociální zázemí pro veřejnost - období obnovy interiéru

V celku příznivá je úroveň obnovy vybavení sociálního zázemí pro veřejnost, ale i v tomto případě platí, že 12 % vybavení sociálního zařízení pro veřejnost má svůj původ před rokem 1989. Příznivě lze hodnotit vybavování toalet pro handicapované, prostory pro přebalování nebo dětské koutky. Většina těchto částí vybavení knihovny má svůj původ po roce 1989 a lze zaznamenat silnou dynamiku obnovy po roce 2000.

13.3 Sociální zázemí pro pracovníky

Vybavení sociálního zázemí pro pracovníky je v posledním období věnována zvýšená pozornost. Starší vybavení před rokem 1989 zjišťujeme přibližně u 10 % knihoven. Zajímavý progres můžeme zaznamenat u položky sprchy pro pracovníky. Sprchy pro pracovníky v knihovnách do roku 1989 téměř neexistovaly a jejich vznik lze zaznamenat až v 90. letech a později.

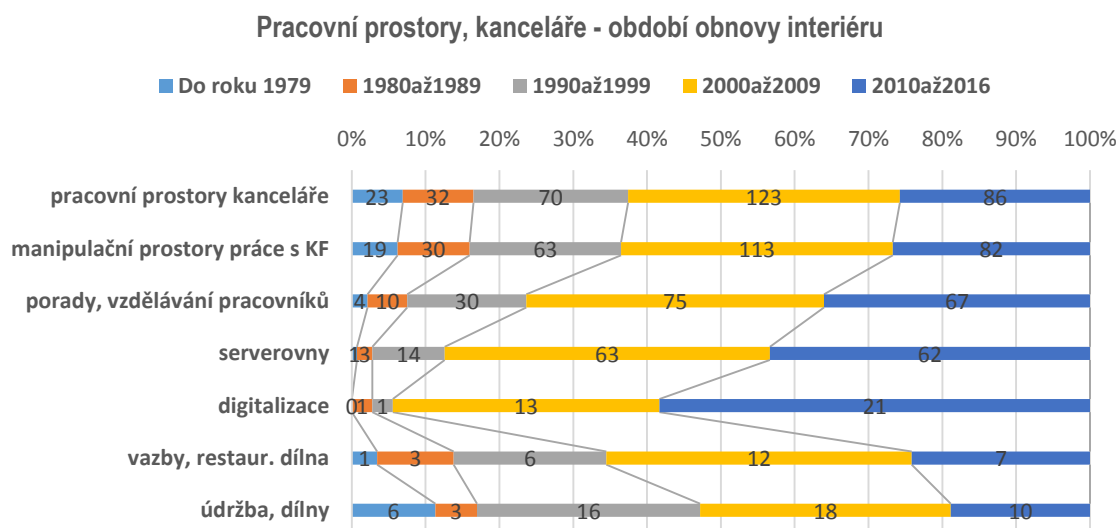

Obr. 38 Sociální zázemí pro pracovníky - období obnovy interiéru

13.4 Pracovní prostory, kanceláře

Při hodnocení vybavení kanceláří a dalších pracovních prostor se zřetelně projevuje vybavování knihoven informačními technologiemi. Většina vybavení pracovišť digitalizace a serverovny má svůj původ po roce 2000.

Pokud jde o vybavení základních pracovišť knihovníků, jakými jsou kanceláře, manipulační prostora a dílny, zde je patrné, že cca 18 % těchto prostor bylo vybaveno před rokem 1989 a dalších dvacet procent bylo vybaveno v 90. letech minulého století.

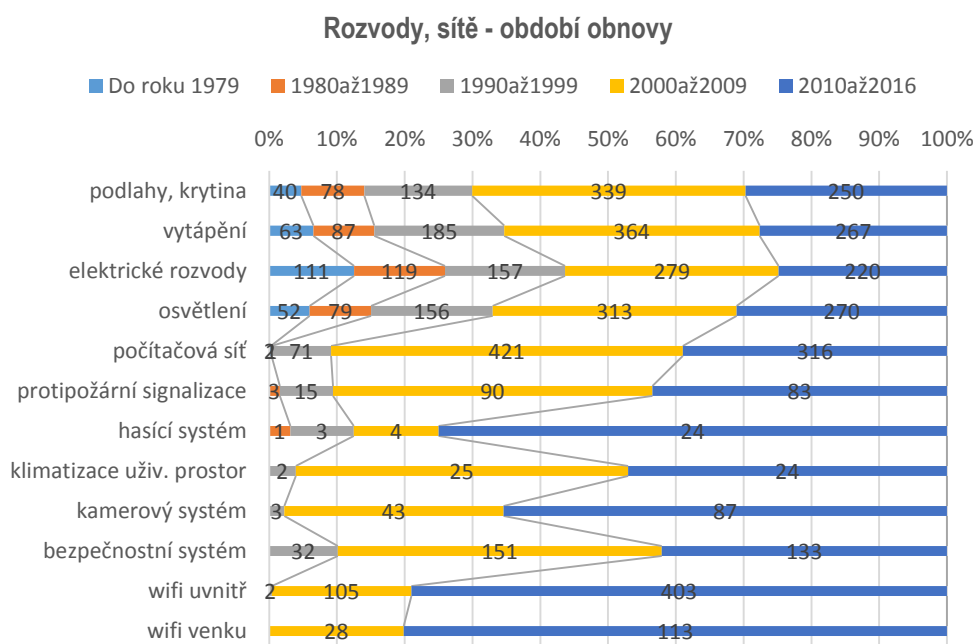

Obr. 39 Pracovní prostory, kanceláře - období obnovy interiéru

13.5 Rozvody, sítě

- Podlahová krytina – ve 14 % knihoven byla podlahová krytina položena před rokem 1989, v dalších 16 % byla krytina dána v průběhu 90. let minulého století.

- Z hlediska stáří je nejkritičtější situace u elektrických rozvodů, které v 26 % byly instalovány před rokem 1989.
- Osvětlení stejně jako vytápění bylo v 16 % knihoven instalováno před rokem 1989 v dalších 19 % v 90. letech minulého století.
- Počítačová síť je u 10 % knihoven z období 90. let, v ostatních případech bylo do počítačových sítí investováno po roce 2000. Totéž platí i pro protipožární signalizaci.
- Do všech dalších zařízení a sítí bylo investováno až po roce 2000. Typickým případem mohou být kamerové systémy, vnitřní i vnější síť Wi-Fi a také klimatizace.

Obr. 40 Rozvody, sítě - období obnovy

Výběr komentářů k otázce:

- *Klimatizace budovy nedostačuje, horní patro má světlíky, které výrazně přehřívají půjčovnu pro děti, prostory mají otevíratelné světlíky s roletami, přesto v letních měsících dochází k přehřívání, plánujeme doplnění o klimatizaci.*
- *Knihovna má nevyhovující zázemí pro knihovníky, kancelář je velmi stísněná, stejně jako kuchyňka.*
- *Veškeré prostory knihovny byly nově rekonstruovány spolu s prostory pro OÚ (elektroinstalace, podlahy, sociální zařízení, kuchyňka) a jsou zcela vyhovující.*
- *Knihovna je umístěna v budově obecního úřadu a bezpečnostní systém je neustále kontrolován.*
- *Knihovna prošla v roce 2015 a 2016 interiérovou změnou. Je nyní veselá, moderně působící - barevná výmalba, nový nábytek k odpočinku pro dospělé i děti, nové doplňky, květiny. Celkové došlo k zútulnění interiéru. Knihovna je otevřena veřejnosti jeden den v týdnu do pozdních hodin. Obyvatelům a návštěvníkům knihovny budova obecního úřadu plně vyhovuje. Na OÚ je řada dalších aktivit pro veřejnost včetně hudební školy, je zde tedy zároveň i vyšší návštěvnost, než kdyby byla knihovna v samostatné budově jinde v obci. Obec nemá školu, jde tedy o jedinou knihovnu v obci.*
- *Budova je kompletně v havarijním stavu. Podlahy v přízemí a stěny jsou vlhké. Pod podlahovou krytinou je plíseň.*
- *Současné vybavení interiéru je moderní, jeho funkčnost však výrazně omezuje nedostatek prostoru.*
- *Veškeré vybavení pochází z doby před rokem 1998 a bylo pro knihovnu určeno již jako použité.*
- *Musím konstatovat, že i po 20 letech knihovna vyhovuje potřebám středně velkého města. Pokud se dobře plánuje, postačují i prostory pro aktivity. Postupně inovujeme zařízení, osvětlení.*

Klimatizaci máme ve všech prostorách kromě kanceláří, kde jsou klimatizovány chodby. Objekt je zabezpečen napojením na PCO, kamerový systém uvnitř objektu jsme zrušili, zavedli jsme v roce 2016 tísňové volání na policii do všech oddělení (jsou přenosná) kvůli ochraně zaměstnanců.

Shrnutí

- Nejvíce akcí souvisejících s vybavováním interiéru knihovny bylo soustředěno na základní prostory knihovny, jakými jsou například prostory pro půjčování, volný výběr, skladiště knihovních fondů, dětské oddělení a další. I přes toto úsilí ale zjišťujeme, že 20 % až 25 %, tj. pětina až čtvrtina interiérů základních prostor knihovny byla vybavena do roku 1989, tj. je starší než 27 let.
- Po roce 2000 je věnována vyšší pozornost vybavování interiéru pro nové služby, které souvisejí s obecným trendem proměny knihoven na informační, vzdělávací, kulturní a komunitní centra obcí. Z tohoto hlediska je investováno do vybavení počítačových učeben, tvůrčích dílen, do prostor pro oddech a posezení, prostor pro občerstvení či kavárnu, prostor pro společenské hry, hudební aktivity, prostor pro výstavy a také speciálních prostor pro handicapované.
- Zlepšuje se také sociální zázemí pro veřejnost i prostory určené pracovníkům knihovny.
- Z hlediska stáří je nejkritičtější situace u elektrických rozvodů, které v 26 % knihoven byly instalovány před rokem 1989. Osvětlení stejně jako vytápění bylo v 16 % knihoven instalováno před rokem 1989 v dalších 19 % v 90. letech minulého století.
- Podlahová krytina – ve 14 % knihoven byla podlahová krytina položena před rokem 1989, v dalších 16 % byla nová krytina dána v průběhu 90. let minulého století.

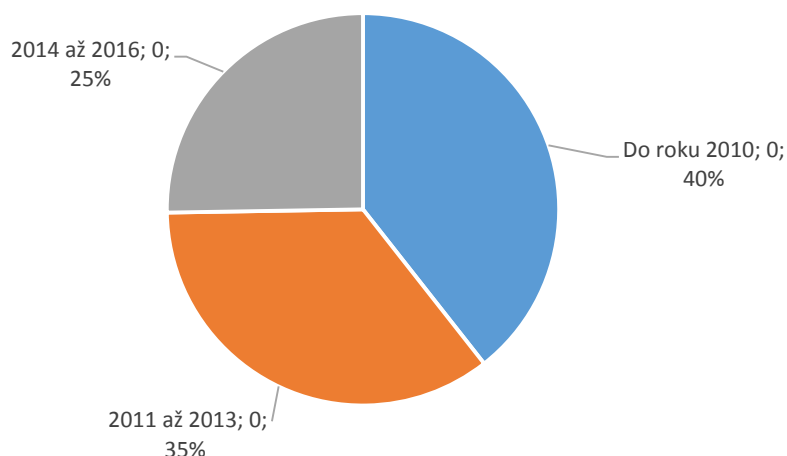
14 Technické vybavení knihovny

Knihovny nabízejí bezplatný přístup k internetu a v budoucnu by měly v podstatně vyšší míře zprostředkovávat přístup k digitálnímu obsahu, e-knihám a dalším informačním zdrojům pro potřeby vzdělávání. Nezbytnou podmínkou je kvalitní vysokorychlostní připojení k internetu, vybavení počítači, tablety a další technikou.

14.1 Počet a stáří počítačových stanic

Sledované knihovny vykázaly celkem 11 973 počítačových stanic. Hlavním cílem otázky nebylo získat údaje pouze o počtu počítačů, ale zjistit jejich stáří, respektive ověřit, zda jsou knihovny připraveny nabídnout veřejnosti služby v digitálním prostředí. Při celkovém pohledu čtvrtina počítačů (25 %) byla získána v posledních třech letech, 35 % počítačů bylo získáno v posledních čtyřech až šesti letech a 40 % počítačů má stáří 7 a více let. Nejstarší počítače mají knihovny v malých obcích do 5 000 obyvatel, kde polovina (50 %) počítačů je starší sedmi let. Podstatně lépe jsou na tom velké knihovny v místech nad 20 000 obyvatel, kde 35 % počítačů je starší než 7 let a v pobočkách těchto knihoven je to méně než třetina (27 %).

Stáří počítačů a notebooků v knihovnách

Obr. 41 Stáří počítačů a notebooků v knihovnách (všechny knihovny)

	Knihovny a pobočky do 5 tis. obyv. (1393)		Knihovny a pobočky 5 až 20 tis. obyv. (211)		Knihovny nad 20 tis. obyv. (65)		Pobočky knihoven nad 20 tis. obyv. 235)		Celkem knihovny a pobočky (1904)	
Počítač, notebook - do roku 2010	1 673	50%	880	41%	1 690	35%	473	27%	4 717	40%
Počítač notebook 2011-2013	988	30%	661	31%	1 930	41%	651	38%	4 231	35%
Počítač, notebook 2014-2016	688	21%	593	28%	1 145	24%	598	35%	3 025	25%
Celkem	3 349	100%	2 134	100%	4 765	100%	1 722	100%	11 973	100%

Obr. 42 Stáří počítačů a notebooků v knihovnách (kategorie knihoven)

14.2 Vybavení další technikou

Knihovny a pobočky do 5 000 obyvatel – hodnoceno 1391 knihoven

Nejčastějším typem vybavení pro uživatele malých knihoven jsou tiskárny (má je 69 % knihoven), kopírky pro uživatele (40 % knihoven) a skenery (40 % knihoven)². Často jsou k dispozici v podobě multifunkčního zařízení, které spojují všechny tři uvedené jmenované funkce. Potěšující je, že v posledních letech můžeme zaregistrovat zvýšený zájem o vybavování dataprojektory, nicméně k dispozici je má pouze 12 % knihoven. Ostatní zařízení jsou spíše výjimečnou záležitostí – 8 % knihoven má k dispozici čtečku elektronických knih, 7 % vlastní přehrávače audio a video dokumentů, všechna ostatní zařízení jsou k dispozici v jednom až třech procentu knihoven.

Knihovny a pobočky v městech 5 až 20 tisíc obyvatel – hodnoceno 211 knihoven

Situace s technickým vybavením těchto knihoven je mírně optimističtější – 87 % knihoven má k dispozici tiskárnu, 67 % a kopírku a 49 % skener, tj. techniku pro poskytování kopírovacích služeb. Téměř polovina knihoven (47 %) má k dispozici dataprojektor, vyšší je také vybavení e-čtečkami (28 %). Jen velmi malé množství knihoven má k dispozici herní konzole pro hraní počítačových her, zařízení pro digitalizaci nebo vybavení knihovnických fondů elektromagnetickou ochranou nebo čipy RFID. 11 % knihoven veřejnosti nabízí kávovar.

Knihovny v městech nad 20 tisíc obyvatel – hodnoceno 65 knihoven

Tyto knihovny jsou kompletně vybaveny zařízením pro poskytování kopií a všechny mají k dispozici dataprojektor, tzn., poskytují vzdělávací a kulturní akce. Většina z nich má k dispozici čtečky e-knih (86 %) a tablety (49 %) a přehrávače audio a video (74 %). Více než třetina nabízí počítače pro zrakově postižené (37 %) a polovina knihoven má nějakou ochranu knihovnického fondu (46 % elektromagnetická ochrana, 22 % čipy RFID). Skoro v polovině knihoven je k dispozici kávovar (43 %). Omezeně jsou k dispozici herní konzole (15 % knihoven).

Pobočky knihoven ve městech nad 20 000 obyvatel – hodnoceno 235 poboček

Na první pohled je zřejmé, že vybavení poboček knihoven ve velkých městech je mírně lepší oproti knihovnám v malých obcích do 5 tisíc obyvatel, například datový projektor má 20 % poboček, čtečky e-knih 13 % a kávovar 5 % poboček. V ostatních položkách technického vybavení se pobočky podobají knihovnám v nejmenších obcích.

² Pokyn pro hodnocení technického vybavení: V případě zařízení s multifunkcí uveďte počet za každou funkci zvlášť. Příklad: knihovna vlastní jedno multifunkční zařízení, které plní funkci tiskárny, kopírky a skeneru – v dotazníku se uvede: tiskárna 1, skener 1, kopírka 1. Uvádí se počty zařízení pro uživatele i zaměstnance, pokud není výslovně uvedeno „pro uživatele“.

	Knihovny a pobočky do 5 tis. obyv. (1393)	Knihovny a pobočky 5 až 20 tis. obyv. (211)	Knihovny nad 20 tis. obyv. (65)	Pobočky knihoven nad 20 tis. obyv. 235)	Celkem knihovny a pobočky (1904)
Čtečky e-knih	8%	28%	86%	9%	13%
Tablety	1%	7%	49%	2%	3%
Herní konzole	0%	1%	15%	8%	2%
Velkoplošné obrazovky	1%	5%	40%	13%	4%
Datový projektor	12%	47%	100%	16%	20%
Ozvučení	6%	19%	71%	4%	9%
Počítače pro zrakově postižené	0%	5%	37%	3%	2%
Přehrávače audio a video	7%	22%	74%	17%	12%
Tiskárny uživatelé	69%	87%	98%	83%	74%
Skener uživatelé	34%	49%	77%	20%	36%
Kopírka uživatelé	40%	67%	97%	43%	45%
Elektromagnet. ochrana fondu	1%	4%	46%	5%	3%
Systém RFID	0%	0%	22%	2%	1%
Zařízení pro digitalizaci	3%	1%	11%	0%	3%
Bibliobox	1%	9%	52%	3%	4%
Kávovar veřejnost	2%	11%	43%	3%	5%
Jiné	2%	7%	15%	0%	3%

Obr. 43 Informační technologie dostupné v knihovnách

Podrobné údaje o počtu jednotlivých zařízení, viz příloha 9.

Výběr komentářů k otázce:

- *Podle standardů máme mít dva počítače s internetem pro veřejnost. Máme jeden, a je zcela nevyužitý. Nikdo nemá zájem ani o tablety, čtečky apod. Zřejmě všichni mají počítač, notebook, tablet či smartphone. Do naší knihovny se chodí kvůli knihám :-). Finanční prostředky raději využijeme na nákup knih (včetně kompletní "povinné" četby). Klientům to takto vyhovuje. A jinak v kuchyňce (v knihovně) je k dispozici lednička, mikrovlnná trouba a varná konvice i pro účel občerstvení návštěvníků knihovny.*
- *Vzhledem k tomu, že na jedné z našich poboček aktivně pracuje Okresní organizace SONS, která je velmi kvalitně vybavena odpovídající VT, SW a nejmodernějšími čtečkami, knihovna není vybavena počítači pro potřeby nevidomých a slabozrakých.*
- *Tiskárna pro uživatele, skener, kopírka je k dispozici v úředních hodinách OÚ.*
- *Počítač z roku 2007 je na hranici životnosti. Klubovna je vybavena radiopřehrávačem také z r. 2007. Videopřehrávač nemáme.*
- *Potřebovali bychom program Clavius novější nebo s větším obsahem knižního fondu. Máme na počet 5 000 ks knih (publikací) a knihovnice to musí hlídat při pořizování knih nebo při půjčování z Výměnného fondu, aby tuto hranici nepřekročily. Ovšem s navýšením kapacity programu by bylo potřeba navýšit nebo zvětšit prostory a to v podstatě asi nemáme kam.*
- *V roce 2016 bude zaveden systém RFID a v roce 2017 bude zakoupen selfcheck. Knihovna má odloučené pracoviště - Turistické informační centrum, které je rovněž velmi slušně vybaveno.*
- *Tiskárna, skener a kopírka jsou k dispozici, obsluhují knihovnice. Dataprojektor zapůjčujeme od zřizovatele.*

- *Dataprojektor zapůjčován knihovně od obecního úřadu. Tiskárna je společná pro knihovníka i uživatele knihovny. Skener a kopírka je uživateli knihovny k dispozici v rámci obecního úřadu.*

Shrnutí

- 40 % počítačů všech počítačů ve veřejných knihovnách je starších 7 a více let. Nejstarší počítače mají knihovny v malých obcích do 5 000 obyvatel, kde polovina (50 %) počítačů je starších sedmi let. Podstatně lépe jsou na tom velké knihovny v místech nad 20 000 obyvatel, kde 35 % počítačů je starších než 7 let a v pobočkách těchto knihoven je to méně než třetina (27 %).
- Nejčastějším typem vybavení pro uživatele knihoven v obcích do 5 000 obyvatel jsou tiskárny (má je 69 % knihoven), kopírky pro uživatele (40 % knihoven) a skenery (34 % knihoven). Zlepšuje se vybavování dataprojektory. Ostatní zařízení jsou spíše výjimečnou záležitostí – 8 % knihoven má k dispozici čtečku elektronických knih, 7 % vlastní přehrávače audio a video dokumenty, všechna ostatní zařízení jsou k dispozici v jednom až třech procentu knihoven.
- Situace v s technickým vybavením knihoven v městech 5 001 až 20 000 obyvatel je mírně optimističtější – 87 % knihoven má k dispozici tiskárnu, 67 % a kopírku a 49 % skener, tj. techniku pro poskytování kopírovacích služeb. Téměř polovina knihoven (47 %) má k dispozici dataprojektor, vyšší je také vybavení e-čtečkami (28 %).
- Velké knihovny jsou kompletně vybaveny zařízením pro poskytování kopií a všechny mají k dispozici dataprojektor, tzn., poskytují vzdělávací a kulturní akce. Většina z nich má k dispozici čtečky e-knih (86 %) a tablety (49 %) a přehrávače audio a video (74 %). Více než třetina nabízí počítače pro zrakově postižené (37 %) a polovina knihoven má nějakou ochranu knihovního fondu (46 % elektromagnetická ochrana, 22 % čipy RFID). Skoro v polovině knihoven je k dispozici kávovar (43 %). Omezeně jsou k dispozici herní konzole (15 % knihoven).
- Vybavení poboček knihoven ve velkých městech je mírně lepší oproti knihovnám v malých obcích do 5 tisíc obyvatel, například datový projektor má 20 % poboček, čtečky e-knih 13 % a kávovar 5 % poboček. V ostatních položkách technického vybavení se pobočky podobají knihovnám v nejmenších obcích.

15 Plocha knihovny a doporučení Standardu pro dobrou knihovnu³

Metodický pokyn Ministerstva kultury ČR (dále jen „standard“) doporučuje rozsah plochy veřejné knihovny určené uživatelům, následujícím způsobem.

„Knihovna má mít pro svou činnost k dispozici odpovídající prostor, aby mohla v plném rozsahu poskytovat knihovnické a informační služby. Knihovna nabízí své prostory pro studium jednotlivců i skupin, pro volnočasové aktivity i setkávání. Knihovna má nabízet prostory pro služby dospělým, dětem a mladistvým i pro využívání celou rodinou. (Manifest IFLA/UNESCO)

Indikátor: Knihovna má k dispozici nejméně 60 m² na 1000 obyvatel obce nebo spádové oblasti⁴. V obcích do 1000 obyvatel se tento ukazatel použije v přiměřeném rozsahu tak, aby byly zajištěny všechny funkce knihovny. Plocha určená uživatelům zahrnuje celkovou užitnou plochu knihovny určenou návštěvníkům (v hlavní budově a pobočkách), např. volný výběr, studovny, čítárny včetně letních čítáren, přednáškové (divadelní) sály apod. Nezahrnují se uzavřená skladiště, schodiště, vstupní prostory, sociální zařízení atd.

Předmětem pravidelného statistického šetření činnosti veřejných knihoven je také jejich prostorové zajištění, kde se uvádí rozsah plochy knihovny určené uživatelům. U knihoven zúčastněných v průzkumu jsme provedli vyhodnocení tohoto indikátoru ve vztahu ke standardu. “

Knihovna	Plocha m ² /1000 obyv. průměr	Přepočtené hodnoty standardu	Standard splňuje	Standard nesplňuje
do 1000 obyv.	⁵ 41 m ²	60 m ²	75%	25%
1001 - 3000 obyvatel	61 m ²	60 m ² až 180 m ²	41%	59%
3001 - 5000 obyvatel	49 m ²	180 m ² až 300 m ²	28%	72%
5001 - 10 000 obyvatel	41 m ²	300 m ² až 600 m ²	15%	85%
10 001 - 20 000 obyvatel	36 m ²	600 m ² až 1200 m ²	12%	88%
20 001 - 40 000 obyvatel	37 m ²	1200 m ² až 2400 m ²	12%	88%
nad 40 001	30 m ²	Více než 2400 m ²	6%	94%
Krajské knihovny	24 m ²	Nestanoveno		

Obr. 44 Plocha knihovny a doporučení Standardu pro dobrou knihovnu

Z uvedeného přehledu (obr. 44) vyplývá, že tři čtvrtě knihoven (75 %) v nejmenších obcích standard splňuje. S růstem počtu obyvatel se ale prostorové podmínky knihoven ve vztahu ke standardu zhoršují. Například průměrná plocha knihoven v městech s počtem obyvatel 20 000 až 40 000 dosahuje pouze 37 m² na 1000 obyvatel, tj. o něco více než polovinu doporučené hodnoty. Pouze 12 % knihoven zúčastněných v průzkumu tuto hodnotu splňuje.

³ Standard pro dobrou knihovnu: metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. 3. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky - Knihovnický institut, 2015. 11 stran. ISBN 978-80-7050-652-3. Dostupné také z: http://ipk.nkp.cz/docs/Standard_pro_dobrou_knihovnu.pdf.

⁴ Spádová oblast – zpravidla se jedná o území obce, v případě, že knihovna slouží i přidruženým obcím, provede se součet obyvatel všech lokalit, kterým knihovna slouží. V případě knihovny sloužící určité části obce, hodnotí se počet obyvatel této části.

⁵ uvádí se průměrná užitná plocha bez přepočtu na počet obyvatel, protože i nejmenší knihovny by měly mít užitnou plochu minimálně 60 m².

Otázkou samozřejmě může být, jestli hodnota standardu je správně nastavena, ale indikátor 60 m² je používán pro veřejné knihovny v Německu i ve Velké Británii. Lze ho také bez problémů ověřit v českých podmínkách. Pokud se podíváme na některé knihovny v České republice, které standard splňují, například Kroměříž 60 m², Třebíč 55 m² Vsetín 52 m², Vyškov 100 m², Louny 101 m², Pelhřimov 77 m², Poděbrady 80 m² je na první pohled zřejmé, že se jedná o velmi kvalitní knihovny, které nabízí širokou paletu služeb všem obyvatelům města, ve kterém působí.

Nedostatek prostor jak pro základní knihovnické služby, tak i pro další spektrum služeb souvisejících s působením knihoven jako kulturních, vzdělávacích, komunitních a kreativních center svých obcí, potvrdily téměř všechny odpovědi získané v průzkumu.

Knihovna	Počet knihovnických jednotek na 1 obyv.	Kulturní akce/knihovna	Vzdělávací akce/knihovna	Celkem akcí/knihovna	Průměrný počet akcí za měsíc	Průměrná provozní doba za týden v hod. /knihovna
do 1000 obyvatel	6,0	3	1	4	0,5	4
1001 - 3000 obyvatel	5,6	14	5	19	2	15
3001 - 5000 obyvatel	4,9	39	14	53	4	25
5001 - 10 000 obyvatel	5,0	57	35	92	8	29
10 001 - 20 000 obyvatel	5,6	115	84	199	17	37
20 001 - 40 000 obyvatel	4,9	290	155	445	37	45
nad 40 001 obyvatel	3,5	680	492	1172	98	49
Krajské knihovny	9,3	353	366	719	60	54

Obr. 45 Výběr statistických údajů o činnosti knihoven

Na prostor knihovny se můžeme podívat ještě z jiných hledisek, které nám umožňují údaje z běžné statistiky.

Jednou ze součástí knihovny, která výrazně vymezuje prostor knihovny je knihovní fond, především jeho rozsah a také typy dokumentů, které obsahuje. Ve veřejných knihovnách má zásadní význam nabídka knih, časopisů a jiných dokumentů formou volného výběru, tj. volně přístupných regálů, ze kterých si uživatel sám vybírá vhodné knihy. Forma volného výběru je prostorově podstatně náročnější, než je uložení knih v uzavřeném skladišti. Knihy ve volném výběru nejsou stavěny zpravidla podle formátů, jejich počet na regálu by měl být limitován, aby regály nebyly zcela zaplněny a umožňovaly snadný výběr. Uličky a prostor mezi regály musí být uzpůsoben tak, aby se v něm návštěvníci mohli volně pohybovat, včetně invalidních vozíků.

Mezinárodní standard IFLA pro veřejné knihovny⁶ doporučuje, aby se počet knihovnických jednotek na obyvatele pohyboval v rozmezí 2 až 3 knihovní jednotky. Současně se doporučuje, aby i nejmenší knihovna měla knihovní fond nejméně 2 500 knihovnických jednotek. Když se podíváme na průměrné počty knihovnických jednotek na obyvatele v jednotlivých velikostních kategoriích, zjišťujeme, že značná část českých knihoven má své knihovní fondy výrazně rozsáhlejší. Z celé řady analýz víme, že podstatná část knihovnických fondů veřejných knihoven je zastaralá a téměř se nepůjčuje. Finanční prostředky na nákup knihovnických fondů má mnoho knihoven omezené, dokonce existuje cca 1 500 knihoven, které od svých provozovatelů nedostávají žádné finanční prostředky na nákup nových knih.

⁶ KOONTZ, Christie a Barbara GUBBIN. *Služby veřejných knihoven: směrnice IFLA*. 2., zcela přeprac. vyd. Praha: Národní knihovna České republiky - Knihovnický institut, 2012. 203 s. ISBN 978-80-7050-612-7.

Připravované doporučení Ministerstva kultury ČR pro doplňování a aktualizaci knihovního fondu⁷ na tuto situaci reaguje a doporučuje, aby se knihovny trvale věnovaly aktualizaci svého knihovního fondu a nepotřebnou literaturu vyřadily. Některé knihovny by mohly prostor uvolněný vyřazením zastaralé literatury využít pro oddechové prostory, pro práci s dětmi nebo pro kolektivní akce.

Na různé druhy kolektivních akcí se také můžeme podívat z hlediska statistiky. V přehledu (obr. 45) se můžeme podívat, jednak na průměrný rozsah týdenní provoní doby sledovaných knihoven, a také na počet pořádaných vzdělávacích a kulturních akcí. Knihovny v obcích do 1 000 obyvatel jsou v průměru otevřeny týdně 4 hodiny a pořádání nějaké akce nad běžné půjčování je spíše výjimkou, typickým příkladem může být jednorázová aktivita k Březnu – měsíci čtenářů, Týdnu knihoven, Noci s Andersenem nebo ke Dni dětské knihy. V obcích 3 001 až 5 000 obyvatel už se často jedná o alespoň 1 kolektivní akci za čtrnáct dnů. V knihovnách v městech 10 001 až 20 000 se už koná jedna akce denně a ve velkých je to v průměru až 5 vzdělávacích nebo kulturních akcí denně. Tyto počty už odpovídají silnému vzdělávacímu centru. Počty akcí i jejich návštěvníků v knihovnách každý rok narůstají.

Průzkum prokázal, že přibližně 30 až 40 % knihoven pocítuje nedostatek prostor pro pořádání kolektivních akcí, akcí pro děti a mládež a prostor pro tvůrčí dílny a výstavy. Mnohé knihovny konstatují nedostatečné nebo zastaralé vybavení těchto prostor. Zlepšením prostorového zajištění knihoven by se výrazně zvýšil potenciál knihoven jako kulturních a vzdělávacích center. Knihovny by mohly přitáhnout ještě více zájemců o kvalitní volnočasové aktivity.

Shrnutí

- Značná část českých knihoven má své knihovní fondy přeplněné zastaralou a nepoužívanou literaturou, která se téměř se nepůjčuje. Vyřazení zastaralé literatury a redukce knihovních fondů na 2 až 3 knihovní jednotky na obyvatele by mohlo zlepšit prostorové podmínky knihoven. Uvolněné prostory by bylo možné využít pro oddechové prostory, pro práci s dětmi nebo pro kolektivní akce.
- Knihovny se dlouhodobě věnují pořádání různých vzdělávacích, kulturních a komunitních akcí, počet akcí i návštěvníků trvale narůstá. Zlepšením prostorového zajištění knihoven by se výrazně zvýšil potenciál knihoven jako kulturních a vzdělávacích center. Knihovny by mohly přitáhnout ještě více zájemců o kvalitní volnočasové aktivity.

⁷ Metodický pokyn Ministerstva kultury pro vymezení standardu doplňování a aktualizace knihovního fondu pro knihovny zřizované a/nebo provozované obcemi na území České republiky. Návrh. Národní knihovna ČR 2016. 9 s.

16 Jaké podmínky pro činnost knihovny nejvíce ovlivní její budoucnost?

Závěrečnou otázkou průzkumu byli respondenti vyzváni, aby se zamysleli nad budoucností své knihovny v obci a vyhodnotili význam jednotlivých faktorů pro budoucí činnost knihovny. U jednotlivých faktorů měli provést hodnocení v škále „Velmi“ až „Málo“ významné:

Velmi významné 1 2 3 4 5 Málo významné

	Hodně nových knih	Nabídka a e-knih a EIZ	Prostorové zajištění	Vybavení interiéru	Technické vybavení	Provozní doba	Personální zajištění
Knihovny celkem	1,6	3,0	1,9	1,8	1,8	2,0	1,8
Knihovny a pobočky do 5 tis. obyv.	1,7	3,2	2,1	2,0	1,9	2,2	2,1
Knihovny a pobočky do 20 tis. obyv.	1,4	2,7	1,4	1,6	1,4	1,6	1,5
Knihovny nad 20 tis. obyv.	1,4	1,9	1,2	1,3	1,2	1,2	1,1
Pobočky knihoven nad 20 tis. obyv.	1,5	2,3	1,3	1,3	1,4	1,3	1,1

Obr. 46 Jaké podmínky pro činnost knihovny nejvíce ovlivní její budoucnost?

Pro celkové hodnocení této otázky byly přepočteny průměrné „známky“ pro jednotlivé kategorie knihoven. Na první pohled je zřejmé, že knihovny při svém hodnocení podmínek pro budoucí rozvoj nedělaly příliš velké rozdíly, respektive lze konstatovat, že všechny podmínky jsou pro knihovny důležité. Přesto ale z pohledu jednotlivých kategorií identifikujeme určité rozdíly.

Knihovny a pobočky do 5 000 obyvatel

Malé knihovny kladou největší důraz na kvalitu knihovního fondu (hodně nových knih, známka 1,7) a na technické vybavení (známka 1,9). Naopak největší skepsi mají k možnosti nabídky e-knih a elektronických informačních zdrojů.

Knihovny a pobočky v městech 5 až 20 tisíc obyvatel

Větší knihovny daly stejný význam kvalitě knihovního fondu, prostorovému a technickému vybavení (shodně známka 1,4). O něco menší význam spatřují v personálním zajištění knihovny (známka 1,5), provozní době a vybavení interiéru (známka 1,6). Naopak značně skeptické jsou také k tomu, že by jejich uživatele přilákaly e-knihy a elektronické informační zdroj (známka 2,7).

Knihovny v městech nad 20 tisíc obyvatel

Knihovny ve velkých městech kladou největší důraz na personální zajištění (známka 1,1) a na provozní dobu, technické vybavení a vybavení interiéru (známka 1,2). I zde je patrná určitá skepse k nabídce e-knih a elektronických informačních zdrojů, ale je o celou jednu třetinu menší, než je tomu v menších knihovnách.

Pobočky knihoven ve městech nad 20 000 obyvatel

Pro budoucnost poboček knihoven ve velkých městech má největší význam jejich personální zajištění (známka 1,1) a provozní doba, prostorové zajištění a technické vybavení (známka 1,3). Opět největší skepse je patrná u e-knih a elektronických informačních zdrojů (známka 2,3).

Shrnutí

- Z hlediska budoucího rozvoje menší knihovny kladou největší důraz na kvalitu knihovního fondu a na technické a prostorové vybavení. Větší knihovny výrazněji preferují téma personálního zajištění své činnosti. Knihovny jsou mírně skeptické k oblasti půjčování e-knih a zpřístupnění elektronických informačních zdrojů.

PŘÍLOHY

Příloha 1 Jak hodnotíte stávající prostorové podmínky knihovny? Knihovny a pobočky do 5 000 obyvatel (hodnoceno 1484 knihoven)

	Vynikající, dostačující		Omezující, nevyhovující		Nemáme takové prostory	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Prostory pro služby veřejnosti						
půjčování	1 013	69%	453	31%	18	1%
volný výběr	901	63%	527	37%	56	4%
uzavřené skladiště	196	41%	281	59%	1 007	68%
práce s dětmi	407	42%	571	58%	506	34%
práce s mládeží	288	39%	457	61%	739	50%
studium	162	39%	255	61%	1 067	72%
poslechová místa	68	39%	105	61%	1 311	88%
kolektivní akce	97	44%	123	56%	1 264	85%
počítačová učebna	97	44%	123	56%	1 264	85%
tvůrčí dílny	189	42%	259	58%	1 036	70%
oddech, posezení	169	44%	211	56%	1 104	74%
občerstvení, kavárna	26	37%	45	63%	1 413	95%
společenské hry	95	46%	111	54%	1 278	86%
hudební aktivity	84	48%	91	52%	1 309	88%
speciální prostor (handicap)	18	26%	51	74%	1 415	95%
výstavní prostory	153	43%	202	57%	1 129	76%
Sociální zázemí pro veřejnost						
dětský koutek	208	48%	221	52%	1 055	71%
sociální zázemí pro veřejnost	634	68%	303	32%	547	37%
WC pro handicap	240	79%	62	21%	1 182	80%
šatna, skříňky	61	55%	49	45%	1 374	93%
kojení, přebalování	21	45%	26	55%	1 437	97%
Pracovní prostory						
pracovní prostory, kanceláře	245	53%	220	47%	1 019	69%
manipulační prostory pro práce s KF	336	52%	308	48%	840	57%
porady, vzdělávání pracovníků	205	64%	116	36%	1 163	78%
serverovna	79	57%	60	43%	1 345	91%
digitalizace	79	53%	71	47%	1 334	90%
vazba, restaurátorská dílna	24	39%	37	61%	1 423	96%
údržba, dílny	25	47%	28	53%	1 431	96%
Sociální zázemí pro pracovníky						
kuchyňka pro pracovníky	303	68%	140	32%	1 041	70%
šatna pro pracovníky	145	58%	107	42%	1 232	83%
Sprchy pro pracovníci	73	66%	37	34%	1 374	93%
samostatné WC pro pracovníky	382	77%	116	23%	986	66%

oddechový prostor pro pracovníky	96	66%	50	34%	1 338	90%
prostor pro úklid	399	64%	228	36%	857	58%

Příloha 2 Jak hodnotíte stávající prostorové podmínky knihovny? Knihovny a pobočky v městech od 5 000 do 20 000 obyvatel (hodnoceno 227 knihoven)

	Vynikající, dostačující		Omezující, nevyhovující		Nemáme takové prostory	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Prostory pro služby veřejnosti						
	Vyhovující	Vyhovující	Omezující	Omezující	Nemáme takové prostory	
půjčování	141	64%	80	36%	6	3%
volný výběr	101	45%	121	55%	5	2%
uzavřené skladiště	60	38%	99	62%	68	30%
práce s dětmi	67	36%	121	64%	39	17%
práce s mládeží	39	32%	82	68%	106	47%
studium	54	44%	69	56%	104	46%
poslechové místa	9	27%	24	73%	194	85%
kolektivní akce	60	37%	103	63%	64	28%
počítačová učebna	23	44%	29	56%	175	77%
tvůrčí dílny	34	39%	54	61%	139	61%
oddech, posezení	32	42%	44	58%	151	67%
občerstvení, kavárna	7	47%	8	53%	212	93%
společenské hry	15	47%	17	53%	195	86%
hudební aktivity	17	47%	19	53%	191	84%
speciální prostor (handicap)	2	25%	6	75%	219	96%
výstavní prostory	50	45%	61	55%	116	51%
Sociální zázemí pro veřejnost						
dětský koutek	48	40%	71	60%	108	48%
sociální zázemí pro veřejnost	120	68%	56	32%	51	22%
WC pro handicap	73	80%	18	20%	136	60%
šatna, skříňky	54	75%	18	25%	155	68%
kojení, přebalování	21	75%	7	25%	199	88%
Pracovní prostory						
pracovní prostory, kanceláře	85	53%	74	47%	68	30%
manipulační prostory pro práce s KF	77	49%	80	51%	70	31%
porady, vzdělávání pracovníků	71	64%	40	36%	116	51%
serverovna	47	52%	43	48%	137	60%
digitalizace	7	50%	7	50%	213	94%
vazba, restaurátorská dílna	3	20%	12	80%	212	93%
údržba, dílny	7	39%	11	61%	209	92%
Sociální zázemí pro pracovníky						
kuchyňka pro pracovníky	85	58%	62	42%	80	35%
šatna pro pracovníky	47	51%	46	49%	134	59%
Sprchy pro pracovníci	52	83%	11	17%	164	72%

samostatné WC pro pracovníky	113	72%	43	28%	71	31%
oddechový prostor pro pracovníky	31	53%	27	47%	169	74%
prostor pro úklid	74	51%	71	49%	82	36%

Příloha 3 Jak hodnotíte stávající prostorové podmínky knihovny? Knihovny v městech nad 20 000 obyvatel (hodnoceno 65 knihoven)

	Vynikající, dostačující		Omezující, nevyhovující		Nemáme takové prostory	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Prostory pro služby veřejnosti						
	Vyhovující	Vyhovující	Omezující	Omezující	Nemáme takové prostory	
půjčování	46	72%	18	28%	1	2%
volný výběr	33	52%	31	48%	1	2%
uzavřené skladiště	31	51%	30	49%	4	6%
práce s dětmi	29	50%	29	50%	7	11%
práce s mládeží	14	39%	22	61%	29	45%
studium	39	65%	21	35%	5	8%
poslechová místa	24	53%	21	47%	20	31%
kolektivní akce	35	58%	25	42%	5	8%
počítačová učebna	32	86%	5	14%	28	43%
tvůrčí dílny	24	60%	16	40%	25	38%
oddech, posezení	13	45%	16	55%	36	55%
občerstvení, kavárna	14	88%	2	13%	49	75%
společenské hry	10	71%	4	29%	51	78%
hudební aktivity	22	73%	8	27%	35	54%
speciální prostor (handicap)	11	61%	7	39%	47	72%
výstavní prostory	29	56%	23	44%	13	20%
Sociální zázemí pro veřejnost						
dětský koutek	28	60%	19	40%	18	28%
sociální zázemí pro veřejnost	46	72%	18	28%	1	2%
WC pro handicap	43	90%	5	10%	17	26%
šatna, skříňky	40	82%	9	18%	16	25%
kojení, přebalování	24	77%	7	23%	34	52%
Pracovní prostory						
pracovní prostory, kanceláře	39	61%	25	39%	1	2%
manipulační prostory pro práce s KF	33	57%	25	43%	7	11%
porady, vzdělávání pracovníků	48	81%	11	19%	6	9%
serverovna	34	61%	22	39%	9	14%
digitalizace	8	73%	3	27%	54	83%
vazba, restaurátorská dílna	13	62%	8	38%	44	68%
údržba, dílny	23	61%	15	39%	27	42%

Sociální zázemí pro pracovníky						
kuchyňka pro pracovníky	43	70%	18	30%	4	6%
šatna pro pracovníky	32	64%	18	36%	15	23%
Sprechy pro pracovníci	31	65%	17	35%	17	26%
samostatné WC pro pracovníky	47	76%	15	24%	3	5%
oddechový prostor pro pracovníky	27	82%	6	18%	32	49%
prostor pro úklid	38	62%	23	38%	4	6%
celková dispozice (celek)	30	46%	35	54%		0%

Příloha 4 Jak hodnotíte stávající prostorové podmínky knihovny? Pobočky a zvláštní prostory knihoven v obcích nad 20 000 obyvatel a krajských knihoven (hodnoceno 251 poboček a zvláštních prostor)

	Vynikající, dostačující		Omezující, nevyhovující		Nemáme takové prostory	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Prostory pro služby veřejnosti						
	Vyhovující	Vyhovující	Omezující	Omezující	Nemáme takové prostory	
půjčování	176	73%	64	27%	11	4%
volný výběr	156	65%	84	35%	11	4%
uzavřené skladiště	63	61%	40	39%	148	59%
práce s dětmi	101	53%	89	47%	61	24%
práce s mládeží	41	53%	37	47%	173	69%
studium	33	63%	19	37%	199	79%
poslechová místa	13	68%	6	32%	232	92%
kolektivní akce	58	43%	78	57%	115	46%
počítačová učebna	10	77%	3	23%	238	95%
tvůrčí dílny	44	47%	50	53%	157	63%
oddech, posezení	42	60%	28	40%	181	72%
občerstvení, kavárna	4	100%	0	0%	247	98%
společenské hry	11	46%	13	54%	227	90%
hudební aktivity	19	49%	20	51%	212	84%
speciální prostor (handicap)	3	50%	3	50%	245	98%
výstavní prostory	37	61%	24	39%	190	76%
Sociální zázemí pro veřejnost						
dětský koutek	61	66%	31	34%	159	63%
sociální zázemí pro veřejnost	111	61%	70	39%	70	28%
WC pro handicap	65	90%	7	10%	179	71%
šatna, skříňky	36	82%	8	18%	207	82%
kojení, přebalování	18	82%	4	18%	229	91%
Pracovní prostory						
pracovní prostory, kanceláře	86	63%	50	37%	115	46%

manipulační prostory pro práce s KF	71	56%	56	44%	124	49%
porady, vzdělávání pracovníků	46	78%	13	22%	192	76%
serverovna	37	84%	7	16%	207	82%
digitalizace	1	100%	0	0%	250	100%
vazba, restaurátorská dílna	3	75%	1	25%	247	98%
údržba, dílny	2	40%	3	60%	246	98%
Sociální zázemí pro pracovníky						
kuchyňka pro pracovníky	85	66%	44	34%	122	49%
šatna pro pracovníky	59	62%	36	38%	156	62%
Sprchy pro pracovníci	24	75%	8	25%	219	87%
samostatné WC pro pracovníky	106	72%	41	28%	104	41%
oddechový prostor pro pracovníky	49	71%	20	29%	182	73%
prostor pro úklid	78	57%	58	43%	115	46%

Příloha 5 Jak hodnotíte současné vybavení interiéru/sítí? Hodnocení kvality interiéru a sítí – celkový přehled, knihovny v obcích do 5 000 obyvatel

	Moderní funkční		Funkční ale zastaralé		Zastaralé a nefunkční		Nemáme, nehodnotili	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Prostory pro služby veřejnosti								
půjčování	517	37%	846	60%	52	4%	69	5%
volný výběr	431	32%	847	64%	53	4%	153	10%
uzavřené skladiště	76	22%	215	63%	50	15%	1 143	77%
práce s dětmi	271	42%	340	53%	35	5%	838	56%
práce s mládeží	86	48%	77	43%	18	10%	1 303	88%
studium	86	46%	88	47%	14	7%	1 296	87%
poslechová místa	28	43%	29	45%	8	12%	1 419	96%
kolektivní akce	145	54%	116	43%	9	3%	1 214	82%
počítačová učebna	45	41%	56	51%	8	7%	1 375	93%
tvůrčí dílny	71	53%	59	44%	5	4%	1 349	91%
oddech, posezení	96	46%	98	47%	15	7%	1 275	86%
občerstvení, kavárna	19	68%	9	32%		0%	1 456	98%
společenské hry	53	48%	52	47%	5	5%	1 374	93%
hudební aktivity	47	59%	29	37%	3	4%	1 405	95%
speciální prostor (handicap)	8	73%	3	27%		0%	1 473	99%
výstavní prostory	101	51%	87	44%	12	6%	1 284	87%
Sociální zázemí veřejnost								
dětský koutek	174	57%	117	38%	15	5%	1 178	79%
sociální zázemí veřejnost	385	50%	351	46%	28	4%	720	49%
WC handicap	197	84%	35	15%	2	1%	1 250	84%
šatna, skříňky	55	71%	15	19%	7	9%	1 407	95%
kojení, přebalování	13	62%	8	38%		0%	1 463	99%
Pracovní prostory, kanceláře								
pracovní prostory kanceláře	119	36%	193	59%	15	5%	1 157	78%

manipulační prostory práce s KF	136	36%	224	59%	22	6%	1 102	74%
porady, vzdělávání pracovníků	102	55%	81	44%	1	1%	1 300	88%
serverovna	54	67%	26	32%	1	1%	1 403	95%
digitalizace	28	39%	39	55%	4	6%	1 413	95%
vazba, restaurátorská dílna	8	24%	22	67%	3	9%	1 451	98%
údržba, dílny	11	39%	14	50%	3	11%	1 456	98%
Sociální zázemí pro pracovníky								
kuchařka pracovníci	211	57%	144	39%	16	4%	1 113	75%
šatna pracovníci	86	51%	72	43%	10	6%	1 316	89%
sprchy pracovníci	53	65%	23	28%	5	6%	1 403	95%
samostatné WC pracovníci	222	56%	164	41%	14	4%	1 084	73%
oddechových prostor pracovníci	50	56%	37	41%	3	3%	1 394	94%
prostor pro úklid	200	42%	241	51%	31	7%	1 012	68%
Rozvody, sítě								
vytápění	747	53%	630	45%	38	3%	69	5%
elektrické rozvody	599	43%	780	56%	15	1%	90	6%
počítačová síť	636	53%	548	45%	25	2%	275	19%
osvětlení	660	48%	717	52%	12	1%	95	6%
protipožární signalizace	198	73%	71	26%	3	1%	1 212	82%
hasicí systém	50	77%	14	22%	1	2%	1 419	96%
klimatizace uživatelských prostor	24	71%	5	15%	5	15%	1 450	98%
kamerový systém	109	80%	23	17%	5	4%	1 347	91%
bezpečnostní systém	264	85%	44	14%	4	1%	1 172	79%
podlahy, krytina	544	41%	719	55%	52	4%	169	11%
Wi-Fi uvnitř	604	83%	125	17%	3	0%	752	51%
Wi-Fi venku	199	81%	42	17%	5	2%	1 238	83%

Příloha 6 Jak hodnotíte současné vybavení interiéru/sítí? Hodnocení kvality interiéru a sítí – celkový přehled, knihovny v obcích 5 001 až 20 000 obyvatel

	Moderní funkční		Funkční ale zastaralé		Zastaralé a nefunkční		Nemáme, nehodnotili	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Prostory pro služby veřejnosti								
půjčování	103	47%	111	50%	7	3%	6	3%
volný výběr	82	37%	123	56%	15	7%	7	3%
uzavřené skladiště knih. fondů	29	19%	99	66%	22	15%	77	34%
práce s dětmi	79	44%	93	52%	6	3%	49	22%
práce s mládeží	22	59%	15	41%		0%	190	84%
studium	33	44%	38	51%	4	5%	152	67%
poslechová místa	5	23%	14	64%	3	14%	205	90%
kolektivní akce	48	58%	32	39%	3	4%	144	63%
počítačová učebna	17	61%	10	36%	1	4%	199	88%
tvůrčí dílny	16	55%	12	41%	1	3%	198	87%
oddech, posezení	26	63%	13	32%	2	5%	186	82%

občerstvení, kavárna	9	90%	1	10%		0%	217	96%
společenské hry	13	59%	7	32%	2	9%	205	90%
hudební aktivity	13	65%	6	30%	1	5%	207	91%
speciální prostor (handicap)		0%		0%		0%	227	100%
výstavní prostory	45	52%	40	46%	2	2%	140	62%
Sociální zázemí veřejnost								
dětský koutek	51	56%	37	41%	3	3%	136	60%
sociální zázemí veřejnost	84	51%	76	46%	6	4%	61	27%
WC handicap	63	74%	20	24%	2	2%	142	63%
šatna, skříňky	44	70%	18	29%	1	2%	164	72%
kojení, přebalování	20	87%	3	13%		0%	204	90%
Pracovní prostory, kanceláře								
pracovní prostory kanceláře	46	31%	95	63%	9	6%	77	34%
manipulační prostory práce s KF	35	30%	74	64%	6	5%	112	49%
porady, vzdělávání pracovníků	38	52%	33	45%	2	3%	154	68%
serverovna	28	41%	37	54%	4	6%	158	70%
digitalizace	5	100%		0%		0%	222	98%
vazba, restaurátorská dílna	3	30%	7	70%		0%	217	96%
údržba, dílny	4	27%	8	53%	3	20%	212	93%
Sociální zázemí pro pracovníky								
kuchyňka pracovníci	59	45%	62	48%	9	7%	97	43%
šatna pracovníci	28	39%	38	53%	6	8%	155	68%
sprchy pracovníci	37	61%	23	38%	1	2%	166	73%
samostatné WC pracovníci	67	47%	73	51%	4	3%	83	37%
oddechových prostor pracovníci	17	46%	18	49%	2	5%	190	84%
prostor pro úklid	37	30%	74	59%	14	11%	102	45%
Rozvody, sítě								
vytápění	102	47%	107	49%	9	4%	9	4%
elektrické rozvody	84	39%	123	57%	9	4%	11	5%
počítačová síť	106	55%	84	44%	1	1%	36	16%
osvětlení	104	49%	106	50%	4	2%	13	6%
protipožární signalizace	55	79%	14	20%	1	1%	157	69%
hasící systém	5	56%	4	44%		0%	218	96%
klimatizace uživatelských prostor	13	65%	4	20%	3	15%	207	91%
kamerový systém	32	68%	13	28%	2	4%	180	79%
bezpečnostní systém	87	71%	34	28%	1	1%	105	46%
podlahy, krytina	84	40%	118	56%	7	3%	18	8%
Wi-Fi uvnitř	122	90%	12	9%	1	1%	92	41%
Wi-Fi venku	31	89%	3	9%	1	3%	192	85%

Příloha 7 Jak hodnotíte současné vybavení interiéru/sítí? Hodnocení kvality interiéru a sítí – celkový přehled, knihovny v městech nad 20 000 obyvatel

	Moderní funkční	Funkční ale zastaralé	Zastaralé a nefunkční	Nemáme, nehodnotili
--	-----------------	-----------------------	-----------------------	---------------------

	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Prostory pro služby veřejnosti								
půjčování	47	72%	18	28%		0%	0	0%
volný výběr	43	67%	21	33%		0%	1	2%
uzavřené skladiště	26	43%	30	49%	5	8%	4	6%
práce s dětmi	40	70%	15	26%	2	4%	8	12%
práce s mládeží	10	83%	1	8%	1	8%	53	82%
studium	32	62%	19	37%	1	2%	13	20%
poslechová místa	16	44%	18	50%	2	6%	29	45%
kolektivní akce	33	66%	15	30%	2	4%	15	23%
počítačová učebna	33	92%	3	8%		0%	29	45%
tvůrčí dílny	14	88%	2	13%		0%	49	75%
oddech, posezení	14	78%	3	17%	1	6%	47	72%
občerstvení, kavárna	14	93%	1	7%		0%	50	77%
společenské hry	11	92%	1	8%		0%	53	82%
hudební aktivity	18	69%	5	19%	3	12%	39	60%
speciální prostor (handicap)	7	70%	2	20%	1	10%	55	85%
výstavní prostory	31	70%	13	30%		0%	21	32%
Sociální zázemí veřejnost								
dětský koutek	29	73%	10	25%	1	3%	25	38%
sociální zázemí veřejnost	41	67%	20	33%		0%	4	6%
WC handicap	43	90%	5	10%		0%	17	26%
šatna, skříňky	35	71%	12	24%	2	4%	16	25%
kojení, přebalování	21	81%	5	19%		0%	39	60%
Pracovní prostory, kanceláře								
pracovní prostory kanceláře	34	55%	25	40%	3	5%	3	5%
manipulační prostory práce s KF	27	54%	21	42%	2	4%	15	23%
porady, vzdělávání pracovníků	33	63%	18	35%	1	2%	13	20%
serverovna	30	58%	21	40%	1	2%	13	20%
digitalizace	8	100%		0%		0%	57	88%
vazba, restaurátorská dílna	9	64%	5	36%		0%	51	78%
údržba, dílny	14	37%	21	55%	3	8%	27	42%
Sociální zázemí pro pracovníky								
kuchyňka pracovníci	34	61%	21	38%	1	2%	9	14%
šatna pracovníci	26	62%	16	38%		0%	23	35%
sprchy pracovníci	30	64%	13	28%	4	9%	18	28%
samostatné WC pracovníci	33	53%	29	47%		0%	3	5%
oddechových prostor pracovníci	17	68%	8	32%		0%	40	62%
prostor pro úklid	24	44%	27	50%	3	6%	11	17%
Rozvody, sítě								
vytápění	40	62%	25	38%		0%	0	0%
elektrické rozvody	37	58%	27	42%		0%	1	2%
počítačová síť	43	66%	22	34%		0%	0	0%
osvětlení	39	60%	26	40%		0%	0	0%
protipožární signalizace	34	89%	4	11%		0%	27	42%

hasící systém	4	100%		0%		0%	61	94%
klimatizace uživatelských prostor	18	75%	4	17%	2	8%	41	63%
kamerový systém	26	79%	7	21%		0%	32	49%
bezpečnostní systém	43	77%	13	23%		0%	9	14%
podlahy, krytina	30	49%	29	48%	2	3%	4	6%
Wi-Fi uvnitř	55	89%	7	11%		0%	3	5%
Wi-Fi venku	13	93%	1	7%		0%	51	78%

Příloha 8 Jak hodnotíte současné vybavení interiéru/sítí? Hodnocení kvality interiéru a sítí – celkový přehled, pobočky knihoven v městech nad 20 000 obyvatel

	Moderní funkční		Funkční ale zastaralé		Zastaralé a nefunkční		Nemáme, nehodnotili	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
Prostory pro služby veřejnosti								
půjčování	121	50%	115	48%	4	2%	11	4%
volný výběr	112	47%	122	52%	2	1%	15	6%
uzavřené skladiště	19	23%	59	72%	4	5%	169	67%
práce s dětmi	77	51%	70	46%	4	3%	100	40%
práce s mládeží	16	80%	3	15%	1	5%	231	92%
studium	21	64%	12	36%		0%	218	87%
poslechová místa	4	33%	7	58%	1	8%	239	95%
kolektivní akce	32	52%	29	48%		0%	190	76%
počítačová učebna	8	89%	1	11%		0%	242	96%
tvůrčí dílny	25	57%	19	43%		0%	207	82%
oddech, posezení	37	69%	16	30%	1	2%	197	78%
občerstvení, kavárna	2	67%	1	33%		0%	248	99%
společenské hry	10	67%	5	33%		0%	236	94%
hudební aktivity	16	50%	15	47%	1	3%	219	87%
speciální prostor (handicap)	3	60%	2	40%		0%	246	98%
výstavní prostory	25	53%	21	45%	1	2%	204	81%
Sociální zázemí veřejnost								
dětský koutek	47	61%	29	38%	1	1%	174	69%
sociální zázemí veřejnost	62	41%	82	54%	7	5%	100	40%
WC handicap	48	76%	13	21%	2	3%	188	75%
šatna, skříňky	28	62%	16	36%	1	2%	206	82%
kojení, přebalování	14	78%	4	22%		0%	233	93%
Pracovní prostory, kanceláře								
pracovní prostory kanceláře	49	38%	70	55%	9	7%	123	49%
manipulační prostory práce s KF	33	34%	63	64%	2	2%	153	61%
porady, vzdělávání pracovníků	25	68%	12	32%		0%	214	85%
serverovna	14	56%	11	44%		0%	226	90%
digitalizace		0%	1	100%		0%	250	100%
vazba, restaurátorská dílna	1	25%	2	50%	1	25%	247	98%
údržba, dílny	1	20%	2	40%	2	40%	246	98%

Sociální zázemí pro pracovníky								
kuchyňka pracovníci	54	46%	56	48%	7	6%	134	53%
šatna pracovníci	26	34%	49	64%	2	3%	174	69%
sprchy pracovníci	16	53%	10	33%	4	13%	221	88%
samostatné WC pracovníci	65	47%	69	50%	5	4%	112	45%
Oddechových prostor pracovníci	15	33%	29	63%	2	4%	205	82%
prostor pro úklid	39	30%	81	63%	8	6%	123	49%
Rozvody, sítě								
vytápění	108	45%	129	54%	3	1%	11	4%
elektrické rozvody	105	44%	131	55%	2	1%	13	5%
počítačová síť	145	71%	60	29%		0%	46	18%
osvětlení	118	49%	118	49%	3	1%	12	5%
protipožární signalizace	27	68%	13	33%		0%	211	84%
hasicí systém	2	67%	1	33%		0%	248	99%
klimatizace uživatelských prostor	8	80%	1	10%	1	10%	241	96%
kamerový systém	19	86%	3	14%		0%	229	91%
bezpečnostní systém	63	84%	12	16%		0%	176	70%
podlahy, krytina	100	45%	118	53%	4	2%	29	12%
Wi-Fi uvnitř	93	90%	10	10%		0%	148	59%
Wi-Fi venku	11	92%	1	8%		0%	239	95%

Příloha 9 Informační technologie dostupné v knihovnách

	Knihovny a pobočky do 5 tis. obyv. (1393)		Knihovny a pobočky 5 až 20 tis. obyv. (211)		Knihovny nad 20 tis. obyv. (65)		Pobočky knihoven nad 20 tis. obyv. (235)	
	Knihovny	Zařízení	Knihovny	Zařízení	Knihovny	Zařízení	Knihovny	Zařízení
Počítač, notebook - do roku 2010	957	1673	169	880	61	1690	147	473
Počítač notebook 2011-2013	567	988	154	661	63	1930	151	651
Počítač, notebook 2014-2016	421	688	142	593	61	1145	145	598
Čtečky e-knih	107	128	60	121	56	192	22	68
Tablety	13	16	14	35	32	159	5	11
Herní konzole			2	2	10	9	18	18
Velkoplošné obrazovky	18	19	11	12	26	56	30	38
Datový projektor	172	175	100	120	65	185	37	44
Ozvučení	83	91	40	46	46	67	10	11
Počítače pro zrak. postižené			10	10	24	32	6	6
Přehrávače audio a video	95	125	46	154	48	196	41	54

Tiskárny uživatelé	966	1092	183	287	64	224	196	235
Skener uživatelé	479	503	104	119	50	101	47	55
Kopírka uživatelé	551	585	142	173	63	165	102	114
Elektromagn et. ochrana fondu	9	10	9	12	30	44	11	13
Systém RFID	2	2	1	1	14	24	5	5
Zařízení pro digitalizaci	37	39	3	3	7	24	1	1
Bibliobox	8	8	18	18	34	50	7	8
Kávovar veřejnost	34	35	24	24	28	30	8	9
Jiné	27	2054	15	50	10	24	1	1

Příloha 10 **D O T A Z N Í K** Průzkum prostorového a technického vybavení veřejných knihoven ČR

Úvodní informace

Průzkum je prováděn v souladu s cíli připravované Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2016 až 2020. Cílem průzkumu je zjistit současný stav prostorového a částečně i technického vybavení knihoven. Průzkum je zaměřen především to, jak knihovny a jejich provozovatelé hodnotí současné prostorové podmínky a co knihovnám brání v dalším rozvoji zejména ve vztahu k proměně na kulturní, vzdělávací, komunitní centra. Výsledky budou poskytnuty Ministerstvu kultury ČR, krajům a budou k dispozici všem provozovatelům knihoven. Mohou sloužit jako podklad pro návrh na dotační program (programy) na podporu výstavby a vybavování knihoven pro MK ČR a případně také pro kraje včetně změn dotačních programu VISK a K21. Výsledky průzkumu budou také podkladem pro přípravu metodického centra pro výstavbu knihoven, které je plánováno v Moravské zemské knihovně v Brně.

Pro účely průzkumu budou využity základní statistické údaje o knihovnách, které jsou shromažďovány při každoročním sběru statistických dat. V tomto smyslu průzkum pouze doplňuje již zjištěné údaje. Dotazník je určen všem knihovnám provozovaným obcí nebo krajem. Pro účely průzkumu vytvořil NIPOS ve spolupráci s Národní knihovnou ČR formulář pro sběr dat. Každá knihovna si může otevřít vlastní dotazník pomocí přístupového hesla (evidenční číslo knihovny). V dotazníku jsou předvyplněny základní údaje o knihovně. Před zodpovězením dotazníku bude možné dle potřeby provést případné korekce statistických dat. Po dokončení dotazníku a jeho uložení již nebude možno provádět opravy.

Knihovny, které spravují pobočky, vyplní zvláštní dotazník pro hlavní objekt knihovny a další dotazníky pro jednotlivé pobočky. Dotazníky pro jednotlivé pobočky budou také předvyplněny daty z NIPOS (adresy). Knihovny, které sídlí ve více prostorách (např. dětské oddělení, hudební oddělení apod.) mohou vyplnit pro každou prostorou zvláštní dotazník. Tento způsob doporučujeme použít pouze v tom případě, kdy každá prostora má podstatně odlišné parametry. Pokud tomu tak není, stačí vyplnit jeden dotazník za knihovnu jako celek.

Průzkum probíhá v období od 26.4. do 15.5.2016.

DOTAZNÍK

Vyberte, za který subjekt vyplňujete dotazník:

Pokud vaše knihovna sídlí v rámci obce na více adresách/lokacích (a **NEJEDNÁ SE O POBOČKY KNIHOVNY!**), můžete si pro takovou nebo takové adresy vytvořit a do seznamu níže doplnit další dotazník jednoduše vyplněním adresy zde.

Zobrazené údaje ze statistiky – před první otázkou

Název zpravodajské jednotky

Evid. č. knihovny

Adresa

Kraj

Velikost obsluhované populace

Plocha knihovny pro uživatele v m² 0425

Ověřte rozsah plochy pro uživatele, případně opravte.

Plocha knihovny pro uživatele: zahrnuje celkovou uživatelskou plochu knihovny určenou návštěvníkům (v hlavní budově a pobočkách), např. volný výběr, studovny, čítárny včetně letních čítáren, přednáškové (divadelní) sály apod. Nezahrnují se uzavřená skladiště,

schodiště, vstupní prostory, sociální zařízení atd. Standard pro dobrou knihovnu doporučuje, aby knihovna měla alespoň 60 m² plochy pro uživatele na 1 000 obyvatel. I malé knihovny by neměly mít menší plochu, než 60 m².

D O T A Z N Í K

- 1. Jaké aktivity vám současné prostory knihovny neumožňují vykonávat nebo které provozujete jen velmi omezeně?** (označte pouze aktivity, které byste skutečně realizovali, pokud by k tomu byly vhodné prostorové podmínky).
(Možno zatrhnout více možností a upřesnit v Komentáři).

Základní výpůjční služby	
Kulturní a vzdělávací akce pro dospělé	
Aktivity pro děti	
Aktivity pro mládež	
Výtvarné, tvůrčí dílny	
Výstavy	
Hudební aktivity, muzikoterapie	
Setkávání – komunitní aktivity	
Kavárna, občerstvení	
Infocentrum	
Jiné, jaké	
Jiné, jaké	
Jiné, jaké	
Knihovna je prostorově zajištěna, nejsme omezeni	

Komentář	
----------	--

- 2. Objekt nebo prostor, ve kterém knihovna působí, byl projektován a vystavěn pro účely knihovny?**

Ano	
Ne	

Pokud jste uvedli NE, zatrhněte, jaký byl původní účel budovy

Bytový dům, byty	
Administrativní prostory	

Škola, mateřská škola	
Tovární, výrobní prostory	
Obchodní prostory	
Sklady	
Kino, divadlo, kulturní dům apod.	
Historická budova s památkovou ochranou, např. hrad, zámek	
Jiný, uveďte	

Komentář	
----------	--

3. Proběhla v knihovně v posledních 20 letech investiční akce, která pro knihovnu znamenala: (Možno zatrhnout více možnosti a upřesnit v Komentáři).

	Přibližně rok
Stavbu nové knihovny	
Přestavbu jiné existující budovy/prostory pro využití knihovnou	
Renovaci/adaptaci stávající knihovny nebo její podstatné části	
Rozšíření stávajících prostor knihovny o další prostory v objektu, např. o další patro	
Rozšíření stávajících prostor knihovny formou přístavby	
Zásadní revitalizaci interiéru	
Generální obměnu mobiliáře	
Žádná investiční akce neproběhla	

Komentář	
----------	--

4. Kdy proběhla poslední výmalba knihovny nebo její podstatné části? (uveďte přibližně rok). U roku výmalby uveďte pouze jedno prosté číslo bez pomlček, otazníků apod., pro vysvětlení případně využijte Komentář.

Rok	
-----	--

Komentář	
----------	--

5. Využívá knihovna ke svým službám i některé prostory exteriérové? (Možno zatrhnout více možnosti a upřesnit v Komentáři).

	Ne	Ano	Prostoru využívá pouze knihovna	Prostoru využívá knihovna s jinou institucí
Terasa, balkón				
Zahrada				
Zimní zahrada				
Dvorek				
Atrium				
Pasáž				
Park				
Jiná prostora, uveďte				

Komentář	
----------	--

6. Má knihovna k dispozici parkovací místa pro veřejnost? Případně vyhrazená v bezprostřední blízkosti?

Ano	
Ne	

Pokud jste uvedli ANO, uveďte počet:

Parkovací místa pro veřejnost	
Vyhrazené parkovací místo pro osoby s postižením	

Komentář	
----------	--

7. Je zvenčí do budovy knihovny umožněn bezbariérový přístup? Zatrhněte jednu z možností.

Ano	
Ano, ale s dopomocí	
Ne	

Komentář	
----------	--

8. Je uvnitř budovy knihovny zajištěn bezbariérový přístup do všech prostor pro veřejnost?

Ano	
Ne	
Částečně	

Komentář	
----------	--

9. Má knihovna orientační systém pro zrakově postižené. Pokud ANO, označte (Možno zatrhnout více možností).

	Ano
Vnější akustická navigace	
Vnitřní akustická navigace	
Orientační systém pro zrakově postižené	
Vodící pruhy a (nebo) přirozené vodící linie	
Jiná opatření (napíšte jaká)	

10. Jak hodnotíte stávající prostorové podmínky knihovny? Označte odpovídající hodnocení u každé prostory, kterou máte k dispozici. Pokud má knihovna multifunkční prostor, který sdružuje více funkcí, proveďte hodnocení tak, jako by se jednalo o dílčí, samostatné prostory.

Příklad - knihovna má k dispozici jeden prostor, který zahrnuje půjčovnu, volný výběr, prostor pro práci s dětmi a příležitostně je možno provést úpravu pro pořádání kulturních akcí. Hodnocení: půjčovna a volný výběr (dostačující), prostor pro práci s dětmi (částečně omezující), prostor pro akce (nevyhovující).

	Vynikající	Dostačující, umožňují většinu aktivit	Částečně omezující	Nevyhovující	Havarijní stav	Nemáme takové prostory
Prostor pro půjčování						
Prostor pro volný výběr						
Prostor pro uzavřené skladiště						
Prostor pro práci s dětmi						
Prostor pro práci s mládeží (teens)						

Samostatný prostor pro studium (studovna, klidová zóna)						
Poslechová místa, využívání multimédií						
Prostory pro kolektivní akce (vzdělávací, kulturní akce, přednášky)						
Počítačová učebna						
Pro výtvarné s tvůrčí dílny						
Samostatný prostor pro oddech a setkávání vybavený sedacím nábytkem						
Samostatný prostor občerstvení, kavárna						
Místo pro společenské hry (i velké - např. stolní fotbal, virtuální hry např. stolní tenis, tance aj.						
Prostor pro hudební aktivity						
Speciální prostory, např. pro handicapované						
Výstavní prostory						
Dětský koutek						
Sociální zázemí pro veřejnost						
WC pro handicapované						
Šatna, uzamykatelné skříňky						
Prostor pro kojící matky - přebalovací pulty						
Pracovní prostory (kanceláře, prostory pro doplňování a zpracování knihovního fondu apod.)						
Manipulační prostory pro práci s knihovním fondem						
Prostory pro porady a vzdělávání pracovníků						
Prostor serverovny						
Prostor pro digitalizaci pro potřebu knihovny						
Vazba, převazby, restaurátorská díla						
Údržba, dílny						
Kuchyňka pro pracovníky						
Šatna pro pracovníky						
Sprchy pro pracovníky						
Samostatné WC pro pracovníky						
Oddechové prostory pro pracovníky						
Prostor pro úklid						
Celková dispozice knihovny jako celku						

Komentář	
----------	--

11. Jaké prostory v knihovně postrádáte?

(zaklikněte pouze prostory, které jste schopni reálně využít, a které byste případně požadovali při rekonstrukci či stavbě knihovny, například jako součást multifukčního prostoru knihovny)

Prostor	Zaklikněte
Prostor pro půjčování	
Prostor pro volný výběr	
Prostor uzavřeného skladiště	
Prostor dětského oddělení	
Samostatný prostor pro práci s mládeží (teens)	
Samostatný prostor pro studium (studovna, klidová zóna)	
Poslechová místa, využívání multimédií	
Samostatný prostor pro vzdělávací a kulturní akce, přednášky	
Počítačová učebna	
Samostatný prostor pro výtvarné s tvůrčí dílny	
Samostatný prostor pro oddech a setkávání vybavený sedacím nábytkem	
Samostatný prostor občerstvení, kavárna	
Místo pro společenské hry (i velké - např. stolní fotbal, virtuální hry např. stolní tenis, tance aj.	
Prostor pro hudební aktivity	
Speciální prostory, např. pro handicapované	
Výstavní prostory	
Dětský koutek	
Sociální zázemí pro veřejnost	
WC pro handicapované	
Šatna, uzamykatelné skříňky	
Prostor pro kojící matky - přebalovací pulty	
Pracovní prostory (kanceláře, prostory pro doplňování a zpracování knihovního fondu apod.)	
Manipulační prostory pro práci s knihovním fondem	
Prostory pro porady a vzdělávání pracovníků	
Prostor serverovny	
Prostor pro digitalizaci pro potřebu knihovny	
Vazba, převazby, restaurátorská díla	
Údržba, dílny	
Kuchyňka pro pracovníky	
Šatna pro pracovníky	
Sprchy pro pracovníky	
Samostatné WC pro pracovníky	
Oddechové prostory pro pracovníky	
Prostor pro úklid	

--	--

Komentář	
----------	--

12. Máte v knihovně prostory, které jsou naddimenzované, a nemůžete je efektivně využít?

Ano	
Ne	

Pokud ANO, uveďte jaké	
Pokud ANO, uveďte jaké	
Pokud ANO, uveďte jaké	

Komentář	
----------	--

13. Jak hodnotíte současné vybavení interiéru/sítí? Uveďte přibližný rok instalace.

(pulty, regály, sedací nábytek, stoly, podlahy, osvětlení...). Hodnot'te pouze prostory, které skutečně využíváte. Pokud má knihovna multifunkční prostor, který sdružuje více funkcí, proveďte hodnocení tak, jako by se jednalo o dílčí, samostatné prostory. U přibližného roku instalace uveďte pouze jedno prosté číslo bez pomlček, otazníků apod. a vysvětlení případně využijte Komentář.

	Mo der ní fun kční	Fun kční ale zasta ralé	Zast aralé a nefu nkční	Přibl ížný rok insta lace	Nem áme tako vý prost or/za řízení
Prostor pro půjčování					
Prostor pro volný výběr					
Prostor uzavřeného skladiště					
Prostor dětského oddělení					
Samostatný prostor pro práci s mládeží (teens)					
Samostatný prostor pro studium (studovna, klidová zóna)					

Poslechová místa, využívání multimédií					
Samostatný prostor pro vzdělávací a kulturní akce, přednášky					
Počítačová učebna					
Samostatný prostor pro výtvarné a tvůrčí dílny					
Samostatný prostor pro oddech a setkávání vybavený sedacím nábytkem					
Samostatný prostor občerstvení, kavárna					
Místo pro společenské hry (i velké – např. stolní fotbal, virtuální hry např. stolní tenis, tance aj.)					
Prostor pro hudební aktivity					
Speciální prostory, např. pro handicapované					
Výstavní prostory					
Dětský koutek					
Sociální zázemí pro veřejnost					
WC pro handicapované					
Šatna, uzamykatelné skříňky					
Prostor pro kojící matky – přebalovací pulty (zázemí)					
Pracovní prostory (kanceláře, prostory pro doplňování a zpracování knihovního fondu apod.)					
Manipulační prostory pro práci s knihovním fondem					
Prostory pro porady a vzdělávání pracovníků					
Prostor serverovny					
Prostory pro digitalizaci pro potřebu knihovny					
Kuchyňka pro pracovníky					
Vazba, převazby, restaurátorská dílna					
Údržba, dílny					
Šatna pro pracovníky					
Sprchy pro pracovníky					
Samostatné WC pro pracovníky					
Oddechové prostory pro pracovníky					
Prostor pro úklid					
Vytápění					
Elektrické rozvody					
Počítačová síť					
Osvětlení					

Protipožární signalizace					
Samozhášecí hasicí systém					
Klimatizace uživatelských prostor (případně upřesněte v komentáři)					
Kamerový systém pro zabezpečení objektu					
Bezpečnostní systém s napojením na policii (agenturu)					
Bezpečnostní systém bez napojení na policii (agenturu)					
Podlahy, krytina (podstatná část)					
WIFI uvnitř knihovny					
WIFI vně budovy					

Komentář	
----------	--

14. Technické vybavení knihovny: pokud vlastníte uvedená zařízení, uveďte počet.

V případě zařízení s multifunkcí uveďte počet za každou funkci zvlášť. Příklad: knihovna vlastní jedno multifunkční zařízení, které plní funkci tiskárny, kopírky a skeneru – v dotazníku se uvede: tiskárna 1, skener 1, kopírka 1.

Uvádí se počty zařízení pro uživatele i zaměstnance, pokud není výslovně uvedeno „pro uživatele“.

	Počet
Počítač, notebook – datum pořízení do r. 2010	
Počítač, notebook – 2011 - 2013	
Počítač, notebook – 2014 - 2016	
Čtečky e-knih	
Tablety	
Herní konzole	
Velkoplošné obrazovky (informační... o knihovně, novinkách, regionu aj.)	
Datový projektor	
Ozvučení	
Počítače vybavené pro potřeby nevidomých a slabozrakých	
Zařízení pro přehrávání audia a videa	
Tiskárna pro uživatele	
Skener pro uživatele	
Kopírka pro uživatele	

Elektromagnetická ochrana knihovního fondu	
Systém RFID, samoobslužný systém	
Zařízení pro digitalizaci	
Bibliobox	
Kávovar pro veřejnost	
Jiné, uveďte	
Jiné, uveďte	
Jiné, uveďte	

Komentář	
----------	--

15. Plánuje knihovna nebo její provozovatel rekonstrukci nebo rozšíření prostor, vybavení interiéru?

Ano	
Ne	

Pokud jste odpověděli ANO, uveďte alespoň přibližně rok zahájení. Uveďte pouze jedno prosto číslo bez pomlček, otazníků apod. a případně využijte Komentář. Možno vybrat kombinaci odpovědí, např. přestavba + interiérové vybavení

	Uveďte přibližně rok
Stavba nové knihovny	
Přestavba jiné existující budovy na knihovnu	
Renovace stávající knihovny	
Rozšíření stávajících prostor knihovny o další prostory v objektu, např. další patro	
Rozšíření stávajících prostor knihovny formou přístavby	
Vybavení knihovny novým interiérem	

Komentář	
----------	--

16. Na závěr se zkuste zamyslet nad budoucností vaší knihovny v obci a zhodnot'te, jaký význam budou mít jednotlivé podmínky pro činnost knihovny. Označte na škále Velmi až Málo významné.

	Velmi významné	1	2	3	4	5	Málo významné
Hodně nových knih a časopisů							
Nabídka e-knih a elektronických informačních zdrojů pro vzdělávání a volný čas							
Prostorové zajištění knihovny							
Vybavení interiéru knihovny							
Technické vybavení knihovny							
Provozní doba							
Personální zajištění							

Děkujeme za vyplnění dotazníku.